

Riksdagens protokoll

2012/13:113

Onsdagen den 29 maj

Kl. 09.00 – 13.04

16.00 – 16.35

Protokoll
2012/13:113

---

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 23 maj.

2 § Avsägelse

Andre vice talmannen meddelade att *Hans-Gunnar Axberger* avsåg sig uppdraget som justitieombudsman från och med den 1 juli.

Kammaren biföll denna avsägelse.

3 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen, m.m.

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2012/13:FPM106 Grönbok om försäkring mot naturkatastrofer och katastrofer som orsakats av människor *KOM(2013) 213* till försvarsutskottet

4 § Anmälan om inkommen granskningsrapport från Riksrevisionen

Andre vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport inkommit från Riksrevisionen:

RiR 2013:9 Sverige i Arktiska rådet – effektivt utbyte av medlemskapet?

5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2012/13:421

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:421 Ungdomsarbetslösheten
av Ylva Johansson (S)

Interpellationen kommer att besvaras den 7 juni 2013.

Skälet till dröjsmålet är inbokade resor och engagemang som inte kan ändras.

Stockholm den 24 maj 2013
Arbetsmarknadsdepartementet
Hillevi Engström (M)
Enligt uppdrag
Monica Rodrigo
Expeditions- och rättschef

Interpellation 2012/13:422

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:422 Lönestöd som slår ut ordinarie jobb, lönebidrag och företag
av Kerstin Nilsson (S)

Interpellationen kommer att besvaras den 25 juni 2013.

Skälet till dröjsmålet är inbokade engagemang som inte kan ändras.

Stockholm den 23 maj 2013
Arbetsmarknadsdepartementet
Hillevi Engström (M)
Enligt uppdrag
Monica Rodrigo
Expeditions- och rättschef

6 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Propositioner
2012/13:158 till civilutskottet
2012/13:161 till miljö- och jordbruksutskottet
2012/13:166 till civilutskottet

Skrivelse
2012/13:130 till finansutskottet

7 § Förnyad bordläggning

Prot. 2012/13:113
29 maj

Föredrogs och bordlades åter
Trafikutskottets utlåtande 2012/13:TU20
Miljö- och jordbruksutskottets utlåtande 2012/13:MJU18
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2012/13:MJU19
Finansutskottets betänkande 2012/13:FiU24
Utrikesutskottets betänkande 2012/13:UU11
Trafikutskottets betänkanden 2012/13:TU17 och TU18

8 § Ingripande mot marknadsmissbruk vid handel med grossist-energiprodukter

Föredrogs
näringsutskottets betänkande 2012/13:NU18
Ingripande mot marknadsmissbruk vid handel med grossistenergiprodukter (prop. 2012/13:122).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 17 §.)

9 § Olagligt statsstöd

Föredrogs
näringsutskottets betänkande 2012/13:NU19
Olagligt statsstöd (prop. 2012/13:84).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 17 §.)

10 § Granskning av meddelande om smart lagstiftning

Föredrogs
näringsutskottets utlåtande 2012/13:NU23
Granskning av meddelande om smart lagstiftning (KOM(2013) 122).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 17 §.)

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2012/13:JuU21
Kränkande fotografering (prop. 2012/13:69).

Anf. 1 ELIN LUNDGREN (S):

Herr talman! Redan 1974, alltså för 39 år sedan, genomfördes en statlig utredning som föreslog ett förbud mot fotografering som på olika sätt riskerade att kränka privatpersoners integritet. Nu, något lite senare, har vi äntligen ett förslag på bordet. Regeringen kallar sitt förslag till lagändringar för kränkande fotografering. Tidigare har man talat om olovlig fotografering, och det namnet känns betydligt mer träffsäkert eftersom det inte handlar om innehållet i bilden utan vid vilken situation bilden är tagen.

Det handlar om att göra det straffbart att olovligen fotografera personer i hemlighet, där den som fotograferas befinner sig i vad som är den personens privata miljö eller på något annat ställe där det privata värderas högt. Ställen det kan vara är till exempel inomhus i en bostad eller i ett omklädningsrum. Förberedelser till kränkande fotografering ingår också i förslaget. Det kan handla om att till exempel rigga fotoutrustning i ett badrum.

Det ska särskilt betonas att det i förslaget också finns undantag från straffansvaret om fotograferingen kan anses försvarlig utifrån syftet eller om det är ett led i en myndighets verksamhet.

Den nya lagstiftningen skulle gälla från den 1 juli i år.

Från Socialdemokraternas håll saknar vi fortfarande förslag om hur vi ska hantera ett relaterat problem till själva fotograferingen – jag ska säga att det också kan handla om filmning – nämligen spridningen av bilder och filmer. Det behandlas inte alls här, men det är ett problem vi också skulle önska fick ett förslag till lösning. Lagrådet och flera av de andra remissinstanserna påpekar att det hade varit lämpligt om man också hade tittat på spridningsfrågan i samband med fotograferingsfrågan, men där får vi vänta. Jag hoppas att vi kan ta ett gemensamt ansvar så att vi inte behöver vänta i 39 år till.

I hanteringen av ärendet har justitieutskottet bett konstitutionsutskottet att yttra sig i de delar som är KU:s beredningsområde. Utskottet konstaterar att skyddet för den här typen av kränkningar länge har setts som bristfälligt och att det finns behov av lagar som skyddar den enskildes integritet. De betonar att det är nödvändigt att överväga förhållandet mellan en kriminalisering av kränkande fotografering och yttrande- och informationsfriheten, vilket finns reglerat i regeringsformen. Utifrån det är det konstitutionsutskottets uppfattning att den begränsning av yttrande- och informationsfriheten förslaget leder till är proportionerlig i förhållande till det ändamål som avses, nämligen den personliga integriteten.

När det gäller det område som omfattas av tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen anser KU att det måste särskilt övervägas om den grundlagsskyddade anskaffarfriheten hindrar kriminaliseringen av kränkande fotografering. KU för ett resonemang i sitt yttrande där poängen är att ta sikte på sättet för anskaffande av uppgifter och inte bildinnehållet samt att regleringen är tänkt att endast träffa de mest klan-

dervärda fallen. KU betonar att om en bild har tagits och publicerats i ett grundlagsskyddat medium begränsar meddelarfrihet och efterforskningsförbud möjligheterna att lagföra en fotograf.

KU konstaterar att det lagförslag vi debatterar i dag inte möter hinder i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen. Här vill jag också lyfta fram det som har skrivits av Catharina Ekdahl, vd för Svenska Fotografers Förbund och jurist. Det hon har skrivit till sina medlemmar är: "För dig som professionell och seriös fotograf kommer den nya brottsregeln sannolikt inte alls att påverka den fotografering eller filmning som du utför. Det krävs ju att din fotografering eller filmning inte bara sker otillåtet och i hemlighet. Den ska även ske på någon av de väldigt speciella och begränsade platser som räknas upp i straffbestämmelsen."

För att återgå till KU tycker de också, precis som regeringen, att en utvärdering av lagstiftningen bör göras inom några år. En minoritet bestående av S, V och MP i konstitutionsutskottet förordar att en sådan utvärdering ska redovisas inom fem år från det att lagen börjat gälla. Det är för att försäkra oss om att lagen inte försvårar nyhetsförmedling och samhällsinformation.

I justitieukskottet har vi socialdemokrater valt att gå på den linjen, och med vårt yrkande på bifall till reservation 2, som jag härmed gör, önskar vi att regeringen inom fem år återkommer med en utvärdering av lagstiftningen.

I detta anförande instämde Arhe Hamednaca (S).

Anf. 2 MARIA FERM (MP):

Herr talman! I dag ska vi debattera och besluta om ett lagförslag från regeringen som går ut på att ett nytt brott ska införas i brottsbalken: kränkande fotografering. Brottet tar sikte på sådan fotografering som innebär ett intrång i den fredade sfär som enskilda bör ha rätt till i förhållande till andra enskilda.

Att ta olovliga bilder av personer som befinner sig inomhus i en bostad eller på en toalett, i ett omklädningsrum eller ett annat liknande utrymme, kriminaliseras alltså. Straffet föreslås vara böter eller fängelse i högst två år. Det föreslås ett undantag från straffansvar om fotograferingen med hänsyn till syftet och övriga omständigheter är försvarlig. Dessutom föreslås att bestämmelsen inte ska gälla den som fotograferar någon som ett led i en myndighets verksamhet.

Miljöpartiet bedömer att det finns fog för denna kriminalisering men att det samtidigt finns ett antal problem och svagheter i propositionen som föranleder särskild uppmärksamhet. Förändringen är viktig för att komma åt denna kränkning, och gällande lagstiftning är otillräcklig. Vi tillstyrker därför propositionen men anser att den bör tidsbegränsas och vara föremål för omprövning.

Det förslag riksdagen nu ska ta ställning till baseras till stora delar, om än inte fullt ut, på departementspromemorian Ds 2011:1 *Olovlig fotografering*. Efter omfattande remisskritik och kritik av Lagrådet har regeringen nu presenterat ett mer minimalistiskt förslag än det som föreslogs i utredningen. Det är ett förslag som tar sikte på hur bilden har tagits och inte innehållet i bilden.

*Kränkande
fotografering*

Samtidigt framförs från Journalistförbundet, Sveriges Television, Sveriges Radio, TV4, Tidningsutgivarna och flera andra remissinstanser en farhåga för att förslaget kommer att innebära en inskränkning av meddelarfriheten och anskaffarfriheten samt att fotografer och andra kommer att dra sig för att ta fullt berättigade bilder. Regeringen skriver också själv att fotografering som sker i syfte att publiceras i ett grundlagskyddat medium kommer att påverkas och att även journalister och andra som söker material för publicering bör omfattas av förbudet.

Det finns även andra oklarheter i propositionen. Exempelvis finns det inget krav att den fotograferade ska kunna identifieras. Då brottet för åtal föreslås förutsätta angivelse av målsäganden borde detta medföra vissa problem. Hur ska det inom ramen kunna identifieras vem som är målsägande om det samtidigt inte finns krav på att bilden ska kunna utvisa en konkret person? Hur kan en person bli utsatt för en åtalbar integritetskränkning om det inte går att identifiera personen på bilden?

En annan oklarhet i propositionen avser rekviritet att bilden ska tas av någon som befinner sig inomhus eller i en bostad. Vad händer om en journalist bjuder in en företagsledare till en mottagning i sin bostad och hemligen fotograferar företagsledaren när denne begår brottsliga handlingar? Detta är inte i företagsledarens bostad, men det är i en bostad.

En tredje oklarhet rör vad som anges om förverkande. I propositionen anges att bland annat kamerautrustning ska kunna förverkas samtidigt som själva bilden de facto finns i ett särskilt lagringsmedium, på samma sätt som bilder eller data i en dator inte finns i själva datorn utan i dess hårddisk eller i ett annat lagringsmedium, till exempel en molntjänst. Att då förverka kameran blir meningslöst.

Den föreslagna lagstiftningen är behäftad med sådana oklarheter att vi anser att den bör tidsbegränsas. Att tidsbegränsa lagstiftning är inget nytt. Flera andra lagar är tidsbegränsade, till exempel lagen om hemlig rumsavlyssning som tidsbegränsades 2007. Dessa kan sedan förlängas eller permanentas om de fungerar väl och motsvarar syftet. Den uppföljning av lagstiftningens konsekvenser som regeringen aviserar anser vi inte vara i sig tillräcklig.

Riksdagen bör därför ge regeringen till känna som sin mening att de föreslagna bestämmelserna i 4 kap. brottsbalken ska ges en tidsbegränsad giltighet om fem år och följas upp och utvärderas under den tiden för att därmed bli föremål för ett förnyat ställningstagande av riksdagen.

Med detta vill jag yrka bifall till reservation 3.

I detta anförande instämde Agneta Börjesson (MP).

Anf. 3 RICHARD JOMSHOF (SD):

Herr talman! Det är positivt att regeringen nu lägger fram ett förslag om kriminalisering av kränkande fotografering. Jag instämmer i och för sig med första talaren om att kränkande fotografering kanske inte beskriver det som vi fattar beslut om här i dag. Olaglig fotografering kanske hade varit en bättre beskrivning. Dock anser jag att bestämmelsen delvis borde ha fått en annan utformning, och det är däri vår huvudkritik ligger, även om vi i mångt och mycket tycker att det här är mycket bra. Det gäller då framför allt vilka hemliga bildupptagningar som ska undantas från straffansvar.

I promemorian *Olovlig fotografering*, som ligger till grund för regeringens förslag och som det hänvisas till i propositionen, uttrycks följande: ”Det finns vissa situationer där den som fotograferar i det enskilda fallet kan anses ha ett berättigat intresse av att göra detta, exempelvis om syftet med dokumentationen är att i media kunna visa att en högt uppsatt person i en bostad begår en mycket klandervärd handling. Det bör därför införas ett undantag från straffansvaret för en gärning som med hänsyn till syftet och övriga omständigheter är försvarlig.”

I propositionen, s. 69, skriver regeringen i sin tur följande: ”I det sammanhanget bör, som föreslås i promemorian, sådana omständigheter som att fotograferingen sker som ett led i nyhetsförmedling, t.ex. för publicering i ett grundlagsskyddat medium, eller i något annat sammanhang av samhällligt intresse vara av stor betydelse.”

Herr talman! Jag anser att promemorians och regeringens redovisade syn ger ett alltför vidsträckt tillämpningsområde för när det ska anses vara försvarligt att fotografera och filma någon i hemlighet i ett privat hem, om det gäller offentliga personers klandervärda beteenden, som man talar om. Jag menar att det kan främja skvallerjournalistik och så kallade mediedrev.

Det finns också en risk för att olovlig och hemlig fotografering kan komma att användas på ett godtyckligt och oproportionerligt sätt mot exempelvis vissa politiska grupper, kanske för att journalistkåren tenderar att favorisera vissa politiska strömningar samtidigt som man missgynnar andra. Jag menar att det är ett reellt problem.

Alla är vi människor – det står jag fast vid – även så kallade högt uppsatta personer, som man talar om. Och alla begår någon gång misstag och handlingar som kan anses vara klandervärda. Om det är någonstans man ska få göra bort sig måste det väl ändå vara i hemmet, i en privat bostad. Dessutom: Vad som är ett klandervärt för en person behöver inte vara klandervärt för någon annan. Även om kvällspressens skvallerjournalister gärna skulle fånga sådana situationer på bild är frågan om det är sådana situationer som är viktiga att förmedla som nyheter.

Jag anser därför att de klandervärda beteenden hos offentliga personer som man ska kunna dokumentera genom hemlig och olovlig fotografering tydligt bör avgränsas. En lämplig avgränsning är att sådan fotografering ska vara tillåten för att avslöja att offentliga personer begår brott eller andra klandervärda handlingar som i och för sig inte är brottsliga men som bryter mot regleringar av deras formella åtaganden på ett allvarligt sätt. Där kan jag ta exemplet Ulrica Schenström som hade krisberedskapsjour, om jag inte missminner mig, och drack sig berusad. Det skulle kunna vara ett exempel på sådant klandervärt beteende. Med uttrycket ”allvarligt” avses risk för hot mot samhället och människors liv och hälsa.

Dessutom anser jag att en bildupptagning i en privat miljö endast ska kunna bedömas som försvarlig om bildupptagaren själv är närvarande. Ingen ska behöva oroa sig för att bli filmad eller fotograferad när man är ensam och upplever sig fredad i hemmets privata sfär. Det bör alltså finnas ett skydd mot att journalister och andra monterar upp kameror i andra människors hem, oavsett om det i och för sig finns ett försvarligt syfte med bildupptagningen.

Jag vill med detta sagt yrka bifall till reservation 1 i betänkandet.

Anf. 4 LENA OLSSON (V):

Herr talman! Vi debatterar regeringens proposition *Kränkande fotografering* och att det införs ett nytt brott i brottsbalken. Brottet tar sikte på sådan fotografering som innebär ett intrång i den fredade sfär som enskilda bör ha rätt till i förhållande till andra enskilda. Det ska krävas att fotograferingen sker olovligen och i hemlighet. Den som fotograferar ska befinna sig på en plats som tillhör hans privata miljö. En fotografering som med hänsyn till syftet och övriga omständigheter är försvarlig ska undantas från straffansvar. Bestämmelsen ska heller inte gälla den som fotograferar någon som ett led i en myndighets verksamhet.

För cirka ett år sedan lade regeringen fram ett förslag om kränkande fotografering till Lagrådet. Detta avstyrkte Lagrådet. Vi var från Vänsterpartiets sida också väldigt kritiska till det som då lades fram. Nu läggs det här förslaget fram som till stora delar har hörsammat Lagrådets synpunkter, och det är bra.

Herr talman! Den nya tekniken går fort framåt och utvecklas ständigt på det här området. Lika fort hittar brottsligheten nya vägar genom den nya tekniken. Lagstiftningen om brott med ny teknik hänger inte riktigt med i utvecklingen, och vi måste naturligtvis agera.

Det är ett stort problem att många på olika sätt kränks genom att exempelvis bilder blir offentliga i olika sammanhang där man tror att man är skyddad och där man bör vara skyddad. Vänsterpartiet anser att det är nödvändigt att agera när människors integritet kränks. Vi anser nu att regeringen har lagt fram ett bättre och mer balanserat förslag. Men det finns saker och svagheter som även vi vill att man ska vara uppmärksam på.

Regleringen är tänkt att träffa endast de mest klandervärda fallen. Vidare undantas från straffansvar gärningar som med hänsyn till syftet och övriga omständigheter är försvarliga. Vid prövningen av om gärningen är försvarlig får en helhetsbedömning göras i det enskilda fallet. Fotografens syfte ska vägas mot den enskildes intresse av skydd mot kränkande fotografering.

Vad avser fotografering som ett led i nyhetsförmedling eller som har samhällligt intresse och stor betydelse kan i sammanhanget lyftas fram att reglerna om meddelarfrihet och efterforskningsförbud begränsar möjligheterna att utreda brott. Försättningsvis står det att det framlagda förslaget inte möter hinder i TF eller YGL.

Precis som Maria Ferm nämnde finns svagheter, och en del kritik har också framförts mot förslaget, bland annat från Journalistförbundet. Därför anser Vänsterpartiet precis som Miljöpartiet att det är viktigt att denna lagstiftning tidsbegränsas till fem år. Detta är särskilt viktigt när det gäller att följa upp att kriminaliseringen inte träder anskaffarfriheten för när på ett sätt som inte kan accepteras. Lagstiftningen är ny, och utskottet menar att man noga måste följa upp detta.

Tidsbegränsad lagstiftning och att man kan återkomma är inte något nytt i riksdagen. Fel kommer säkert att uppstå, och då ska vi rätta till dem. Därmed yrkar jag bifall till reservation 3.

Anf. 5 JOHAN LINANDER (C):

Herr talman! En hyresvärd tar sig in i en kvinnas lägenhet och monterar en kamera i en ventil i badrummet. Han kan därefter observera och

filma kvinnan i hennes eget badrum. Detta hände i Blekinge för ett antal år sedan. Han dömdes för hemfridsbrott eftersom han olovligen tagit sig in i lägenheten, men för den mycket mer kränkande smygfilmningen kunde han inte dömas.

I ett annat fall upptäcker en 14-årig flicka en påslagen videokamera gömd i tvättkorgen i badrummet, riktad mot platsen där hon klätt av sig för att duscha. Styvfadern åtalades och dömdes för sexuellt ofredande i tingsrätten, men i hovrätten blev han friad. I hovrättens motivering kan man läsa att det finns en lucka i lagen. Det är inte brottsligt att filma någon utan dennes vetskap.

Detta är två av många exempel på luckan i svensk lagstiftning. Det är inte brottsligt att filma någon utan dennes vetskap oavsett hur kränkande det är för den som blir fotograferad eller filmad.

Som vi hörde tidigare är dock frågan inte ny. Centerpartiet tog upp den redan 2006, och jag hade då – redan för sju år sedan – en mycket infekterad debatt med arga fotografer som givetvis såg problem med ett förbud mot smygfotografering. År 2008 kom Integritetsskyddskommitténs förslag om ett nytt brott: olovlig fotografering. Efter ytterligare utredningar och remissrundor skickade regeringen ett sådant förslag till Lagrådet, som dock avstyrkte det. Regeringen lyssnade, tog tillbaka förslaget, arbetade om det och skickade det åter till Lagrådet i början av året. Då fick det äntligen Lagrådets gillande.

Nu står vi äntligen här – efter ganska lång tid, måste jag medge – med ett nytt lagförslag för att täppa till den uppenbara luckan i svensk lagstiftning.

Herr talman! Förslaget täcker sådan fotografering som sker olovligen och i hemlighet. Det krävs att den fotograferade ska befinna sig inomhus i en bostad, på en toalett, i ett omklädningsrum eller i ett liknande utrymme där man kan förvänta sig att inte bli fotograferad. Den som fotograferar eller filmar på det sättet kan dömas för kränkande fotografering till fängelse i högst två år.

Det finns dock ett mycket viktigt undantag man måste ta upp. Det är när fotograferingen är försvarlig med hänsyn till syftet och övriga omständigheter. I författningskommentaren nämns exempelvis fotografering som sker i nyhetsförmedling, fotografering i syfte att granska missförhållanden i samhället och fotografering för att dokumentera ett pågående brott.

Det är också viktigt att konstatera att åklagaren har bevisbördan för att en undantagssituation inte föreligger. Det är dessutom så att åklagare enbart får väcka åtal för kränkande fotografering om målsäganden anger brottet till åtal eller om åtal är motiverat från allmän synpunkt.

Kränkande fotografering går in som en del av de brott i BrB 4 kap. 4b § som utgör olaga förföljelse. Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli i år.

Herr talman! Det finns ingen tvekan om att skyddet av enskildas personliga integritet behöver förstärkas när det gäller smygfotografering. Att utsättas för olovlig, hemlig fotografering när man befinner sig i det egna hemmet eller på en annan plats där man definitivt förväntar sig att kunna vara privat är kränkande. Och detta gäller oavsett om bilderna inte sprids eller publiceras på något sätt.

I debatten har det ofta låtit, i samband med det här förslaget och även tidigare, att det inte borde vara själva fotograferingen som är olaglig utan spridningen av bilderna. Det tycker jag är ett felaktigt sätt att tänka på. För den kvinna som hittade hyresvärdens kamera i badrumsventilen var redan själva filmandet en djup integritetskränkning. Det är klart att det skulle vara ännu värre om bilderna sedan publicerades, spreds till fler eller lades ut på internet, men redan filmandet i sig är en sådan handling som ska vara kriminaliserad.

I debatten har det också tagits upp att vi skulle undanta bilder som är tagna för att publiceras i grundlagsskyddade medier. Jag menar att detta snarast skulle göra lagen meningslös. Vem som helst kan säga att man har tagit en bild för att den ska publiceras i en tidning eller på en blogg med ansvarig utgivare. Varje dag publiceras det i tidningar ”läsarnas bilder” och liknande, så det vore hur lätt som helst att hävda att en bild just tas för att publiceras i grundlagsskyddade medier.

En tredje invändning som jag hört är att en lag om kränkande fotografering skulle göra att fotografer inte skulle våga ta foton på ledande personer i avslöjande situationer. Jag tittade igenom vilka exempel som nämnts: en snattande tidigare statsminister, en solbadande fackpamp och en statssekreterare som äter en mysig måltid med en känd journalist.

I alla dessa fall kan man lugnt säga: Det är bara att fotografera på. Lagen omfattar inte butikslokaler, så det går hur bra som helst att fotografera en snattande statsminister. Lagen omfattar inte poolen utanför hotellanläggningen, så det går bra att fotografera den solbadande fackpampen. Lagen omfattar inte restauranger, så det går hur bra som helst att fotografera statssekreterare och journalister.

Den lag vi nu debatterar och som föreslås gälla från den 1 juli är, som jag menar, väl avvägd. Vi har gjort allt för att träffa de situationer som ska träffas men undvika den typ av fotografering som samhället behöver för att avslöja missförhållanden. Vi har lyssnat på remissinstanserna, och vi har lyssnat på Lagrådet.

Till sist, herr talman, måste jag säga någonting om Miljöpartiets och Vänsterpartiets reservation om att tidsbegränsa lagen. Detta är något som ligger under konstitutionsutskottets område, och KU har uttalat sig i frågan. Ett enigt KU, alltså inklusive Miljöpartiet och Vänsterpartiet, avråder bestämt från att tidsbegränsa en straffrättslig reglering. KU visar mycket tydligt på vilka problem som kan uppkomma med en tidsbegränsad straffrättslig reglering, exempelvis att den som lyckas hålla sig undan eller överklagar tillräckligt länge kan slippa straff.

I konstitutionsutskottet tyckte miljöpartisten Peter Eriksson, som är ordförande i KU, att en tidsbegränsning av en straffrättslig reglering får märkliga konsekvenser ur ett rättssäkerhetsperspektiv och bör inte komma i fråga. I justitieutskottet tycker samma partis representant Maria Ferm att det är en alldeles utmärkt idé att tidsbegränsa en straffrättslig reglering. Man vet inte riktigt vad Miljöpartiet tycker. Ni kunde ha diskuterat frågan. I stort är alla partier överens om den nya lagstiftningen, och det är jättebra.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 6 ANTI AVSAN (M):

Herr talman! Jag ska inte onödigtvis upprepa vad som har sagts tidigare om innehållet i förslaget. Jag ska dock börja med att säga något om uppföljningen, vilket Elin Lundgren var inne på.

En kriminalisering på det område som är aktuellt måste begränsas till verkligt klandervärda beteenden. Det är så det har utvecklats sedan man började titta på frågan 1974. En straffbestämmelse mot kränkande fotografering måste därför ges en restriktiv utformning så att den bara blir tillämplig i situationer då det framstår som stötande för rättskänslan att en persons integritet inte respekteras.

Därför föreslås att tillämpningsområdet begränsas till olovlig fotografering som sker i hemlighet. Det stämmer överens med vad som också gäller för olovlig avlyssning. Ett exempel på fotografering som får anses ske i hemlighet är så kallad paparazzifotografering av någon som befinner sig inomhus i en bostad och fotografering av någon som sover. Johan Linander nämnde också exempel tidigare.

Däremot faller integritetskränkande fotografering som sker helt öppet utanför tillämpningsområdet. Ett sådant förfarande kan dock vara straffbart som ofredande eller sexuellt ofredande.

Den föreslagna lagstiftningen bör följas upp och utvärderas. Det är helt klart. Enligt förslaget kriminaliseras ett beteende som i vissa avseenden har varit straffritt, och utformningen av en sådan straffbestämmelse rymmer då frågor om en avgränsning av det straffbara området och avvägningar i förhållande till om andra befogade intressen har blivit utformade på det mest optimala sättet.

Det beror på att synen på vad som är accepterat i samhället förändras och utvecklas över tiden. Det är också så att de tekniska möjligheterna förändras. Det har hänt ganska mycket sedan 1974.

Det är också viktigt att lagstiftningen fångar upp ett sådant beteende som över tid kan anses vara så klandervärdt att det ska vara straffbelagt. Det innebär att man måste kunna se att detta är något som fordras över tiden för att det ska bli kontinuitet.

Det finns också skäl att fortlöpande följa utvecklingen för att vara uppmärksam på om tillämpningen av lagstiftningen stämmer överens med syftet. Det kan finnas skäl att utvärdera om straffbestämmelsen är lämpligt avgränsad när det gäller de platser som omfattas av kriminaliseringen.

Regeringen har uttalat att man kommer att följa upp tillämpningen av de föreslagna lagändringarna och hur praxis har utvecklats. Det förutsätter samtidigt att det finns tillräckligt med praxis att ta ställning till. Det kan ta viss tid innan det bildas sådan praxis. Det går därför inte att säga tidsmässigt exakt när det bör ske, men inom något år är väl utgångspunkten.

Jag ska också gå in något på det som Maria Ferm sade. Jag börjar med exemplet med en oidentifierad person på en bild. Jag har svårt att se att det skulle vara något större problem med tanke på hur brottet har utformats.

Först och främst är det ett angivelsebrott. Finns det ingen angivelse finns det inte skäl för åklagaren att göra något om det inte är påkallat ur allmän synpunkt. Men om målsäganden är okänd och inte går att identifiera saknas det en målsägande. Då kan man fråga sig om det är påkallat

ur allmän synpunkt när man inte kan identifiera varifrån bilden kommer. Det kanske inte ens går att fastställa var bilden är tagen och under vilka förutsättningar. Jag har därför svårt att se att det är ett praktiskt problem.

Ett annat exempel ur verkligheten som nämndes var frågan om företagsledaren. Där har jag också svårt att se att det skulle vara något verkligt problem, inte minst med tanke på att det om det är straffbart ska bedömas med hänsyn till samtliga relevanta omständigheter.

Frågan om förverkande är inte heller något konstigt i sig eftersom ett förverkande följer allmänna regler i en sådan här situation, och det tillämpas i alla de fall där det finns anledning att ta ställning till något sådant i ett brottmål.

En tidsbegränsning av lagstiftningen är olämplig när det gäller straffrättslig lagstiftning. Då är inte jämförelsen med lagen om hemlig rumsavlyssning heller relevant, för det är lagstiftning som reglerar tvångsmedelsanvändning. Det är någonting annat än straffrättsliga regler som skulle kunna leda till uppenbara tillämpningssvårigheter i anslutning till att en tidsbegränsad lag upphör.

Samtidigt har denna fråga varit föremål för prövning i Europadomstolen. Det finns därför ett tryck på Sverige att göra något åt frågan. Då måste man genomföra en lagstiftning som är så hållbar att man inte behöver göra den tidsbegränsad, och jag menar att detta förslag är sådant.

När Europadomstolen prövade frågan var det ett avgörande som ledde till att Sverige inte fälldes, med fyra röster mot tre. Samtidigt sköts frågan till ett avgörande i stor sammansättning i Europadomstolen där det sitter 17 domare och dömer i målet. Huvudförhandlingarna har ägt rum, men jag känner inte till om dom har meddelats.

Under alla förhållanden pekar detta på att det helt uppenbart finns brister i den svenska lagstiftningen för närvarande, och det verkar vi vara överens om.

Frågan om tidsbegränsning är alltså inte ett bra förslag utan tvärtom ett mycket dåligt förslag.

Herr talman! Det är positivt att vi har kommit så långt som vi har gjort i detta lagstiftningsärende. Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på reservationerna.

(Applåder)

Anf. 7 JOHAN PEHRSON (FP):

Herr talman! Det är lätt att bli som en papegoja här i dag. Alla verkar vara överens om att detta är bra. Det är viktigt att vi i Sverige skyddar integriteten för människor i en tid när tekniken blir alltmer omfattande och möjligheterna att fotografera, i dess bredare begrepp, växer.

Denna förmiddag talar vi om ett antal ärenden som nästan går i varandra. Nu talar vi om hur vi ska skydda oss mot Lillebror, det vill säga det faktum att människor kan springa runt med kameror och kränka vår integritet i de stunder då vi tror att vi är helt privata. Det allmänna rättsmedvetandet är helt tydligt med att vi har rätt att skydda vår person och integritet.

Senare ska vi tala om Storebror, det vill säga när kanske till och med staten sätter upp kameror och vilka regler vi ska ha då. Då handlar det om helt andra syften, nämligen att skydda oss mot angrepp på vår integri-

tet från en tredje person i form av kriminella som ägnar sig åt brott. Då har vi kanske nytta av övervakningskameror på ett offensivt sätt.

Det är som sagt en välutredd fråga. Balansen är dock svår. Å ena sidan har vi meddelar- och anskaffningsfrihet. Alla har vi träffat representanter från medieindustrin som känner att detta skulle inskränka deras absoluta frihet. Vi ska komma ihåg att denna absoluta frihet är kännetecknet för vår demokrati och något som vi liberaler har slagits för i århundraden. Denna frihet har byggt Sverige, och tack vare denna styrka är vi ett mycket öppet land där det är svårt att ägna sig åt oegentligheter.

Å andra sidan har vi sett hur människor har kränkts i det lilla. Det har räknats upp ett antal väl kända rättsfall. Men, herr talman, tänk på alla de fall som inte är kända. Tänk på alla människor som blivit filmade som vi inte har läst om i tidningarna och som inte finns med i något domstolsutlåtande från vare sig tingsrätt eller hovrätt och som inte heller finns med i något juridiskt arkiv.

Jag hörde om det senaste fallet. Det var en körskola som hade en intensivkurs. Det är populärt, och det är bra att ungdomarna har körkort, för då kan de lättare bli anställda till exempel. Man var någon vecka på någon mindre ort och bodde i alldeles närheten av körskolan, faktiskt ovanpå körskolan, där det fanns lite lokaler med en gemensam dusch.

Där står en av de kvinnliga deltagarna och duschar och tittar plötsligt på blomkrukan och tittar närmare och närmare. Så ser hon att det i solrosen som är målad på blomkrukan sitter ett litet optiskt öga, i duschen. Vilket äckel, kan man väl konstatera att gubben som hade bilskolan var.

Jag vet inte hur det har gått med detta. Jag kan förstå att personerna där kände sig ganska kränkta. I det fallet var det ofredande, när man kommer på detta. Men för alla dem som inte har sett detta och inte kommit på det och där det inte har konstaterats att det är ett brott har deras integritet blivit kränkt å det grövsta.

Detta skyddar vi nu straffrättsligt, inte minst därför att det också är påkallat av Europarådet. Vi stärker integriteten för enskilda. Det är integritet mot öppenhet, och jag tycker att vi hittar en bra avvägning.

Att det har tagit tid är ett bevis på att det är svårt att hitta balansen. Vi har hört invändningar från Vänsterpartiet och Miljöpartiet om att det finns svagheter och oklarheter. Jag är den första att erkänna: Exakt så är det. Det är en ny lagstiftning. Det är en svår balansgång. Jag ser ingen annan utväg än att vi som alltid låter detta växa fram i praxis. Vi ska se hur detta kommer att tillämpas – självklart.

Vi har visat vägen och angivit vad vi finner vara det som kan utgöra kränkande fotografering. Det är väl avgränsat. Jag tycker att det ramar in det skyddsvärda. Men det kan tänkas att det behövs en utvidgning, och det kan tänkas att det kanske ska tas bort.

Poängen är att all lagstiftning i Sverige ständigt är satt under granskning. All lagstiftning är per definition tillfällig. Den kan tas bort av oss i morgon, om vi vill. Hela tiden sker den granskning som efterfrågas. Detta med tillfällig lagstiftning tycker jag att vi svarar väl på. Särskilt frågor som gäller yttrandefrihet och andra grundlagsskyddade rättigheter granskas särskilt noga.

Herr talman! Man kan lätt konstatera att vi har hållit på några år med detta. Vi lägger nu in en vettig balans mellan motstående intressen för att i det här fallet skydda integriteten för enskilda.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på motionerna.

Anf. 8 CAROLINE SZYBER (KD):

Herr talman! Det har funnits ett kryphål i lagen som gjort det möjligt att fotografera en naken sovande kvinna, smygfilma sin hyresgäst i badrummet, ta bilder på kunder som provar kläder och montera upp dolda kameror i sovrummet hos sin före detta partner. Visst låter det osannolikt, men alla dessa fall har förekommit i verkligheten, och i alla dessa fall har domstolen inte kunnat döma någon för den hemliga och olovliga fotograferingen. Det pågår dessutom ett mål i Europadomstolen mot Sverige just med anledning av denna lucka i lagen.

Integritetsskyddskommittén kom för ett antal år sedan med ett betänkande där de belyste hur den personliga integriteten kan stärkas. I sitt slutbetänkande lämnade kommittén förslag på lagstiftning och andra åtgärder som syftar till att stärka skyddet för den personliga integriteten. Ett av förslagen handlade just om frågan om fotografering i privata miljöer och att den i princip ska vara förbjuden utan samtycke. Det är det vi debatterar i dag. Det är Alliansregeringens förslag att införa ett nytt brott i brottsbalken: kränkande fotografering.

Brottet tar sikte på sådan fotografering som innebär ett intrång i den fredade sfär som enskilda bör ha rätt till i förhållande till andra enskilda. Den fotograferade ska dessutom befinna sig på en plats som tillhör hans eller hennes privata miljö eller som annars är avsedd för särskilt privata ändamål, exempelvis omklädningsrum och toaletter. Fokus är att värna fotoobjektets integritet. Därför är det viktigt att förbjuda fotografering i privata miljöer samt spridning av dessa fotografier utan samtycke. Begreppet ”information” förknippas ofta med fakta och ord. Men även en bild kan innehålla information om en person.

Den tekniska utvecklingen ställer oss inför nya situationer. Det är viktigt att lagstiftningen hänger med. Filmer och bilder kan i dag spridas i realtid. Man kan titta på dem direkt genom mobiltelefon eller internet eller i nära anslutning till att bilderna har tagits. Vi kan se från domar som har kommit att det inte har varit möjligt att döma för själva filmningen utan endast för spridningen. I detta fall innebär spridningen brottet förtal. Detta gör att personer inte har ett tillräckligt skydd för den personliga sfären.

Jag vill understryka att fotografering som med hänsyn till syftet och övriga omständigheter är försvarlig ska undantas från straffansvar.

Det handlar om en avvägning mellan att skydda den enskildes integritet och den grundlagsskyddade yttrande- och informationsfriheten. Förslaget är utformat just utifrån en sådan avvägning. Det är uppenbart att den enskilde i dag har för svagt skydd.

Samtidigt införs lagen med en rad begränsningar för att inte gå för långt på yttrandefrihetens område. För det första måste fotograferingen ha skett olovligen. För det andra ska personen som blir fotograferad befinna sig på en plats som är hennes privata miljö eller som är avsedd för privata förhållanden. För det tredje ska fotografering som är försvarlig till syfte och omständigheter undantas.

Utgångspunkten måste alltså tydligt vara att det sker inom den privata sfären. Det handlar inte om något generellt förbud mot att filma i allmänhet.

Det finns situationer när det finns berättigade skäl att filma även personer som inte vet om att de blir filmade. Det är därför det sker en prövning om gärningen kan anses vara försvarlig.

Detta är en ny lagstiftning, och den bör därför självklart följas upp. Alliansen tycker dock inte att lagstiftningen ska vara tillfällig. Det kan vara rimligt att utvärdera lagen efter några år, då vi förhoppningsvis har en bild av utvecklingen och ordentligt ser om lagen har gett det resultat som vi hoppas på.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 9 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S):

Herr talman! Som ledamot i konstitutionsutskottet vill jag ta några minuter i anspråk av justitieutskottets debatt.

Det är en rätt unik lagstiftning som vi beslutar om i dag. Den ändrar lite på principerna för hur regelverket i Sverige har fungerat. Förslaget är betydligt bättre – det har många av er sagt – än det förra förslaget. Remissinstanserna var mycket eniga. Speciellt Lagrådet var mycket tydlig med att det förslag som kom tidigare skulle avslås.

Regeringen har i stort sett ändrat det Lagrådet pekade på, vilket är mycket bra. Men det finns ändå en brist, tycker jag. Detta förslag borde ha gått på remiss, för det ändrades så pass mycket. Det hade varit till gagn för lagstiftningen om man hade skickat även detta förslag på remiss.

Våra grundlagar skyddar både och. Det är därför det är så viktigt att det blir rätt balans i denna lagstiftning. Grundlagarna skyddar fri- och rättigheter och även den personliga integriteten, samtidigt som vi har en unik och stark yttrande- och tryckfrihet. När vi många gånger i KU har diskussioner med övriga länder i Europa om Europalagstiftningen märker vi hur vi får slåss för våra yttrande- och tryckfrihetsgrundlagar. Det ska vi fortsätta med, och jag upplever en enighet över alla partier att detta är något som vi ska värna mycket hårt.

Vad som händer i denna lagstiftning är att vi förändrar en av grundbultarna i yttrande- och tryckfriheten. Det är att ansvaret går över från den ansvariga utgivaren – jag pratar nu om det grundlagsskyddade området, inte totalt – till den enskilde fotografen. Det är en ganska stor ändring just inom det området.

När vi i Yttrandefrihetskommittén förra året lämnade vårt betänkande efter fyra års arbete var vi eniga om att vi inte behövde göra några förstärkningar inom det grundlagsskyddade området.

Vi gjorde en grundlig undersökning och utredning. Vad hade hänt? Hur var publikationerna? Fanns det sådana kränkande fall som man befårade? Även andra länder i Europa tryckte på oss att vi i vissa fall skulle ha en förändring inom det grundlagsskyddade området. Nej, vi såg inte det. Vi såg ändå att vi hade ett system för medierna som innebar att ansvarig utgivare tog ansvar för vad som publicerades och vad som spreds.

Däremot såg vi ett starkt behov av ett skydd på det icke grundlagsskyddade området. Det skickade vi också med i utredningen och bad

*Kränkande
fotografering*

regeringen titta på. Denna lagstiftning slår över hela bredden, både det grundlagsskyddade och det icke grundlagsskyddade området.

Vi ska vara medvetna om att ingen av oss har skrivit någon reservation mot lagstiftningen. Vi ser ändå att regeringen har försökt att plocka upp dessa områden och att det ska finnas särskilda omständigheter. Finns det ett syfte med detta blir det inte möjligt att lagpröva.

Meddelarskyddet faller också ut, och det går inte att inleda förundersökningar på detta område. Men det gäller att fotografens namn inte sätts ut. Om fotografens namn sätts ut i grundlagsskyddade medier är fotografen inte skyddad. Meddelarskyddet gäller inte eftersom det då är uppenbart vem som har tagit fotografiet.

Här finns alltså en rädsla. Medierna, som några av er har nämnt tidigare – tidningsutgivarna, radio och tv och flera medieområden – är lite rädda för detta, eller känner en osäkerhet. Därför tycker jag att det är bra att vi ändå gör en tidsbestämd uppföljning och utvärdering av detta.

I propositionen säger regeringen att det ska följas upp, men inte att det finns en tidsbestämd uppföljning och utvärdering. Vi tycker att det är bra. Därför skrev S, V och MP en reservation i konstitutionsutskottet.

Vi tycker också att det är bra att detta redovisas för riksdagen. I KU ser vi många gånger hur det är, speciellt nu när vi håller på med skrivelse 75 där olika utskott får redovisa vad som har hänt med de lagar och, som i detta fall, tillkännagivanden som riksdagen har fattat beslut om. Hur kommer detta tillbaka till riksdagen så att riksdagen verkligen ser att det har hänt något, via propositioner och andra förslag eller förändringar eller som fyra fem rader i budgeten? Det är i och för sig också en redovisning till riksdagen, men det finns risk att den så att säga glider undan. Värre är det om detta redovisas bara för utskottet. Då kommer det inte hela riksdagen till del. Därför har vi sagt att det är viktigt att detta redovisas för riksdagen.

Medierna har, som sagt, en rädsla för att detta ska leda till att fotografen i det givna ögonblicket, när bilden ska tas, drabbas av en osäkerhet och undrar om han eller hon vågar ta denna bild eftersom det kan leda till åtal och straff.

Vi får låta lagen ha sin gång och se vad som händer. Jag hoppas inte att de fotografer som finns i seriösa medier och som har en uppgift att granska makten kommer att känna det som ett hinder utan ändå känna att det finns ett ordentligt syfte, ett mål och en tanke med detta.

Men ibland tar fotograferna bara en bild, och fotograferingen är ju en av mediernas stora metoder och verktyg. Det får inte bli så att fotograferna börja tveka om de ska ta en bild eller inte på grund av att de ibland inte vet vad bilden leder till. En fotograf kanske ser något och känner i ryggmärgen att detta kan vara något som är på gång och klipper till med ett foto. Sedan börjar fotografen gräva och ser att det faktiskt fanns något bakom den händelse som man uppmärksammade.

Det finns ett antal osäkerhetsfaktorer: bostad, i hemlighet, försvarligt, klandervärt. Men med en övergripande syn på hela lagstiftningen har vi ändå beslutat oss för att ställa oss bakom den med det särskilda yttrandet om att vi vill ha en tidsbestämd utvärdering och uppföljning som ska redovisas för riksdagen.

Anf. 10 ANTI AVSAN (M) replik:

Herr talman! Jag funderade länge på om jag skulle begära replik, men jag tyckte ändå att jag var tvungen att göra det. Av Helene Peterssons anförande kan man nämligen få uppfattningen att anskaffarfriheten är ett ansvar för den ansvarige utgivaren. Men anskaffarfriheten är inte total. Det finns ingen journalist eller fotograf som får begå brott för att skaffa material, vilket är mycket viktigt att framhålla i detta sammanhang. Men samtidigt finns det en meddelarfrihet. Man måste därför mycket noga skilja på dessa saker.

Detta lagförslag handlar om fotograferingen i sig och också, vilket är viktigt i detta sammanhang, om förberedelse till brott. Det har nämligen hänt att man har kunnat konstatera att det har monterats upp kameror på toaletter och så vidare.

Det talas om att detta skulle vara någonting som framkallar en omfattande osäkerhet. Med tanke på pressetiska regler och annat – det gäller både journalister och fotografer som arbetar åt etablerade medier – tror jag att det finns diskussioner kring detta.

Många bilder som i dag i och för sig är tillåtna att ta skulle man som fotograf kanske avstå från att ta av moraliska skäl därför att man inte tycker att det finns några skäl att ta dem.

Jag har därför mycket svårt att se att detta skulle framkalla någon mer omfattande osäkerhet. Å andra sidan är det som på alla andra områden, nämligen att när det kommer ny lagstiftning får man sätta sig in i den, vara klar över vad som gäller och rätta sig efter det. Konstigare än så är det inte. Detta kanske främst tar sikte på den typen av medier som inte har någon egentlig ansvarig utgivare och där det publiceras bilder som många gånger är mycket kränkande.

Anf. 11 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik:

Herr talman! Mitt inlägg baseras på de grundlagsskyddade medierna och yttrande- och tryckfriheten i den delen.

Jag talade om att det skapar en osäkerhet. Precis som Anti Avsan sade här är det så med varje lagstiftning att innan man har sett om det kan bli någon praxis eller om det kan leda till några händelser skapar det en osäkerhet.

Känslan hos medierna är säkert att de har haft den totala friheten och att ansvaret för publicering och spridning har legat hos den ansvarige utgivaren. Fotograferna har kunnat ta vilka bilder som de har velat. Sedan kommer de till redaktionen och den ansvarige utgivaren säger att man inte tänker publicera detta.

Jag håller helt med om att de episoder och händelser som vi har tagit som exempel här är fullständigt oacceptabla. Detta måste vi försöka hitta en lösning på.

Jag tror ändå att denna lagstiftning kan vara en lösning på detta. Detta får tiden utvisa.

Det finns också begränsningar för fotografer och journalister i lagen när det gäller hur de får anskaffa sitt material. Men vad vi tog sikte på i Yttrande- och tryckfrihetskommittén var framför allt publiceringstillfället och spridningstillfället. Jag tycker fortfarande att det är en brist att spridningen inte finns med eftersom den gör den största skadan.

Anf. 12 ANTI AVSAN (M) replik:

Herr talman! När det gäller spridningen är det i så fall förtal, och det faller under vanliga tryckfrihetsrättsliga och yttrandefrihetsrättsliga regler.

Jag ska inte framföra några mer omfattande synpunkter på vad som har sagts. Men jag ska avslutningsvis säga att problemet med denna debatt delvis har varit att den inte alltid har handlat om just det förslag som har lagts fram här och nu eftersom denna diskussion har pågått så länge. Man har delvis diskuterat sådant som kanske inte ens finns i detta förslag. Jag har mycket svårt att se att det skulle vara problematiskt i någon del såsom det slutligen har utformats.

Jag upprepar att det sammantaget såvitt vi kan se är väl avvägt och därför positivt.

Anf. 13 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik:

Herr talman! Jag kan hålla med om att debatten inte blir vad den borde vara. Man kan kanske lägga ett litet minustecken till att inte också detta förslag gick ut på en remiss. Det hade kanske tagit sex månader extra, men jag tror inte att det hade varit något problem att få den tidsutdräkten.

Vi hade kanske fått en annan mediebild av det. Man hade kanske läst det på ett noggrannare sätt, lyssnat på vad Lagrådet hade sagt och kunnat yttra sig på ett lite annorlunda sätt. Vi har fått yttranden från framför allt Datainspektionen och Journalistförbundet där det finns farhågor. Men det finns med många lagstiftningar, som jag sade innan.

Det blir ändå en liten förändring i en av grundbultarna. På det grundlagsskyddade området går ansvaret över från ansvarig utgivare till enskilda journalister om det skulle vara på ett sådant sätt att man publicerar en bild som någon uppfattar som så kränkande att den vill anmäla.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 17 §.)

12 § Förstärkt straffrättsligt skydd vid grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2012/13:JuU25
Förstärkt straffrättsligt skydd vid grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning (prop. 2012/13:108)

Anf. 14 AGNETA BÖRJESSON (MP):

Herr talman! Vi går nu över till att debattera justitieutskottets betänkande JuU25 *Förstärkt straffrättsligt skydd vid grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning*. Det behandlar regeringens proposition, två följdmotioner och dessutom två motioner från allmänna motionstiden. Jag vill från början yrka bifall till vår reservation nr 2 som vi har tillsammans med Vänsterpartiet.

Brotten grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning har en konstruktion som är ganska annorlunda i vår lagstiftning eftersom bestämmelserna inte fokuserar på de enskilda brotten utan på upprepade kränkningar i form av vålds-, frids- eller sexualbrott. I propositionen föreslås att man vidgar de delar i en brottsmeny som kan ingå för att få ihop det totala grova brottet.

Förutom brott mot liv och hälsa, brott mot frihet och frid och sexualbrott ska även skadegörelsebrott och överträdelse av kontaktförbud ingå. Regeringen föreslår också att straffminimum höjs från sex månader i fängelse till nio månader i fängelse. De lagförändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli i år.

Miljöpartiet står bakom propositionens förslag att vidga begreppen grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning. Både skadegörelse och överträdelse av kontaktförbud är brott som är både skrämmande och kränkande. Det är därför en riktig avvägning att de ska räknas in i menyn.

Vi invänder inte heller mot att man höjer minimistraffet. Däremot är vi en smula förvånade över den föreslagna straffskärpningen då det inte var vad utredningen föreslår och inte heller vad majoriteten av de olika remissinstanserna föreslog.

Tvärtom visade till exempel Åklagarmyndigheten på en tydlig oro för att en straffskärpning skulle kunna få domstolarna att idka större återhållsamhet i fall som inte tillhör de allvarligaste.

Dessutom är minimigränsen nio månader helt ny i svensk straffrätt. Vi anser därför att det är rimligt – och det också står i vår reservation – att vi från riksdagen ber om en särskild utvärdering för att följa hur den nya niomånadersgränsen kommer att fungera i praktiken.

Anf. 15 RICHARD JOMSHOF (SD):

Herr talman! Jag tänker hålla mig kortfattad.

Regeringen föreslår att förekomsten av våld i nära relationer ska motverkas genom att brotten grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning görs mer heltäckande. Det föreslås att brotten även ska omfatta skadegörelsebrott och överträdelse av kontaktförbud. Det föreslås också att straffminimum ska höjas från sex månader i fängelse till fängelse i nio månader.

I det stora hela är förslaget mycket bra, och det är välkommet. Dock har jag två invändningar. Den första är den absolut viktigaste. Jag anser, precis som remissinstansen Djurens Rätt, att ett tredje brott bör läggas till de brott som kan omfattas av fridskränkningens brotten, nämligen djurplågeri.

Regeringen har valt att avstyrka förslaget med motiveringen att skyddsintresset rör djur och inte den som är utsatt för våld i nära relationer. Detta görs samtidigt som regeringen resonerar att skadegörelse ska omfattas av de brott som tillsammans med andra kan utgöra ett fridskränkningensbrott. Särskilt nämns brottsoffers personliga tillhörigheter såsom fotografier.

Man menar att skadegörelse av sådana saker allvarligt kränker ett brottsoffers integritet och skadar dennes självkänsla. Jag instämmer i och för sig i att det är så. Men jag tycker ändå att man är inkonsekvent. För mig är det en självklarhet att den som plågar ett brottsoffers husdjur

naturligtvis måste orsaka en minst lika stor kränkning av integritet och självkänsla hos brottsoffret som den som väljer att förstöra till exempel fotografier. Det är minst sagt märkligt.

För det andra föreslås en höjning av minimistrafvet för fridskränkingsbrotten från fängelse i lägst sex månader till fängelse i lägst nio månader. Att genom upprepade gärningar genom hot och våld utsätta någon för betydande rädsla och betydande oro och därigenom sannolikt hindra personer från att leva ett normalt och lyckligt liv är ett helt förkastligt beteende.

Jag delar uppfattningen som bland annat Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige för fram, nämligen att minimistrafvet för fridskränkingsbrotten i stället ska höjas till fängelse i minst ett år.

Jag yrkar bifall till reservation 1 till betänkandet.

Anf. 16 LENA OLSSON (V):

Herr talman! Vi debatterar förstärkt straffrättsligt skydd vid grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning. I propositionen föreslås att brottet grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning ska kunna omfatta fler brottstyper än tidigare. Man utökar det med skadegörelse och överträdelse av kontaktförbud.

Detta står Vänsterpartiet bakom. Vänsterpartiet har länge varit pådrivande för att kvinnors rättigheter mer ska tas till vara när det gäller mäns våld mot kvinnor, förföljelse, misshandel och våldtäkt. Vi tycker att detta är ett bra förslag.

Precis som Agneta Börjesson sade i sitt anförande är straffet nio månaders fängelse inte normen utan någonting nytt. Man får se hur utfallet blir på det. Det finns en del som har höjt ett varningstecken för just det. Det är alldeles nytt i svensk straffrätt. Man befärar att om straffet höjs för mycket kommer inte domstolar att döma för brottet.

Vi ställer oss bakom det förslag som regeringen lägger fram. Men precis som vi säger i reservationen vill vi att man följer upp det mycket noga.

Anf. 17 ANNIKA DUÅN (S):

Herr talman! I dag debatterar vi justitieutskottets betänkande angående regeringens proposition om förstärkt straffrättsligt skydd vid grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning. I regeringens proposition föreslås att brotten enligt ovan ska omfatta fler brottstyper än tidigare samt att straffminimum för ovanstående ska höjas från sex till nio månaders fängelse. När det gäller fler brottstyper föreslås att skadegörelse och överträdelse av kontaktförbud ska ingå i brottsrubriceringen.

Vi socialdemokrater har inga yrkanden avseende denna proposition, men jag vill ändå passa på att ta upp några saker som vi tycker är angelägna och viktiga.

På tio år har antalet anmälda fall av grov kvinnofridskränkning ökat dramatiskt. Samtidigt minskar upplklaringsprocenten. Det behövs fortsatta åtgärder för att minska våldet i nära relationer. Det lagliga stödet ska naturligtvis motsvara det människor har rätt att förvänta sig av rättsväsendet. Men även bättre samverkan mellan myndigheter skulle kunna förbättra processerna för utsatta kvinnor. I vissa städer har man samlat polis, socialtjänst och Rättsmedicinalverket under samma tak för att

kunna erbjuda kvinnor stöd och hjälp. Det är ett bra exempel på hur man kan arbeta mer myndighetsgemensamt och minska antalet aktörer som ett brottsoffer måste ha kontakt med.

Herr talman! Jag vill ta upp frågan om kontaktförbud. Kontaktförbud som begrepp infördes 2011. Tidigare benämndes det besöksförbud. Det tilldöms i ett myndighetsbeslut den som trakasserar och/eller hotar. Syftet är att skydda andra mot brott eller trakasserier. Den som bryter mot ett kontaktförbud kan i dag dömas för överträdelse av besöksförbud till böter eller fängelse i högst ett år. Ringa fall är till och med straffria. Med liggande förslag ändras alltså överträdelse av kontaktförbud till ett fridskränkingsbrott. Det är bra.

Det vi skulle vilja påtala är att propositionen är något försiktig. I Sverige mördas ca 17 kvinnor varje år av en närstående person, före detta make, fästman, bror eller far. I många fall har kontaktförbud tilldömts tidigare, men gärningsmannen struntar i detta och fortsätter att trakassera och till sist mörda. Det är minst sagt upprörande.

I propositionen anger regeringen att arbetet mot mäns våld mot kvinnor i nära relationer är en högt prioriterad fråga. Man har också utsett Carin Götblad som nationell samordnare för att åstadkomma en kraftsamling för att motverka våld i nära relationer. Det är positivt.

Kontaktförbud avseende gemensam bostad har inte tillämpats i tillräcklig utsträckning för att kunna ge ett relevant skydd för personer, oftast kvinnor, som utsätts eller riskerar att utsättas för brott. Anledningarna till att antalet kontaktförbud i gemensam bostad är så få är flera. Men det är tydligt att kraven för att kunna tillämpa kontaktförbud avseende gemensam bostad är så högt ställda att situationen ofta hinner bli så allvarlig att andra frihetsberövande åtgärder i stället träder in.

Om kontaktförbudet ska kunna användas mer och i mer preventivt syfte, vilket även skulle innebära ett utökat brottsofferperspektiv, skulle kravet för att få kontaktförbud avseende gemensam bostad behöva mildras. Det är en viktig principfråga att den som utsätts för till exempel hot eller andra brott inte ska behöva flytta. Det är i stället den som utsätter någon för detta som ska göra det.

Följden blir att samhället inte kan erbjuda tillräckligt skydd för kvinnor, som det ju oftast handlar om, som har utsatts för fysiskt, psykiskt eller sexuellt våld av män som de lever eller har levt ihop med. Detta innebär i sin tur att det i alltför många fall är den utsatta kvinnan som tvingas flytta från den gemensamma bostaden.

Vi anser att det är dags att vända på detta. Vi menar att det kan göras genom att begreppet ”påtaglig risk” tas bort. På våren 2011 gav riksdagen regeringen i uppdrag att stryka villkoret påtaglig risk och snarast återkomma med ett nytt lagförslag. Det är nu hög tid att regeringen återkommer till riksdagen med ett sådant förslag. Min förhoppning är dock att den förändrade brottsrubriceringen ska innebära att fler utsatta kvinnor och barn kan stanna kvar i sina hem och bli skyddade där.

Herr talman! Jag vill uttrycka vissa farhågor kring den föreslagna straffskärpningen. Att höja minimistraffet från sex till nio månader är naturligtvis en signal till förövare om att samhället ser allvarligt på fridskränkningar. Jag vill ändå påtala att det finns risker med förslaget. I ett remissyttrande från Lagrådet anförts att en höjning av straffnivån kan innebära att gärningar som inte bedöms som så allvarliga inte kan inne-

*Förstärkt straffrättsligt
skydd vid grov frids-
kränkning och grov
kvinnofridskränkning*

fattas i dessa brott. Det kan betyda att kränkningar måste pågå under lång tid och/eller vara mycket allvarliga innan åtal kan ske. För offret måste detta ses som ett inte tillförlitligt system.

Det är något oklart hur regeringen har tänkt här. I propositionen anger man att det är nödvändigt att förstärka det straffrättsliga skyddet för personer som utsätts för upprepade fridskränkingsbrott. Samtidigt gör man det svårare att agera innan saken har gått alldeles för långt. Vidare minskar förslaget möjligheterna att variera påföljderna med elektronisk övervakning och skyddstillsyn. Vilka effekter det kommer att få återstår att se. Jag tycker att det behövs en uppföljning.

Herr talman! Under 2012 anmäldes 1 906 fridskränkingsbrott i Sverige. För brottet grov kvinnofridskränkning gjordes 2 469 anmälningar under samma år. I och med den nya tekniken sker fridskränkningar på fler sätt i dag, och den som utsätts lever under stor osäkerhet och ofta i ren skräck. Det är självklart att vi ska ha en lagstiftning som hänger med och att den som blir utsatt får stöd och upprättelse av vårt rättssystem.

Regeringen hade kunnat gå lite längre i detta, men ett litet steg är också ett steg. Det återstår att se om vi går åt rätt håll.

(Applåder)

Anf. 18 CAROLINE SZYBER (KD):

Herr talman! Sparkar och slag från den man har kär – det låter som en paradox men är en bitter verklighet för många i vårt land.

Våld i nära relationer är ett samhällsproblem. Kristdemokraterna och övriga partier i alliansregeringen gör nu mer för att motverka det. Lagstiftningen har tydliggjorts, tillsynen har skärpts och Socialstyrelsen har tagit fram flera olika former av kunskapsstöd till personal som arbetar med de utsatta.

Carin Götblad, tidigare länspolismästare i Stockholm, är Sveriges första nationella samordnare av arbetet mot våld i nära relationer. Hon har som uppgift att samla berörda myndigheter, kommuner, landsting och organisationer för att öka effektiviteten, kvaliteten och långsiktigheten i arbetet mot våld i nära relationer.

När det gäller denna typ av våld är det extra viktigt med samhällets stöd. Många gånger pågår våldet under lång tid. Det bryter ned den som utsätts för det så att hon eller han har svårt att själv ta sig ur sin situation.

Vi kristdemokrater vill särskilt lyfta fram alla de barn som växer upp i familjer där våldet härskar. Ofta är dessa barn själva utsatta för våld eller tvungna att bevittna våldet. Faktum är att den största riskfaktorn för barn att utsättas för våld är att det förekommer våld i familjen.

Mäns våld mot kvinnor är det yttersta uttrycket för bristande jämställdhet och avsaknad av respekt för mänskliga rättigheter.

Det är nödvändigt att tydligt markera att hot, misshandel, ofredande, våldtäkt och kvinnofridskränkning är brott som samhället ser allvarligt på. Insatserna för utsatta kvinnor har ökat men räcker långt ifrån till.

Mellan 17 och 20 kvinnor dör varje år av våld i nära relationer. Det står ofta att läsa om dessa fall att kvinnorna har varit i kontakt med någon tidigare – det kan vara sjukvården eller polisen. I dag finns ingen samordning eller samverkan myndigheter emellan. Slagen slutar inte.

Om rättssamhället inte fungerar, om en kvinna inte kan känna sig säker på att hon kommer att behandlas rättvist och få nödvändigt skydd,

hur ska hon då våga lämna mannen och anmäla brottet? Den absolut farligaste och mest livshotande tidpunkten för kvinnan är då hon lämnar mannen. En undersökning visar att drygt 40 procent av alla kvinnor som dödas i nära relationer dödas i samband med en separation från mannen.

Våld i alla dess former ska mötas med krafttag från samhällets sida. Som ett led i arbetet med att förebygga och bekämpa brott i nära relationer är det nödvändigt att säkerställa att det straffrättsliga skyddet är starkt.

Alliansregeringen har därför lämnat en proposition som föreslår att brotten grov fridskränkning och grov kvinno­fridskränkning ska omfatta fler brottstyper än tidigare. Förutom brott mot liv och hälsa, brott mot frihet samt sexualbrott ska även skadegörelsebrott och överträdelse av kontaktförbud ingå. Vidare föreslås att straffminimum höjs från fängelse i sex månader till fängelse i nio månader.

Lagrådet har haft invändningar mot förslaget att höja straffminimum. Regeringen har dock kommit till slutsatsen att ändå föreslå en höjning av minimistraffet från sex månader till nio månader. Vi anser att straffet i och med detta bättre återspeglar brottet och att det är angeläget att vi får en generell höjning av straffen för den här typen av brott. Det stämmer att nio månader är ett nytt straffminimum som inte har använts tidigare. Vi ser dock inte detta som ett skäl att avstå, utan tycker att nio månader blir en bra avvägning när vi tar hänsyn till behovet av en generell höjning samtidigt som vi också ser att det finns skäl att inte gå så långt som att höja till ett års straffminimum.

Det har lagts fram reservationer om en uppföljning av straffskärpingarna. Det är självfallet viktigt att alla förändringar i lagstiftningen följs upp och utvärderas. I detta fall, med en ny längd på minimistraffet som inte har använts tidigare, faller det sig naturligt att göra detta i framtiden. Det är dock viktigt att ser hur domstolarna dömer, och vi vill ge utrymme för den nya lagstiftningen att börja gälla innan vi bestämmer hur och när den ska utvärderas.

Det finns också en fråga som lyfts fram av S gällande kontaktförbund i gemensam bostad. Där kommer regeringen med ett förslag i höst, och man har lyssnat på riksdagen.

Slagen kommer nog aldrig att sluta helt, men samhället ska aldrig sluta att markera hur allvarligt vi ser på dem.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

Anf. 19 PIA HALLSTRÖM (M):

Herr talman! I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition *Förstärkt straffrättsligt skydd vid grov fridskränkning och grov kvinno­fridskränkning*. Fridskränkning­sutredningens betänkande har remissbehandlats. Två följdmotioner har väckts med anledning av propositionen, och två motioner från den allmänna motionstiden 2011 behandlas också.

Arbetet med att förebygga brott mot närstående förutsätter ett brett spektrum av åtgärder och måste bedrivas på bred front. Våld och hot medför stora begränsningar för den utsattes frihet. Den person som konstant känner sig rädd och hotad kan inte känna trygghet i sin egen hem-

miljö. Våld i nära relationer är ett omfattande samhällsproblem och en allvarlig typ av brottslighet. Den största delen av våldet, hotet och trakasserierna begås av någon som kvinnan har haft en relation till. Ja, i de flesta fall är det kvinnor som drabbas, men det kan väl inte ha gått någon obemärkt förbi.

Våldet leder till fysiskt och psykiskt lidande och påverkar ofta den våldsutsatta kvinnans hela livssituation. Att en kvinna utsätts för våld och hot av en man som hon har eller har haft en nära relation till förekommer i alla samhällsgrupper.

Det är inte acceptabelt att människors liv begränsas, att deras rörelsefrihet inskränks och att deras trygghet utarmas. Trots att Sverige har kommit långt i utvecklingen av jämställdhet är utsattheten för våld av en närstående fortfarande ett stort samhällsproblem.

Herr talman! För att ytterligare stärka det straffrättsliga skyddet mot upprepade kränkningar från en närstående har regeringen föreslagit straffskärpningar för grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning. I propositionen föreslås alltså att brotten grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning ska omfatta fler brottstyper än tidigare. Förutom brott mot liv och hälsa, brott mot frihet och frid samt sexualbrott ska även skadegörelsebrott och överträdelse av kontaktförbud ingå.

Straffskalan för grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning är i dag fängelse i lägst sex månader och i högst sex år. Fridskränkningens brotten kan innefatta gärningar av mycket varierande svårhetsgrad. Nu föreslås att straffminimum höjs från fängelse i sex månader till fängelse i nio månader. Regeringen anför att en höjning av straffminimum till nio månaders fängelse skulle innebära att straffet bättre skulle återspegla den samlade brottslighetens straffvärde på en lägsta nivå och därutöver leda till en generell höjning av straffnivån för brottstypen, vilket bör eftersträvas.

Herr talman! När människans frihet hotas av brottslighet och otrygghet är det viktigt att rättsväsendet agerar med kraft och ger gott stöd åt dem som drabbats. Utskottet anser att arbetet med att förebygga och bekämpa brott i nära relationer är utomordentligt viktigt. Att säkerställa att det finns ett starkt straffrättsligt skydd är viktigt i detta arbete. Mot denna bakgrund välkomnar utskottet att regeringen nu föreslår att brotten grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning ska omfatta fler brottstyper än tidigare. Både skadegörelsebrott och överträdelse av kontaktförbud kan innebära en kränkning av ett brottsoffers integritet och bör enligt utskottet utgöra grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2013. Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens lagförslag och avslår samtliga motioner.

(Applåder)

I detta anförande instämde Ewa Thalén Finné (M).

Anf. 20 JOHAN PEHRSON (FP):

Herr talman! Man behöver inte besöka så många brottsofferjourer, kvinnojourer eller andra viktiga ideella föreningar som jobbar med brottsutsatta personer för att få en bild av hur människor förstörs av våld,

hot och trakasserier. De här brottsofferjourerna och kvinnojourerna spelar en viktig roll och ger de utsatta hjälp.

Detta är ett samhällsproblem som slår överallt och mot alla människor, som har nämnts tidigare. Det händer inte bara i utsatta miljöer där det finns missbruksproblem och andra problem, utan det är ett rejält samhällsproblem.

Därför tycker jag och Folkpartiet att det är bra att vi nu breddar tillämpningen av grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning så att det blir lättare att tillämpa detta på flera fall där människor systematiskt kränks. Det är ett led i förstärkningen och ska ses tillsammans med andra förändringar som vi har gjort på senare år, till exempel olovlig förföljelse och annat, som handlar om att skydda människor från dem som är uppenbart hotfulla och förstör livet för andra.

Vi för också in en straffskärpning här. Det är inte bara på det här området som vi i riksdagen har noterat att våra domstolar, ledda av Högsta domstolen, ligger mycket lågt i straffskalan. Det har vi inga synpunkter på härifrån, men eftersom det är vi och ingen annan som stiftar lagar och de som dömer har vi rätten att komma tillbaka med nya instruktioner och förklara hur man ska se på fallet och vilka rekvisit som ska gälla. Nu har vi nya rekvisit. Det leder till att fler kan dömas för just grov kränkning.

Vi säger också att vi ska höja straffminimum så att man inte kan döma till en kortare tid. Men som ett brev på posten uppstår en diskussion som också återges i betänkandet och som flera talare har varit inne på. Den handlar om att vi oroar oss för att det ska bli ett slags tröskeleffekt eftersom vi tror att domstolarna inte kommer att våga använda detta. Då bryter det just nu lite fria kriget ut mellan oss som lagstiftare och domstolarna där vi konstaterar att de kanske ändå inte tillämpar lagen. Vi är oroliga för att de inte kommer att använda den eftersom de tycker att det är så jobbigt att döma till långa straff.

Men nio månader är inte långt med tanke på hur de här människorna har förstört livet för andra. En del har kanske fått hela livet förstört av den här brottsligheten genom den otrygghet som följer kombinerat med fysiska men från andra brott som man har drabbats av.

Vi förutsätter nu att det är den här lagen som tillämpas. Anses rekvisiten vara uppfyllda, framförda av åklagare och utredda av polis, ska domstolen döma efter detta. Men jag noterar att vi alla här är medvetna om motsättningen som finns i att vi stiftar lagar men ändå känner en enorm oro för att den dömande makten i vårt land inte kan ta till sig detta. Det är väl en uppmaning till att i Sverige dömer domstolarna efter lagen, och nu är det här lagen – bredare fridskränkingsbrott och en straffskärpning som är välkommen.

Andra exempel var uppe när det gällde kontaktförbud, och vi hörde att regeringen avser att återkomma när det gäller att se till att det blir så som man har beställt härifrån. För att tala klarspråk är det oppositionen som har beställt det. Jag ser detta som en mindre förlust, för det är nog snarare så att det här till viss del kan vara välkommet. Vi kommer att återkomma från regeringens sida när det gäller detta.

För Folkpartiets del kan jag säga att vi kan återkomma ännu mer, och det är väl saker som vi får ta upp i förhandlingar inte minst inom Alliansen, eftersom vi jobbar så bra ihop i de här frågorna. Vi ser gärna att man går ännu längre. Vi tycker att män – det handlar oftast om män – som

jagar och slår kvinnor kan tänkas få ett bredare område som de inte får kontakta kvinnan på. Vi har inget emot att man har ett omvänt system till kommunarrest, så att säga. En person som ägnar sig åt att jaga folk och förstöra livet för dem kan jag tänka mig får bo i 289 kommuner men inte i den som kvinnan bor i. Jag inser att Lagrådet säkert har synpunkter när det gäller detta, men vi tycker att det är viktigt att markera att det är brottsoffret som ska ha skydd. Vi behöver inte jamsa så mycket med personer som har så otroligt svårt att låta andra vara i fred.

Avslutningsvis vill jag säga att det inte bara handlar om den här lagstiftningen. Vi får inte tro att den här breddningen, den här skärpningen, löser frågan. Det handlar om fortsatt förebyggande arbete och fortsatt stöd till brottsofferjourer och kvinnojourer. Vi är väldigt glada över att flera ministrar i regeringen – jämställdhetsministern och justitieministern – tittar brett på detta. Den nationella samordnaren som har nämnts gör också ett fantastiskt jobb för att kartlägga var de här funktionsbristerna finns. Ofta finns det både lagar och resurser på plats, men funktionsbristerna gör ändå att våldsverkare får fortsätta och den här typen av brott får fortgå i för stor omfattning.

Polisen bör bli bättre på sin verksamhet. Jag tror till exempel att den omformning vi nu ser av svensk polis är viktig och central, för det kräver specialistkunskaper och lång erfarenhet för att nå fram och bekämpa den här typen av brottslighet. Det är klart att svensk polis med en tydlig kraftsamling, som vi får med *en* polismyndighet med ansvar för utveckling av bästa praxis för att bekämpa den här typen av brott, kommer att bli effektivare än vad den är i dag med länspolismyndigheter i exempelvis Dalarna, Örebro eller Västmanland. Kraften finns inte, även om det görs ett fantastiskt arbete på många håll redan i dag.

Inte minst kan det arbete som görs i dag utvecklas ännu mer med exempelvis behandling i kriminalvården. När en sådan här person, som oftast är en han, som nu låses in i minst nio månader – alla vet hur fort nio månader går – kommer ut är tanken att han ska vara bättre än tidigare och ha blivit en annan man med större självinsikt och större respekt för andra människor. Då gäller det att vi fortsätter med den omfattande behandlingsverksamhet som finns i svensk kriminalvård i dag. Det är värt att påminna om att vi faktiskt aldrig haft så mycket arbete som nu med behandling och utbildning i svensk kriminalvård. Det har ett tydligt syfte. Personer ska gripas och låsas in, men de ska också behandlas. Vi ska inte slänga bort nyckeln, som man hör om ibland, utan se till att tiden används effektivt så att de här våldsverkarna kommer ut på ett bättre sätt och slutar hota sin omgivning.

Herr talman! Folkpartiet yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på de reservationer som finns.

(Applåder)

Anf. 21 JOHAN LINANDER (C):

Herr talman! Att systematiskt bli kränkt av en närstående person genom upprepade hot, slag och tvång är något av det mest nedbrytande man kan tänka sig. Varje ord kan vara en påhittad anledning till slag, varje hemkomst från skolan eller jobbet leder till rädsla för vad som kan hända och varje morgon börjar med fysiska och verbala kränkningar.

Hur stark en människa än är kan hon brytas ned. Självförtroendet knäcks, och känslan av att vara mindre värd infinner sig. Till slut övergår den till en känsla av att inte vara av något värde alls. Det är precis vad den person som kränker är ute efter – total makt och kontroll över sitt offer. Det är ett offer som ofta är fru, sambo, flickvän, barn eller styvbarn till förövaren.

När lagstiftningen om grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning kom 1998 var den ett nytt slags lagstiftning. Det var en lagparagraf som gjorde att man kunde lägga samman flera mindre allvarliga brott till ett mer allvarligt brott. Det var en paragraf i brottsbalken som inte enbart såg till vilka gärningar som hade begåtts utan även till själva syftet med gärningarna, nämligen att allvarligt skada personens självkänsla.

Herr talman! Grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning är allvarliga brott, och vi är nog många som anser att lagstiftningen inte har använts fullt ut som den skulle kunna användas och att straffskalan inte heller har använts fullt ut.

För att skärpa de utdömda straffen, vilket jag i de här fallen tycker är fullt relevant, finns det ganska få åtgärder som vi som lagstiftare kan vidta. Det vanligaste är att höja straffminimum i straffskalan.

Redan Kvinnofridskommissionen föreslog ett minimistraff på ett års fängelse, och det är fortfarande det som till exempel Roks, SKR och Sveriges Kvinnolobby önskar. Samtidigt pekar Lagrådet och en del domstolar ska välja andra brottsrubriceringar än fridskränkningens brotten om straffminimum hamnar för högt.

Vad gör man då? Jo, man gör som centerpartister och Centerpartiet alltid gör. Man hittar en gyllene medelväg. Jag ska medge att när jag först hörde förslaget om straffminimum på nio månader reagerade jag som så många andra jurister. Jag tänkte: Det finns ju inte ett straffminimum på nio månader. Antingen är det sex månader eller ett år.

Men det är ju vi som är lagstiftare. Om sex månader är för lågt och ett år är för högt, varför då inte välja nio månader som straffminimum i stället? Någon gång ska vara den första.

Det finns dock en sak, herr talman, som vi från Centerpartiets sida beklagar inte fanns med i utredningen som föregick den proposition som vi nu behandlar. Följaktligen finns den inte heller med i propositionen. Det är möjligheten att införa ett särskilt barnfridskränkningens brott.

I dag finns det särskilda kvinnofridskränkningens brottet och det generella fridskränkningens brottet som givetvis även täcker barn som kränks av sina föräldrar eller andra närstående. Trots det tycker jag att det finns starka motiv för att särskilja barn i ett särskilt brott benämnt grov barnfridskränkning.

Jag menar att den här typen av upprepade kränkningar som är ägnade att allvarligt skada personens självkänsla är ännu värre när det drabbar barn. Barn är försvarslösa. Barn ska kunna känna sig trygga med sina föräldrar. Men vad händer när det är föräldrarna som kränker, misshandlar och förnedrar barnet?

Jag ska nämna ett fall. För inte så länge sedan dömdes en kvinna i Bromma för grov fridskränkning. Hon hade tre små barn som var sju, fem och två år gamla. I det här fallet, som var väldigt upprörande, hitta-

des barnen nakna, utsvultna och smutsiga. De hade blåmärken och skärskador och hade misshandlats och hållits instängda under långa perioder. Barnen hade rispats med spikar i benen, och hon hade stuckit glasskärvor i deras fötter. Deras madrasser var täckta av avföring.

Tingsrätten dömde kvinnan till fängelse i ett år och fyra månader medan en oenig hovrätt sänkte straffet till ett års fängelse med motiveringen att det inte hade varit så allvarliga fysiska skador.

Att behandla barn på det sättet, oavsett om det är allvarliga fysiska skador eller inte, är ett fruktansvärt grovt brott enligt mitt sätt att se det. Barn kan inte skydda sig själva på samma sätt som vuxna, och därför är det ett grövre brott mot barn. För att markera detta menar vi i Centerpartiet att det behövs ett särskilt grovt barnfridskränkingsbrott med högre straffskala än dagens fridskränkingsbrott, helt enkelt för att barn är mer skyddsvärda än vuxna.

Med det, herr talman, vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 17 §.)

13 § En ny kameraövervakningslag

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2012/13:JuU22
En ny kameraövervakningslag (prop. 2012/13:115).

Anf. 22 ELIN LUNDGREN (S):

Herr talman! Vi ska nu debattera regeringens proposition *En ny kameraövervakningslag*. Jag vill börja med att yrka bifall till reservationerna 10 och 14.

Från Socialdemokraterna tycker vi att det är bra att bestämmelserna samlas in en lag och att reglerna därmed blir mer överskådliga än tidigare. Kameraövervakning har visat sig skapa trygghet och minska antalet brott på platser som har hög brottslighet. Kamerabilder får också större betydelse för att identifiera personer som begått brott och för att kunna lösa brotten.

Socialdemokraterna är positivt inställda till de möjligheter som kameraövervakning ger. Vi har många gånger motionerat om att kunna använda kameraövervakning på brottsutsatta platser i större utsträckning än vad som görs i dag, framför allt på platser dit allmänheten har tillträde. Vi har till exempel framfört synpunkter om att idrottsarenor borde ha en effektiv kameraövervakning – högaktuellt i dag med tanke på hur det kan vara vid vissa matcher, en situation som vi tror att många vill se ett slut på. Men som alltid när vi talar om kameror får det naturligtvis inte ske på ett slentrianmässigt sätt, och integriteten måste beaktas.

Reglerna om kameraövervakning på platser som allmänheten har tillträde till är lite förändrade. Föreliggande förslag innebär att kameraövervakning på allmän plats i stort sett är beroende av om integritetsvänlig teknik används och hur länsstyrelsen gör sina bedömningar. Det är osä-

kert om det kommer att öka möjligheterna att använda kameraövervakning på allmän plats. Vi hade gärna sett en tydligare ambition och bättre förutsättningar från regeringen i detta fall.

När det gäller vissa specifika platser som allmänheten har tillträde till tycker vi att kameraövervakning kunde ha underlättats ännu mer jämfört med det förslag som nu föreligger. Det gäller användningen av kameror vid övervakning av viss jakt och viltvård. Det gäller också kameraövervakning vid skogs- och lantbruksverksamhet. Där handlar det om att bevaka exempelvis maskiner och bränsle, som ofta lämnas i skogen för att göra verksamheten effektiv. Vi tror att kameraövervakning här skulle förebygga brott och underlätta utredningen av brott. Från Socialdemokraternas sida önskar vi att regeringen återkommer med förslag gällande jakt och viltvård samt skogs- och lantbruksverksamhet.

Om regeringen anser att det är av stor vikt att ta hänsyn till den enskildes personliga integritet vid kameraövervakning på platser dit allmänheten har tillträde har man i stället tagit ganska lätt på den enskildes personliga integritet vid andra tillfällen. Det handlar om platser dit allmänheten inte har tillträde, till exempel arbetsplatser. För den typen av kamerabevakning krävs ingen anmälan.

Kameraövervakning av platser som avses med föreslagen lagstiftning ökar i allt högre grad. Någon samlad bild av den totala kameraövervakningen på dessa platser finns inte. Det gör det svårt att överblicka den totala användningen av övervakning i samhället och att kunna kontrollera att övervakningen sker på rätt sätt.

Vi tycker att huvudregeln borde vara att en anmälan ska ske även vid kameraövervakning av platser dit allmänheten inte har tillträde. Undantag skulle kunna göras till exempel vid övervakning av produktionsprocesser och liknande där det endast handlar om teknisk övervakning.

För att vidare kunna bedriva kameraövervakning av en plats dit allmänheten inte har tillträde krävs som huvudregel samtycke av den som ska övervakas. Där har viktiga remissinstanser påpekat att ett sådant samtycke i vissa fall framstår som en chimär. Arbetstagare kan i många fall stå i ett beroendeförhållande till sin arbetsgivare, och man kan därför ifrågasätta om ett samtycke verkligen är frivilligt.

LO har i sitt yttrande gett uttryck för att skyddsnivån för arbetstagare måste höjas. Vi delar den uppfattningen. Vi vill att regeringen återkommer med ett förslag som innebär en modell med någon form av partsöverenskommelse mellan arbetsgivare, skyddskommitté och fack.

Anf. 23 MARIA FERM (MP):

Herr talman! I dag debatterar vi regeringens förslag till ny kameraövervakningslag, en lag som i många delar stärker skyddet för enskildas integritet, detta inte minst genom Datainspektionens tydligare roll och den skadeståndsmöjlighet som enskilda föreslås få. Lagen har dock fortfarande stora brister. Det är brister som inte läks genom förbättringarna, brister som ökar övervakningsmöjligheterna av oss alla utan att vi många gånger ens vet om det.

Samhällets, företags och enskildas möjligheter att övervaka medborgare ökar dag för dag. Det sker genom insamling av uppgifter om kortinköp, poängsamlande i olika klubbar, uppgifter från resor i tunnelbana, buss och tåg eller bara genom kameraövervakning på ett otal platser.

I en genomgång av den samlade forskningen som Brottsförebyggande rådet gjorde 2007 konstateras att det främst är på parkeringsplatser som kameraövervakning gett någon förebyggande effekt. Brottsförebyggande rådet menar att ”på det hela taget kan man dra slutsatsen att kameraövervakning minskar antalet brott till viss del. Mot bakgrund av de blygsamt positiva resultaten bör framtida kameraövervakning införas varsamt i olika miljöer och man bör genomföra utvärderingar av hög kvalitet med långa uppföljningsperioder.”

Övervakningsmöjligheterna är fler än vad många tror, och möjligheterna att sammanställa uppgifterna likaså. Den integritetsskyddsmyndighet som vi i Miljöpartiet de gröna motionerat om i vår budgetmotion under flera år blir alltmer nödvändig. Kanske kan de nya uppgifter som ges till Datainspektionen i och med den nya kameraövervakningslagen ses som ett steg mot en sådan myndighet. Jag hoppas att Datainspektionen kan växa in bra i den rollen och få de resurser som krävs för att utföra uppdraget.

I den nya kameraövervakningslagen utökas antalet övervakningsställen där länsstyrelserna inte behöver göra någon prövning av behov och teknik och där det räcker med anmälan av att övervakning ska ske. Företags och myndigheters möjlighet att övervaka enskilda personer ökar, detta utan att det finns någon möjlighet att stoppa eller rätta till fel förrän de väl har skett. Jag har därför motsatt mig att kameraövervakning ska få ske bland annat i butiker och allmänna transportmedel såsom tunnelbanan i Stockholm utan tillstånd.

Jag har förståelse för de övervakningsbehov som kan finnas, kanske särskilt i tunnelbana och i affärer där anställdas trygghet och säkerhet står på spel, men det medför inte att det ska räcka med att kameraövervakningen anmäls när den väl kommit till stånd. Det finns egentligen inget som hindrar att övervakning kommer att ske på olagliga sätt, att film kommer att lagras och spridas felaktigt och att ytterst känsliga uppgifter om privatpersoner sprids vidare till högstbjudande. En tillståndsplikt hade kunnat råda bot på detta.

Kameraövervakningen ger oanade möjligheter att kartlägga enskildas liv. Den ger också skrämmande möjligheter för personer och företag med ont uppsåt. Jag ställer mig frågande till hur Datainspektionen ska kunna klara av sina nya tillsynsuppgifter, när anmälningsskyldigheterna utökats så mycket och tillståndsplikten minskats.

Att ge Datainspektionen ett nytt utökat tillsynsuppdrag är mycket bra. Problemet är bara att Datainspektionen inte får någon föreskriftsrätt och möjlighet att på ett tydligt sätt tala om hur kameror får placeras, att tydliggöra skillnaden mellan när det räcker med en anmälan och när tillstånd krävs eller att visa vilka krav som gäller för bevarande och förstörande av tagna bilder. Detta riskerar medföra att det nya tillsynsuppdraget blir tandlöst. Möjligheterna att styra och hjälpa företag och enskilda bort från olaglig till laglig övervakning försämras, och en bra chans att skärpa integritetsskyddet för enskilda går förlorad. Jag hoppas att Datainspektionen använder sina informationsmöjligheter väl och att regeringen ser till att anslagen till myndigheten anpassas efter detta ökade informationsbehov.

Möjligheterna att övervaka människors agerande i såväl det offentliga rummet som på helt privata platser ökar väsentligt genom den nya

kameraövervakningslagen. I vissa delar kan jag ha förståelse för den känsla av subjektivt upplevd trygghet en kamera kan ge enskilda. Rätt använda och väl fungerande kameror också ge polisen ovärderlig kunskap och information för att lösa brott och kanske också hjälpa till att öka andelen personupplärade brott. Problemet uppstår när enskilda vaggas in i falsk trygghet av trasiga kameror eller kameror utan film, när enskilda tror att kameran vid bankomaten faktiskt ska visa vem som använde deras stulna Visakort, trots att kameran är felaktigt inställd, eller när filmen som kunde ha använts för att lösa den grova våldtäkten aldrig spelades in på grund av ett strömavbrott. Felkällorna är många, liksom möjligheterna att felaktigt använda insamlad information. Komprometterande information kan missbrukas eller säljas.

Ändå tvivlar jag inte på att såväl den öppna som den hemliga kameraövervakningen allt som oftast fyller sina syften och fullgör sitt brottspreventiva uppdrag. Jag är övertygad om att de allra flesta taxichaufförer känner sig tryggare av kameran i bilen och att guldsmedsaffären utsätts för färre rån med än utan kamera. Problemet är bara att effekterna av kameraövervakningen är så lite kända. Vi vet inte hur väl övervakningen fungerar eller inte fungerar. Vi vet än mindre hur många av de anmälningspliktiga installationerna som sker på felaktigt sätt eller hur många tagna bilder som aldrig förstörs. Just därför behövs en uppföljning av hur den nya kameraövervakningslagen fungerar, hur Datainspektionens nya tillsynsroll fungerar och hur de utökade övervakningsmöjligheterna används. Detta måste utvärderas och följas upp. Om utvärdering och uppföljning inte sker, då övervakas enskilda, då sker intrång i skyddet för deras privatliv och då lagras känslig information om tusentals personer, utan att vi får reda på effekterna av detta.

Jag yrkar bifall till reservationerna 5, 7 och 17.

I detta anförande instämde Agneta Börjesson (MP).

Anf. 24 RICHARD JOMSHOF (SD):

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationerna 1, 6, 9, 11, 13 och 15.

Jag välkomnar den nya lagen om kameraövervakning, även om jag anser att förslagen är alltför försiktiga och verkningslösa sett från ett brottsbekämpande perspektiv. I dag är exempelvis länsstyrelsernas avvägningar mellan allmänhetens intresse av kameraövervakning och den enskildes integritetsintresse illa balanserade. Detta resulterar i att kameraövervakning inte tillåts på många platser där den onekligen hade kunnat göra nytta. Tyvärr är detta något den nya lagstiftningen inte åtgärdar.

Samtidigt vet vi att svenska folket är väldigt positivt till att kameraövervakning används. När företaget Jernhusen frågade sina resenärer svarade ca 90 procent att de var positiva till kameraövervakning. En liknande undersökning genomfördes av Livsmedelsförbundet, och i den uppgav 89 procent att de hade förståelse för att butiker sätter upp kameror. Stöldskyddsföreningen genomförde en liknande studie 2009 om elevers och föräldrars syn på kameraövervakning i skolor. Även här uttalade sig ca 90 procent positivt om reglerad kameraövervakning. I en rapport från Brå framkommer det även att 70 procent av alla tillfrågade svenskar uppger att de rent generellt skulle känna sig tryggare i kame-

raövervakade stadskärnor. Ännu fler svarade att de skulle känna sig tryggare nattetid.

Att många svenskar är positiva till kameraövervakning är inte konstigt, eftersom metoden kan medföra många fördelar. Kameraövervakning kan avskräcka från brott, bidra till att avbryta pågående brott, bidra till att identifiera gärningsmän och skapa bevisning, förhindra nya brott genom att gärningsmän lagförs tack vare detta samt öka tryggheten. Jag vill därför att regeringen återkommer med ett förslag som gör det betydligt lättare att få tillstånd för kameraövervakning på allmänna platser.

Jag vill också att butiker och företag ska få övervaka strax utanför sina entréer utan att behöva ansöka om tillstånd och endast efter anmälan till länsstyrelsen. Vidare anser jag att skolor lättare ska få använda kameraövervakning för att motverka skadegörelse och skolbränder som kan kosta enorma summor för försäkringsbolag och skattebetalare.

Herr talman! I propositionen föreslår regeringen att den nya kameraövervakningslagen ska omfatta kameraövervakning i Sverige om den som bedriver övervakningen är etablerad i Sverige eller ett tredjeland, men inte om personen är etablerad i ett annat EU-land. Skälet till att EU-länder undantas är EU:s dataskyddsdirektiv, som säger att lagen där övervakaren är etablerad ska tillämpas. Detta innebär i praktiken att en person som bedriver övervakning i Sverige men är etablerad i ett annat EU-land inte kommer att omfattas av lagen, trots att personer i Sverige eller utanför EU gör det.

Detta är inkonsekvent och visar tydligt vilka märkliga konsekvenser EU:s lagstiftning kan få. Det är uppenbart att regeringen utformar förslaget på detta vis enbart för att inte bryta mot EU-direktivet. Jag anser att riksdagen ska tillstyrka förslaget från Justitiekanslern och förslaget från Länsstyrelsen i Stockholms län, vilka innebär att kameraövervakning i Sverige ska omfattas av den nya lagstiftningen oavsett var den som bedriver övervakningen är etablerad.

Slutligen anser jag också att regeringen går alltför försiktigt fram när man bara föreslår en höjning till två månader för hur länge man får spara inspelat material. Jag anser i stället, precis som utredningen, att åtminstone en höjning till tre månader vore på sin plats. Då blir det lättare att använda materialet för att utreda exempelvis bedrägeribrott som sträcker sig över en längre tid. För att det över huvud taget ska vara lönt att inskränka enskildas integritetsintresse genom övervakning krävs det naturligtvis att det övervakningsmaterial som insamlas också kan komma till användning.

Anf. 25 LENA OLSSON (V):

Herr talman! Vi i Vänsterpartiet står naturligtvis bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 2.

Den nya kameraövervakningslagen syftar till att modernisera regleringen av övervakning för berättigade ändamål med hänsyn till intresset av att skydda enskildas personliga integritet, säger regeringen. Den nya lagen ersätter 1988 års lag samt vissa bestämmelser i personuppgiftslagen. Att bestämmelserna samlas i en enda lag gör reglerna mer överskådliga och lättillgängliga. Det är bra.

Vad avser övervakning för att förebygga och uppklara brott anser även Vänsterpartiet att kameraövervakningen har betydelse. Vänsterpartiet anser även att det alltid när det gäller olika slags övervakning finns en baksida för den personliga integriteten. När vi tittar i backspegeln kan vi väl konstatera att en del lagstiftning går väldigt fort och att man inte alltid redan innan man lagstiftar gör avvägningar och går igenom förslagen riktigt för att se vad de kommer att få för konsekvenser för integriteten.

Man ser naturligtvis fördelarna och vad kameraövervakning kan göra, för att hänvisa till det som Johan Pehrson sade. Vi har varit ganska överens i de två föregående debatterna. Men här är det nu staten som ska övervaka, och det har sina baksidor. Det kan vara och är brottsförebyggande och brottsupplärande. Men det kan också inge en falsk trygghet. Vi vet att det brukar missbrukas. Det kommer upp med jämna mellanrum.

Maria Ferm tog på ett bra sätt upp problemet med tillståndsprövningen och anmälan, och jag står bakom allt Maria har sagt.

Regeringssidan diskuterar i betänkandet tillstånd och anmälan, och man gnäller om att det blir allmänt mycket byråkratiskt krångel. Det är typiskt i dessa frågor som gäller integritet. Så är det med all lagstiftning. Den är inte lätt. Jag, och flera med mig, tycker att i fråga om att värna vår integritet kan man inte bara hänvisa till byråkratiskt krångel utan att det är värt mödan att göra detta rätt.

Nu föreslås att kravet på tillståndsgivning ska tas bort i en del fall, vilket vi ifrågasätter. Vår reservation nr 2 i betänkandet gäller försvaret. Utskottets svar är att regeringen måste ha riksdagens godkännande för att kunna besluta om anskaffning av materiel av särskild betydelse. Det påståendet är riktigt. Vi i Vänsterpartiet anser att regeringens förslag om vad som ska övervakas kan jämföras med att jag skulle påstå att försvaret ska ha vapen, vilket försvaret har fått tillstånd till av Sveriges riksdag, men att försvaret inte får använda vapnen precis hur de vill. Det här förslaget är samma sak, det vill säga att riksdagen säger att visst material får användas men att man inte får använda materialet som man vill.

Vi i Vänsterpartiet är inte ensamma om vår uppfattning om tillståndsplikten för kameror vad gäller fordon, fartyg, luftfartyg och så vidare. Kammarrätten i Stockholm har lämnat påpekanden, och det gäller även Justitiekanslern. Datainspektionen bedömer att det kan finnas situationer när tillstånd inte bör krävas för Försvarsmakten men att förslaget kan få långtgående konsekvenser som är svåra att överblicka. Det har vi tagit fasta på. Vi förordar att ett undantag för Försvarsmakten avgränsas och konkretiseras på ett liknande sätt som för övriga undantag från tillståndsplikten.

Jag vill också ta upp vår reservation om polisen, som i särskilda fall får använda övervakningskamera i en månad utan tillstånd och ytterligare en tid till dess ansökan har prövats hos länsstyrelsen. De situationer som avses är om det finns risk för allvarlig brottslighet som innebär fara för liv, hälsa eller omfattande förstörelse av egendom.

Vi anser från Vänsterpartiets sida, precis som Advokatsamfundet, att förslaget är för långtgående och att det kan komma att missbrukas. Vi vill inte tro det, men risken för missbruk finns. Därmed yrkar vi avslag på förslaget. Vi tycker att en ansökan om tillstånd bör lämnas in inom sju

dagar från det att övervakningen inleds. Övervakningen får bedrivas utan tillstånd fram till dess att ansökan har prövats.

Vi tycker att det är god tid för polisen med tanke på hur angelägen spaningen är. Man får nog veta mycket på sju dagar, och man hinner skaffa tillstånd. Då minimeras risken för missbruk.

Anf. 26 PATRICK RESLOW (M):

Herr talman! Kameraövervakning har i dag blivit ett vanligt, naturligt och också viktigt inslag i den brottsbekämpande verksamheten. Det har blivit ett sätt att garantera medborgarna trygghet i olika situationer. Det kan handla om övervakning i butiker, i banklokaler, på tågstationer, i taxibilar, på bussar, i tunnelbanor och på spårvagnar men också om övervakning på gator och torg.

I grund och botten är dock kameraövervakning att anse som ett intrång i den personliga integriteten. Det innebär att frågor om kameraövervakning bör behandlas med ganska stor försiktighet och att den bör användas endast när det är motiverat. Av just den anledningen är det också viktigt med en lagstiftning som säkerställer en rimlig balans mellan dessa intressen. Samtidigt finns det undersökningar som visar på ett stöd för kameraövervakning eftersom tryggheten ökar. En sådan gjordes nyligen, under våren, i Göteborg. 53 procent var starkt positiva till kameraövervakning vid knutpunkterna eftersom det gav lugn och ro. Endast 5 procent sade att man var negativt inställda.

Att kameraövervakning är ett effektivt sätt att bekämpa brottslighet framgår också av en internationell undersökning som gjordes 2009. I denna utvärderades försök med kameraövervakning i 22 olika centrum av städer och större tätorter. Antalet brott i försöksområdena minskade med 7 procent jämfört med kontrollområdena. På Möllevångstorget i min egen hemstad Malmö minskade brotten med hela 40 procent.

Även Brottsförebyggande rådet uppger att kameraövervakning kan vara en effektiv metod för att för det första avskräcka brott, eftersom risken att åka fast upplevs som större, för det andra öka sannolikheten för upptäckt när inspelningarna används i brottsutredningar, för det tredje avbryta pågående brott när kamerorna är kopplade direkt till polisen samt för det fjärde öka tryggheten genom att kameror signalerar att platsen är väl omhändertagen.

Nuvarande regelverk har dock också varit utsatt för stark kritik vid upprepade tillfällen främst vad gäller svårigheten att förutse beslut om tillståndsgivning. Länsstyrelserna i landet har i tillämpningen av samma lag kommit fram till olika beslut trots att förutsättningarna varit likartade.

Inte minst i min egen hemstad Malmö har kritiken mot länsstyrelsens bedömningar varit hård. I kampen mot det grova gatuvåldet har kameraövervakning setts som ett nödvändigt inslag för att bekämpa brott, men samtidigt anser lokalpolitikerna inte att regelverket är tillräckligt tydligt.

Exempel på sådan kritik är att tillstånd har beviljats för kameraövervakning av plats där det begåtts mycket brott och där medborgarna sedan har känt sig trygga. När brottsligheten sedan har minskat har tillståndet dragits in med följderna att brottsligheten åter har ökat. Kritiken har då riktats mot att tillståndsenheten inte ser kopplingen mellan den minskade brottsligheten och att området kameraövervakades. Samma kritik har

kommit från skolor som har sett skadegörelse öka sedan övervaknings-tillstånden har dragits in.

Mot bakgrund av den kritik som har framkommit har det varit nödvändigt att göra en översyn av lagstiftningen. Att finna en väl avvägd balans mellan å ena sidan behovet av effektiva insatser för att öka tryggheten i samhället och att å andra sidan bejaka den enskilda individens integritet har varit viktigt.

Herr talman! I föreliggande betänkande föreslås en modernisering av lagstiftningen. Nuvarande regler för kameraövervakning finns reglerade i två lagstiftningar, dels i lagen om allmän kameraövervakning från 1998, dels i personuppgiftslagen. Detta innebär svårigheter i tillämpningen av bestämmelserna. Att göra regelverket tydligare, mer förutsebart och enkelt att tillämpa har därför varit en utgångspunkt i förslaget. Mot bakgrund av detta föreslås också att bestämmelserna i de båda lagarna samlas i en och samma lag.

Principerna och bestämmelserna i förslaget till ny lag om kameraövervakning bygger däremot i mångt och mycket på tidigare lagstiftning. I huvudsak är den nya lagstiftningen en kompilation av redan gällande regelverk som skiljer på övervakning av platser dit allmänheten har tillträde och av platser dit den inte har tillträde. För övervakning av platser dit allmänheten har tillträde ska det alltså som huvudregel krävas tillstånd, och precis som tidigare ska överviktsprincipen gälla, det vill säga att övervakningsintresset och integritetsintresset vägs mot varandra. Och det förra måste väga tyngre än det senare för att tillstånd ska ges.

De undantag från tillståndsplikten som finns i dag, som till exempel övervakning i kasinon, av vissa skyddsobjekt, av betalstationer för trängselskatt samt hastighetsövervakning, ska gälla även i den nya lagen. Även tillfälliga undantag från tillståndsplikten för exempelvis en polismyndighet ska kunna ges framöver.

Likasa ska det heller inte i fortsättningen krävas tillstånd att övervaka platser dit allmänheten inte har tillträde.

På några punkter innebär emellertid den nya lagen nyheter. En sådan är att behovet av att avslöja och utreda brott också särskilt ska beaktas vid tillståndsprövningen.

I remissförfarandet har bland annat Svea hovrätt pekat på det faktum att övervakningsmaterial spelar en stor roll för att kunna bedöma tillförlitligheten i de uppgifter som lämnas av målsäganden, den tilltalade och vittnen. Dessutom främjar sådan teknisk bevisning rättssäkerheten, inte minst i kampen mot den grova organiserade brottsligheten.

En fråga som också diskuterats är om behovet att utreda och avslöja brott måste stå i direkt förhållande till en förväntad minskning av brottsligheten. Enligt förslaget är intresset av att utreda brott något som bör ha betydelse även om brottsligheten inte minskar. Det finns platser som är särskilt brottsutsatta och där det är svårt att utreda brott som begåtts. Just därför bör inte förväntad minskad brottslighet vara en förutsättning för att ge tillstånd till kameraövervakning i dessa fall.

Mot bakgrund av detta ändras rekvisitet i dagens lagstiftning ”därmed jämförliga ändamål” till det mer specifika ”avslöja eller utreda brott”. Förhoppningen är att detta ska förtydliga vilka kriterier som tillståndsmyndigheten ska ta hänsyn till.

Samtidigt som förslaget innebär ökade möjligheter för kameraövervakning i syfte att avslöja och utreda brott framhålls att kameraövervakning även i fortsättningen främst ska ses som ett komplement till andra insatser. Detta gäller framför allt övervakning i brottsförebyggande syfte. Det ska till exempel inte vara godtagbart att använda kameraövervakning om andra insatser för att förebygga brott kan göras på ett mindre integritetskränkande sätt.

En annan nyhet är att övervakning som Försvarmakten bedriver från fordon, fartyg eller luftfartyg i en militär insats eller övning eller för att prova utrustning ska undantas från tillståndsplikten. Detta motiveras med att det finns ett starkt samhälleligt intresse av att Försvarmakten kan använda övervakningsutrustning i sin verksamhet.

En tredje nyhet är att användningen av integritetsvänlig teknik ska beaktas vid tillståndsprövningen. Syftet är att uppmuntra användandet av sådan teknik. I takt med den tekniska utvecklingen kommer detta förmodligen också att leda till ökade möjligheter för kameraövervakning.

Den nya lagen är också mer generös vad gäller anmälningspliktig övervakning på platser dit allmänheten har tillträde. Detta gäller till exempel bankautomater, som föreslås få kameraövervakas efter anmälan oavsett var de är belägna, till skillnad från i dag då de måste vara placerade i anslutning till banklokal, kreditmarknadsinstitut eller postkontor.

Vad gäller övervakning i butiker har detta hittills varit tillåtet om inspelning skett i realtid av kassaområdet och butikens in- och utgångar. Detta utvidgas nu till att omfatta inspelning av bilder i hela butiken. Motivet till denna förändring är den allvarliga konsekvensen för näringsidkare som mängden av snatterier och stölder har. Inspelning i realtid har därför inte ansetts vara tillräckligt.

Som ytterligare anmälningspliktig kameraövervakning föreslås övervakning i parkeringshus och av tunnelbanestationer och tunnelbanevagnar. Däremot måste kameraövervakning av till exempel skolgårdar, sport- och fritidsarenor, restauranger och hotell även fortsättningsvis kräva tillstånd.

Vad gäller kameraövervakning av platser dit allmänheten inte har tillträde gäller i dag den så kallade missbruksregeln i personuppgiftslagen. Enligt denna är övervakning tillåten så länge den övervakades personliga integritet inte kränks. Enligt förslaget till ny lag framhävs behovet av en tydligare reglering av detta. I stället för missbruksregeln ska övervakning vara tillåten om den övervakade samtycker till det. Övervakningen ska upphöra när samtycket upphör.

I vissa fall ska dock övervakning kunna ske även utan samtycke. Så är fallet när övervakningen behövs för att förebygga, avslöja eller utreda brott, förhindra olyckor samt om övervakningsintresset väger tyngre än den enskildes intresse av att inte bli övervakad.

Förslaget innehåller avslutningsvis också nya bestämmelser om lagring av material, stärkt integritetsskydd i form av skadeståndsbestämmelser samt sekretessbestämmelser och säkerhetskrav på inspelat material.

Herr talman! Den nya kameraövervakningslagen skapar en tydligare och mer förutsebar lag, där intresset av att använda övervakning står i rimlig proportion till intresset av att skydda enskildas integritet. Det bör också noteras att det framöver kommer att ske viss översyn av lagstiftningen med utgångspunkt i bestämmelserna i EU:s dataskyddsreglering

och den utredning som pågår inom Regeringskansliet vad gäller övervakning av vilt samt integritetsskyddet i arbetslivet. Det är också vår förhoppning att de nya rekvisiten ”avslöja eller utreda brott” ska tillfredsställa de önskemål som framförts av lokala företrädare.

I anledning av det nu anförda yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

Anf. 27 JOHAN PEHRSON (FP):

Herr talman! Det var en utmärkt genomgång som Patrick Reslow gjorde av syftet med och bakgrunden till det betänkande vi har framfört oss.

Jag ska göra några kommentarer för Folkpartiets del.

Tidigare i debatten sades det något om storebrorssamhället, att nu kommer kamerorna, det skruvas upp alltmer och så vidare. Vi ska komma ihåg att de som sätter upp kameror i detta fall gör det i ett syfte som de tycker är gott, och som vi också kan tycka är ganska gott. Däremot kan det finnas anledning att ändå vara mycket restriktiv och avslå en ansökan om det finns tillståndsplikt och att efter en anmälan noga följa upp att inspelningen sker på ett korrekt sätt.

De flesta företag och andra intressenter som kan tänkas använda kameror jobbar med utbildningsinsatser för att personalen ska vara kunnig. Man jobbar med vakter och samarbetar kanske med polis och andra. Man jobbar med säkerhetsarrangemang om lås, detektorer och vad det nu kan vara. Detta gör man för att öka tryggheten för sina kunder, för företaget, skolan eller vad det nu kan vara.

Kameror är aldrig någonsin en allena rådande verksamhet som man har i något konstigt, halvperverst syfte att övervaka människor, såsom det ibland framställs när vi pratar om det här. Återigen är det ett skyddsvärde som är rimligt. Om vi tar butiker, som nämndes, breddas detta. Man ska anmäla, och man får övervaka hela butiken. I hela Ica Maxi, Coop, Willys eller var vi nu handlar kan det finnas kameror.

Alternativet är att ha vakter överallt. Det krävs inget tillstånd. Det kan vara 250 vakter där inne när jag går runt och kollar vilken frukt och mjölk eller vilket bröd jag ska köpa. Det är också någon form av övervakning. Man måste ju vara väldigt speciell om man ägnar sig åt mycket privat verksamhet inne på Willys. Jag tillhör dem som inte gör detta. Det blir väldigt dyrt att ha 250 vakter ständigt i rörelse inne i en butik som säljer mat jämfört med att använda sig av kamerainstrumentet. Vi vet att det stjäls kopiösa mängder och att snatterierna är omfattande. Det finns all anledning att vi återkommer till dessa typer av stölder, och det har regeringen också aviserat.

Vår bedömning i Folkpartiet när vi har förhandlat fram denna lag är att vi har hittat en bra balans. Vi är tydliga med att den moderniseras och samlas och blir mer översiktlig. Det förs in viktiga begränsande element. Vi ser till att det gäller ett tuffare skadeståndsansvar: Okej, du får ha en kamera, men det blir ett elände för dig om du missköter dig. Det är ganska viktigt att se till att jaga dem som inte sköter sig med den typ av instrument som en kamera är.

Vi förstärker Datainspektionens roll.

Vi inför enhetligare tillämplighet i hela Sverige. Det finns en svensk lag, och den ska gälla hela Sverige, inte i delar av Sverige.

Vi för fram detta med att teknisk utveckling gör detta mer möjligt, kanske billigare och mer omfattande, men det kräver att den bästa möjliga tekniken används för att minska risken för onödigt eller felaktigt filmning med dessa kameror. Det är viktiga insatser.

I slutändan kommer man inte ifrån att vi såklart breddar lagen något. Vi gör det i några fall lite lättare att anmäla.

Vi är tydliga med att man i garage, tunnelbana och butiker kan använda det mer. Men vi tycker att det är väl motiverat, för detta är områden som verkligen inte kan anses vara privata, utan här finns det en stor vinst med övervakningen. Den upplevda och, vill jag påstå, också den faktiska tryggheten ökar med hjälp av detta, inte minst för att man kan klara upp brott.

Det finns ett antal exempel både i Sverige och utomlands på senare tid där man kan börja resonera om vad kameror har gjort för skillnad när det gäller att gripa alla möjliga galna bombare. Man kan också resonera, för den delen, om vad som kunde ha använts när det brunnit bilar i vissa städer på senare tid.

Tänk om det hade funnits kameror på de där parkeringsplatserna! Otroligt, vad bra det hade varit, kan man tycka. Men vi kanske ändå skulle ha avstått från kameror på den där parkeringsplatsen, av andra skäl. Nu är vi tydliga med att det ska vara lättare att få använda kameror i parkeringshus.

Vi anser från Folkpartiets sida att det är en bra avvägning med detta som verktyg. Men jag vill understryka, så som jag inledde, att detta aldrig har använts eller kommer att användas som någon enkel lösning. Det kostar fortfarande pengar för den som vill sätta upp kameror. Det gäller fortfarande en lag om hur länge uppgifter får lagras på det aktuella mediet, och det sker en förstärkt kontrollmekanism och ett förstärkt skadeståndsansvar.

För oss i Folkpartiet är det därmed lätt att yrka bifall till förslaget i detta betänkande och därmed avslag på de motioner som går åt båda håll. Några vill ha ännu mer övervakning och att det ska vara mycket lättare. Några vill absolut ha mindre övervakning och kanske att det ska vara mycket svårare. Därmed kan vi känna att vi har hamnat mitt i prick, som det heter.

Därmed yrkar jag, som sagt, bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionerna.

(Applåder)

Anf. 28 JOHAN LINANDER (C):

Herr talman! I förra veckan hade jag möjlighet att besöka länsstyrelsen i Malmö och träffade bland annat två personer som jobbar med tillstånd och tillsyn enligt lagen om allmän kameraövervakning.

Jag fick lära mig mer om hur länsstyrelsen i Skåne jobbar med tillståndsgivning och sina tillsynsuppgifter. Jag fick också vara med på en tillsyn som gällde skyltningen om kameror på en fasad på ett av Malmös museum.

Det var en lärarik eftermiddag. Jag lärde mig bland annat att det i Skåne finns 1 715 tillstånd till allmän kameraövervakning, och varje godkänt tillstånd innebär godkännande av en eller flera kameror. Till exempel på Malmö central finns det nästan 100 kameror.

Samtidigt finns det över 2 000 anmälningar om kameraövervakning, det vill säga där det inte krävs tillstånd utan enbart är anmälningspliktigt.

Först tänkte jag att det är oerhört många kameror. Exakt hur många är svårt att säga, men det kanske rör sig om 10 000 bara i Skåne. Sedan när vi började prata om var de här kamerorna sitter kom jag på mig själv med att tänka att jag nog tycker att de allra flesta är motiverade.

Det är enkelt att säga att det är för många kameror, men när man tittar på var varje enskild kamera sitter är det svårare att säga att den inte borde finnas. Det är kameror i banker, butiker, parkeringshus, museer, tåg och på stationerna. Det finns många platser där kameror bevisligen gör nytta och integritetsintrånget är begränsat.

Det är nästan 100 kameror på Malmö central. Ja, det är en brottsbelastad plats, liksom andra centralstationer normalt är. Det är en stor byggnad. Det är många in- och utgångar och många affärer. Det är väldigt många människor som rör sig där.

Jag kan inte säga att varenda kamera behövs eller att de sitter på rätt plats, men jag kan konstatera att de människor som rör sig där i stort är ganska nöjda och tycker att det är ganska normalt att det faktiskt finns en viss övervakning på stationen och att det gör det till en tryggare plats att vara på.

Men, herr talman, det finns också platser där kameraövervakning inte ger speciellt stor effekt. Det gäller öppna platser, som torg, gågator, parker och liknande. Där visar forskningen att kamerorna har en betydligt mer begränsad effekt. I många fall är det faktiskt effektivare att förbättra belysningen än att sätta upp kameror för att få ned brottsligheten.

Därför är det också tydligt i lagen att kameraövervakning endast ska utgöra ett komplement till andra åtgärder. Om ändamålet med kameraövervakningen kan tillgodoses på ett annat sätt ska man göra det, till exempel genom bättre belysning eller anpassning av vegetationen. Om man kan göra på ett annat sätt ska tillstånd inte ges.

I exempelvis Köpenhamn valde polisen att överge sin kamerastrategi eftersom kameraövervakningen av Ströget, som de flesta vet vad det är, gågatan genom centrala Köpenhamn, inte gav någon övertygande effekt.

I en intervju med tidningen Berlingske säger en polisinspektör vid Köpenhamnspolisens spaningsenhet att kamerorna inte har haft någon preventiv effekt och att bilderna visserligen har varit till hjälp vid enskilda tillfällen men egentligen inte på något avgörande sätt för polisen.

Det tycker jag är en klok inställning. Om man upptäcker att kamerorna inte har den effekt som man har trott, att de faktiskt inte hjälper, ska de heller inte sitta där.

När jag för det resonemanget får jag ganska ofta höra att jag är motståndare till kameraövervakning. För inte så länge sedan blev jag inbjuden till en debatt för att de även behövde någon som var motståndare till kameror. Men jag är inte alls motståndare generellt till övervakningskameror. De behövs på en rad olika platser där de är effektiva. Men är de inte effektiva ska de inte heller sitta där.

Om människor ska betecknas som motståndare till övervakningskameror för att de inte säger ja till att fylla det offentliga rummet med kameror och om man inte tänker reflektera över om kamerorna är effektiva eller inte och över hur de faktiskt innebär ett intrång i människors personliga sfär är jag väl motståndare till övervakningskameror. För det är inte den typen av övervakningssamhälle som vi ska skapa.

Det är som jag har varit inne på i tidigare debatter. Som centerpartist hamnar man ofta i politikens mittfåra. Men det är för att den långsiktigt hållbara politiken inte är svart eller vit. Den långsiktigt hållbara lösningen är ofta någonstans mitt emellan. Det gäller även frågan om kameraövervakningen.

Det är en balans vi vill nå, en balans där kameror används där de gör nytta och inte kränker den personliga integriteten mer än nödvändigt. Men där nyttan inte överväger integritetsintrånget ska de heller inte sättas upp. Det är den så kallade proportionalitetsbedömningen som måste göras.

Det är en balans man ska nå, och det är klart att det finns olika syn på vad som är balanserat eller inte. Det är precis som Johan Pehrson var inne på. Tittar man på reservationerna kan man, om man generaliserar lite, konstatera att Socialdemokraterna och Sverigedemokraterna vill göra det enklare och ha mer kameraövervakning, medan Vänsterpartiet och Miljöpartiet vill göra det svårare, vilket skulle minska antalet kameror.

Kanske är det så att vi i Alliansen har hamnat på ett välbalanserat förslag i alla fall. För oss i Centerpartiet har det varit mycket viktigt att få en förstärkning av integritetsskyddet genom en ny skadeståndsbestämmelse som ökar möjligheten till ersättning vid överträdelser, att sekretesskyddet och kraven på säkerhet för inspelat material stärks och att Datainspektionen nu får en central tillsynsroll.

Herr talman! Det finns ett område där Centerpartiet skulle ha velat gå längre än vad vi har gjort i det förslag som vi nu har att besluta om. Det gäller kravet på att använda bästa möjliga teknik ur ett integritetsperspektiv.

Det skrivs in i lagen att i tillståndsbedömningen ska det särskilt beaktas hur övervakningen ska utföras, om teknik som främjar skyddet av den enskildes personliga integritet används. Det är bra, för det förs därmed in ett motiv för dem som ansöker om tillstånd till kameraövervakning att använda sig av en bättre teknik ur ett integritetsperspektiv.

Jag menar dock att det i varje enskilt fall skulle krävas att man använder den integritetsvänligare tekniken. Med integritetsvänligare teknik menas till exempel att ansikten automatiskt suddas eller maskas, det vill säga att den som tittar på bilden inte ser vem det är som rör sig framför kameran. Först när brottet har begåtts och polisen begär att få ut bilderna kan de avmaskas. Då kan också polisen förhoppningsvis identifiera vem som har begått brottet.

Då skulle den nya lagstiftningen ha blivit ännu bättre, anser vi. Men trots detta, herr talman, vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

Anf. 29 CAROLINE SZYBER (KD):

Herr talman! Det är alltid viktigt att det förs en diskussion om ett förslag kan eller befaras kunna medföra ingrepp i den personliga integriteten.

Kameraövervakning ställer många av dessa frågor på sin spets. Å ena sidan är det viktigt att människor inte blir övervakade eller upplever att det görs intrång i deras privata sfär. Å andra sidan kan kameraövervakning naturligtvis vara till stor hjälp när det gäller att exempelvis lösa brott. I takt med utvecklingen är det viktigt att diskussionen om avvägningar ständigt förs.

I dag monteras fler kameror upp i det offentliga rummet. Med utvecklingen av bildanalysteknik finns farhågor att människor kommer att kunna identifieras automatiskt och deras rörelser kartläggas i detalj. Därför är det bra att alliansregeringen har lagt fram ett förslag som vi debatterar i dag om en modernisering av regleringen av kameraövervakning som har i fokus att säkerställa balansen mellan intresset av att använda kameraövervakning och intresset av att skydda enskildas integritet.

Kameraövervakningen har tidigare varit reglerad i två olika lagar: lagen om allmän kameraövervakning som gäller allmän plats och personuppgiftslagen om det gäller platser som allmänheten inte har tillträde till. Den nya lagen föreslås ersätta dessa två för att reglerna ska bli mer överskådliga och lättillgängliga.

Tillsynsansvaret ligger på länsstyrelserna respektive Datainspektionen. Det har länge efterfrågats en uppstramning i fråga om tillståndsgivningen så att tillämpningen blir mer likvärdig runt om i landet. Samtidigt är det värdefullt att ansvaret i frågan om kameraövervakning på allmän plats ligger kvar hos länsstyrelserna genom den lokala kännedom de har. Det är ett bra förtydligande i denna lagstiftning att Datainspektionen får en central tillsynsroll i syfte att göra länsstyrelsernas praxis mer enhetlig.

Det krävs generellt tillstånd för att få sätta upp en övervakningskamera på platser där allmänheten har tillträde, och detta kvarstår i denna lag. Tillstånd ska ges om övervakningsintresset väger tyngre än integritetsintresset. En nyhet är att det uttryckligen anges att vikt ska fästas vid om ändamålet med övervakningen är att avslöja eller utreda brott samt om tekniken främjar skyddet av enskildas personliga integritet.

Bestämmelserna om upplysning om kameraövervakning är mycket viktiga, liksom förslagen i propositionen om att förstärka sekretessskyddet. Det är också bra att upplysningsplikt även i fortsättningen gäller som huvudregel.

En sak som jag skulle vilja lyfta fram i debatten är det inte få vara så att krogar eller andra serveringsställen får ha kameraövervakning, men när deras egna vakter har brottsmisstanker emot sig så påstås det att kamerorna inte fungerar. Detta har även skett när det gäller väktare som har varit inblandade i bråk i tunnelbanan, i väntrum och så vidare. Här behöver en uppstramning ske.

Det är ett stort steg framåt för integritetsskyddet att det nu införs en skadeståndsbestämmelse som ger enskilda rätt till ersättning för skada och kränkning vid överträdelse av denna lag. Enligt bestämmelsen ska den som bedriver kameraövervakning vara skyldig att ersätta den övervakade för skada och kränkning av den personliga integriteten om kameraövervakning har skett i strid med lagen.

Med detta yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 17 §.)

14 § Riksrevisionens årsredovisning 2012

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2012/13:FiU35
Riksrevisionens årsredovisning 2012 (redog. 2012/13:RR1).

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 17 §.)

15 § Folkbokföringen i framtiden

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2012/13:SkU25
Folkbokföringen i framtiden (prop. 2012/13:120).

Anf. 30 CHRISTINA OSKARSSON (S):

Herr talman! I dag ska vi debattera skatteutskottets betänkande SkU25 som behandlar regeringens proposition om folkbokföringen i framtiden. Den har sin grund i Folkbokföringsutredningen som presenterades 2009. Eftersom den här propositionen berör flera utskott, bland annat justitie-, kultur- och konstitutionsutskottet, har de beretts möjlighet att yttra sig.

Herr talman! Betänkandet innehåller en rad olika förslag med anledning av att stat och kyrka skildes åt 1999/2000, bland annat att folkbokföringen inte längre ska ske i en församling inom Svenska kyrkan utan i fastighet, eventuellt lägenhet och kommun. Det föreslås också att det ska införas en indelning i folkbokföringsdatabasen som benämns distrikt och som ska motsvara församlingsindelningen som den såg ut den 31 december 1999. Det finns även förslag om att införa en enhetlig begravningsavgift.

Som en följd av en allmän översyn av folkbokföringslagen lämnas ytterligare förslag, till exempel var personer ska vara folkbokförda och frågor om anmälningsförfarande.

Vidare föreslås att vårdnadshavare som är överens ska kunna välja var ett barn som bor ungefär lika mycket hos båda föräldrarna ska vara folkbokfört. Vid gemensam vårdnad ska en vårdnadshavare ha rätt att överklaga ett beslut om barnets folkbokföring.

Det finns förslag om anpassning till rörlighetsdirektivet som innebär att en person som flyttar in från utlandet ska anmäla inflyttningen inom en vecka efter det att han eller hon har vistats här i tre månader.

Herr talman! Det jag nu har räknat upp är bara en del av de förslag som finns i propositionen. Vi socialdemokrater står bakom alla våra reservationer men yrkar bifall bara till reservationerna 4 och 8.

Som jag tidigare nämnde föreslår regeringen att folkbokföringen inte längre ska ske i församling inom Svenska kyrkan utan på fastighet, lägenhet och kommun. Det tycker vi är klokt. Vi har inga synpunkter på förslaget om en distriktsindelning, men den måste utgå från den församlingsindelning som gällde i samband med att staten och kyrkan skildes åt den 31 december 1999.

Med distriktet kan sambandet med den historiska indelningen i församlingar och socknar, den långa serien av källor för lokalhistorisk forskning och församlingarnas och socknarnas namn bevaras så att även framtida släkt- och hembygdsvetenskapsforskare kan följa en geografisk kontinuitet. Inte minst därför anser vi att distriktsindelningen ska vara stabil och att namnfrågan måste hanteras varsamt. Ett fortsatt samråd med Svenska kyrkan i dessa frågor ser vi som en självklarhet, bland annat med utgångspunkt i överenskommelsen då staten och kyrkan skildes åt. Här menar utskottsmajoriteten att Lantmäteriet i samråd med Skatteverket, Svenska kyrkan och en rad andra instanser ska lämna förslag om de enskilda distriktens namn och att regeringen därefter får besluta om namnet.

Herr talman! Vi socialdemokrater begär att riksdagen ska ges möjlighet att granska det slutgiltiga förslaget från Lantmäteriet innan regeringen tar sitt beslut om indelning och distriktens namn. Vi anser att det är viktigt, eftersom frågor om hembygd och släkt har en stark emotionell laddning som ytterst handlar om känslorna av tillhörighet och lokal gemenskap.

Vi riksdagsledamöter är ju till skillnad från regeringen valda efter geografisk tillhörighet och vilka regioner vi kommer ifrån. Det förslag vi nu lägger fram skulle stärka det slutgiltiga förslaget legitimitet jämfört med om det bara hanteras av Lantmäteriet och regeringen.

Herr talman! Övergången till folkbokföring i kommun i stället för församling gör att hanteringen av begravningsavgifter måste förändras. Regeringen föreslår här en enhetlig begravningsavgift för den begravningsverksamhet som bedrivs av huvudmännen inom Svenska kyrkan. Men det förslaget innebär att Stockholms och Tranås kommuner inte kommer att ingå i förslaget om en enhetlig begravningsavgift från början. Anledningen är enligt regeringen att det inte finns något underlag färdigt för att dessa kommuner ska kunna ingå, men att man kommer att utreda det.

Vi anser att det är att börja i fel ände. Vi avstyrker därför majoritetens förslag.

Vi socialdemokrater anser att en övergång till en enhetlig begravningsavgift för hela landet är önskvärd, men först när en utredning är klar om hur avgifterna för begravningsverksamheten i Stockholms och Tranås kommuner kan ingå i systemet. Det är i dag stora skillnader mellan de begravningsavgifter som tas ut, och ska det göras en utjämning ska naturligtvis alla huvudmän vara med från början.

Det här ska inte införas förrän 2016. Vi anser därför att det finns tid att utreda och få med Stockholms och Tranås kommuner också.

Herr talman! Det finns många olika förslag i det här betänkandet, men tyvärr finns inget konkret förslag om hur uppgift om skyddsbehov och myndigheternas hantering av skyddade personuppgifter ska förbättras. Här vill regeringen återkomma i annat sammanhang.

Det är nu mer än tre år sedan Folkbokföringsutredningens förslag kom, och där fanns förslag om hur skyddet för förföljda personer, som oftast är kvinnor och barn, skulle kunna förbättras. Vi har vid ett flertal tillfällen behandlat socialdemokratiska motioner som just tagit upp bekymret med att skyddet för dessa personer är undermåligt. Varje gång har vi fått svaret att regeringen håller på med beredning av Folkbokföringsutredningens förslag, och därför har man avslagit motionerna.

Herr talman! Nu står vi här i dag och ska behandla folkbokföringen i framtiden, men inget förslag finns när det gäller de här viktiga frågorna, trots att både finansminister Anders Borg och justitieminister Beatrice Ask har uttalat att detta är prioriterade frågor.

Jag kan hålla med om att det behöver vidtas åtgärder inom många områden för att förstärka skyddet, men det vi i dag har att ta ställning till är de förslag som utredningen lagt fram inom folkbokföringens område. Över 11 000 kvinnor, många med barn, lever med skyddad identitet för att kunna komma undan sina förföljare. Skyddad identitet innebär att personuppgifterna spärras och lämnas ut endast efter särskild prövning. Här konstaterar utredningen att det finns risk för att uppgifterna felaktigt lämnas ut av myndigheterna. Det kan bero på olika saker, som brister i datasystem, bristande kunskaper hos handläggare och att det råder stor vilshenhet bland myndigheterna när det gäller regelverket om sekretessens räckvidd.

Utredningen har också lagt fram förslag om att borttagandet av skyddad identitet ska kunna överklagas.

Herr talman! Det är upprörande att regeringen efter flera års utredande inte nu kommer med ett förslag för att öka skyddet för förföljda kvinnor och barn. Otryggheten får alltså fortgå.

Vi socialdemokrater kräver att regeringen snarast, dock senast under våren 2014, återkommer med ett förslag om hur säkerheten kan garanteras. I avvaktan på det förslaget vore det väl ändå inte mer än rimligt att regeringen sätter stopp för ensidigt borttagande av spärrmarkeringar för att öka tryggheten för förföljda kvinnor och barn.

Herr talman! Jag ska avsluta med att säga att vi också har ett särskilt yttrande som handlar om den speciella problematik som tyvärr ofta uppkommer när föräldrar delar på ansvaret för barnens vårdnad och boende. Det vi i första hand menar att det behövs förbättringar inom är kommunernas regler för olika bidrag, rätten till förskola, skola och skolskjuts. Kommunerna måste samarbeta bättre så att dessa frågor löser sig.

Det är inte alltid som föräldrar kan bo i samma kommun efter en separation. Skälen kan vara olika, till exempel att det inte finns arbete och att man därför måste flytta. Det ställer ju krav på att det ska fungera med förskola, skola och skolskjuts för barnen så att de kan bo hos båda föräldrarna även efter en separation utan att behöva ha en dubbel folkbokföring.

Herr talman! Jag yrkar alltså bifall till reservationerna 4 och 8.

Anf. 31 TINA EHN (MP):

Herr talman! Skatteutskottets betänkande om folkbokföringen i framtiden ska vi tala om i dag. Folkbokföringen är den grundläggande registreringen av befolkningen i Sverige. I folkbokföringen registreras uppgifter om vilka som bor i Sverige och var de bor. Det är många rättigheter och skyldigheter som är beroende av att du är folkbokförd och var du är folkbokförd. Du har rätt till barnbidrag och bostadsbidrag beroende på var du är folkbokförd. Var du ska betala din skatt och rösta beror på var du är folkbokförd. De här uppgifterna sprids också mellan myndigheter, bland annat Försäkringskassan, Migrationsverket, Lantmäteriet, Centrala studiestödsnämnden och Transportstyrelsen.

Folkbokföringen i Sverige har gamla anor. Det var kyrkans församlingar som hade hand om de här uppgifterna. De äldsta bevarade kyrkböckerna är från början av 1600-talet. I vanliga fall finns kompletta kyrkböcker bevarade från 1700-talet och framåt, men det förekommer naturligtvis en del luckor. De här böckerna används i form av avfotografier, bland annat av släktforskare.

De viktigaste kyrkböckerna är födelse-, vigsel- och dödböcker samt så kallade husförhörslängder, där alla invånare i församlingen är inskrivna familjevis med persondata och där betyg från husförhören skrevs in. Det är mycket spännande att läsa en del av de här dokumenten.

Genom en kunglig förordning 1894 kom husförhörslängden att ersättas av de snarlika församlingsböckerna från och med året därpå. Svenska kyrkan hade ansvar för folkbokföringen – den kallades då för kyrkobokföring – av alla landets invånare, oavsett deras kyrkotillhörighet fram till den 30 juni 1991. Kyrkböckerna fördes för hand, men under det sista decenniet kunde skrivmaskin användas för vissa typer av handlingar.

Parallellt med kyrkobokföringen fanns mantalsskrivningen, som för rättades av skattemyndigheterna och låg till grund för beskattning. Mantalsslängderna upprättades i en dataversion från 1970 och framåt.

Den 1 juli 1991 slogs kyrkobokföringen och mantalsskrivningen samman till en enda folkbokföring som förs av Skatteverket i ett riksomfattande datasystem.

Jag läste om mantalsskrivning, och det är väldigt intressant. Den grundar sig på militära uppgifter och den historien. Sedan kom det att handla om gårdarna och arealen, men inte bara arealen utan avkastningen var grundläggande för mantalsskrivningen på gårdarna. Det är jätteintressant när man pratar om livsmedelsförsörjning och sådant, tycker jag.

Nåväl, de uppgifter som registreras i folkbokföringen är namn, personnummer och så vidare. Det är väldigt många olika uppgifter.

Det vi debatterar i dag, den förändring som har väckt en del känslor och oro, är förslaget att folkbokföring inte längre ska ske i en församling inom Svenska kyrkan utan i en kommun. Som ledamot i kulturutskottet har jag blivit uppmärksam på att man har varit orolig över just den förändringen. Men när propositionen lades fram har jag förstått att regeringen har tagit till sig av den oro som många har upplevt med att församlingsnivån skulle tas bort. Regeringen föreslår en distriktsindelning som ska motsvara en församlingsindelning så som den såg ut den 31 december 1999, vilket vi förstår svarar upp mot de önskemål som har framförts.

En av de reservationer som ändå finns i det här betänkandet, som jag tänker beröra och som Miljöpartiet har ställt sig bakom, handlar om folkbokföring på fastighet, lägenhet och i kommun. Vi uppfattar att den ståndpunkt regeringen har redogjort för är sådan att även vi kan ställa oss bakom den, men vi vill i reservationen förtydliga och säkra att det blir bra och riktigt när vi fastställer distriktens namn. Vi tycker att det är av stor vikt att det blir ett bra arbete med hänsyn till hur mycket av människors tillhörighet samt känsla och respekt för hembygden som fyller frågan.

Var har du ditt barndomshem, Tina? Det är en fråga jag fick för väldigt många år sedan. För mig som har föräldrar som har slitits från sitt barndomshem och skapat sig nya liv, flyttat och bytt hem och ändå har kunnat återvända till sina djupa rötter blev min reflexion att jag kan höra hemma på olika platser olika mycket. Jag kan också känna tillhörighet till olika sammanhang. I en värld där mycket förändras betyder tillhörighet mer, och det kan vara just en tillhörighet till en plats.

För många människor finns ingen tillhörighet till en plats. Har man aldrig fått tillfälle att skapa sig de rötterna kan tillhörigheten finnas i form av en grupp människor med samma värderingar. Det kan vara ett levande föreningsliv eller en förenande tro, det kan vara flera saker och det kan vara enskilda saker. Ibland är gemensamma upplevelser det som förenar människor, och ibland är det starka släktband. I detta betänkande handlar det om platser. Med respekt för att förändringar ändå alltid pågår och med respekt för att människor har relationer till platser är förslaget något vi kan vara tillfreds med. Vi ställer oss dock bakom reservation 2.

En annan reservation är nr 8, som handlar om skyddande av personuppgifter och som jag också yrkar bifall till. Sekretess är viktigt för människor som lever i otrygghet och under hot. För den som fått en sekretessmarkering görs efter en viss tid ofta en prövning om att skyddet ska kvarstå. Det kan göras av en enskild handläggare. Om jag upplever att det är ett felaktigt beslut av handläggaren i fråga finns det i dag ingen möjlighet att ompröva eller rättsligt överklaga den enskilda handläggarens beslut. Folkbokföringsutredningen har lagt fram förslag på ändrade regler för sekretessmarkering och även förslag om att beslut ska kunna överklagas.

Folkbokföringsutredningen har även pekat på problem med brister i rutinen hos olika myndigheter när det gäller hantering av uppgifter om personer som är utsatta för hot och därför har fått sekretessmarkering. Vi anser att det är allvarligt och att myndigheterna bör se över sina rutiner för hantering av de här uppgifterna. Det är inte okej att låta den information om myndigheternas vilshenhet i regelverket som faktiskt kommit fram i Folkbokföringsutredningen passera utan åtgärd.

Det är en mycket viktig fråga inte minst därför att det ofta rör sig om förföljda kvinnor och barn, precis som vi hörde tidigare. Rättssäkerheten för dessa människor behöver förbättras. Det handlar reservation 8 om.

Anf. 32 THORALF ALFSSON (SD):

Herr talman! I betänkandet föreslås att folkbokföring inte längre ska ske i en församling inom Svenska kyrkan utan i en kommun. Det föreslås även att det ska införas en ny indelning i folkbokföringsdatabasen med

den övergripande benämningen distrikt, vilket ska motsvara församlingsindelningen som den såg ut den 31 december 1999.

I praktiken kan man säga att man tar bort en sak men samtidigt inför samma sak under ett annat namn. Det är nog bara inom politiken man kan vara så ineffektiv och samtidigt slösa med skattemedel. Det kommer ju inte vara gratis att genomföra denna förändring.

Att den nya folkbokföringen skulle bli mer statisk är en villfarelse. Det kommer även att ske kommunsammanslagningar – det diskuteras i mitt hemlän – och frågan är hur statiskt distrikt blir i verkligheten. Det får dock framtiden utvisa. I mina ögon är det bara svaga politiker som kan föreslå ändringar av denna karaktär.

Herr talman! Svenska kyrkan och dess församlingar har under många århundraden legat till grund för den svenska folkbokföringen. De första föreskrifterna om kyrkobokföring instiftades redan i 1686 års kyrkolag. Redan etthundra år tidigare, 1586, tillkom dock de första kända föreskrifterna inom det svenska statsområdet i en instruktion från Revels stift. Folkbokföringens syfte är och har varit att för samhällets behov underlätta bland annat skatteindrivning, deklarationskontroller och dylikt genom att registrera medborgarna.

Systemet har fungerat väl, och det finns inga uppenbara skäl att riva upp nuvarande ordning. Regeringen framför heller inte några i sak rationella argument för sin föreslagna reform utan medger i stället att det rör sig om principiella invändningar. Man anför att det kan vara rent av stötande att folkbokföringen baseras på geografiska enheter som har beslutats av Svenska kyrkan – utan att referera vidare till någon dylik opinionsyttring och utan att påvisa några faktiska negativa konsekvenser för den enskilde.

Vi har nog alla vetskap om vem eller vilka som kan uppleva det stötande att vara folkbokförd i en församling. Att denna grupp har för vana att göra anmälningar till DO har nog inte undgått någon. Att skadestånden ofta blir höga förvånar väldigt många, och det har kritiserats. Frågan är om regeringen är rädd att någon ska anmäla Skatteverket till DO på grund av att man är folkbokförd i en församling som vilar på Svenska kyrkan.

Sverigedemokraterna är ett icke-konfessionellt parti. Vi är av åsikten att det civila samhället ska baseras på sekulär grund och att trosfrågor tillhör den individuella sfären. Detta förändrar dock inte det faktum att Svenska kyrkan har varit statskyrka i Sverige i ett halvt millennium, att detta ger Svenska kyrkan en särställning och att den har en annan status än andra samfund. Det innebär också att kyrkan är en stark kulturhistorisk bärare och att denna roll och tradition bör bevaras.

Det faktum att regeringen inte kan anföra några skäl till den föreslagna reformen annat än att Sverige ska vara ett mångkulturellt land där just den svenska kyrkan inte ska anses ha någon särställning gör att Sverigedemokraterna, i likhet med Svenska kyrkan i dess eget remissyttrande, ställer sig kritiska till förslaget om att folkbokföring inte längre ska ske inom ramen för församlingarna. Vi avstyrker därmed det föreliggande förslaget.

Herr talman! Sverigedemokraterna är av åsikten att det är lämpligt att en person som inte har uppehållsrätt eller uppehållstillstånd i landet också avregistreras från folkbokföringen, i enlighet med Försäkringskas-

sans förslag i remissyttrandet. Skatteverket anför i sin tur att bestämmelserna utformas efter mönster motsvarande de norska bestämmelserna, vilka medger avregistrering av en utlänning som inte längre har uppehållstillstånd.

Det framstår som helt uppenbart att det finns en koppling mellan att vara folkbokförd och möjligheten att omfattas av svenska förmåner. Det är enligt Sverigedemokraternas mening olyckligt att det går att vara folkbokförd trots att man saknar uppehållsrätt eller uppehållstillstånd. Sverigedemokraternas utgångspunkt är att den som vistas olovligen i riket inte heller ska omfattas av förmåner och att det därför ter sig naturligt att den som saknar eller blir av med sitt uppehållstillstånd också avregistreras från folkbokföringen.

I folkbokföringen visas i dag dubbla eller flerdubbla medborgarskap endast för personer med icke-svenskt medborgarskap. Om en person med utländskt medborgarskap erhåller ett svenskt medborgarskap döljs alla uppgifter om annat medborgarskap som ”tidigare uppgifter” i folkbokföringen och är därmed svåråtkomliga. Förfarandet är märkligt och kan skapa problem för olika myndigheter.

Målet för folkbokföringen är att uppgifterna i folkbokföringen ska spegla befolkningens verkliga bosättning, identitet och familjerättsliga förhållanden så att olika samhällsfunktioner får ett korrekt underlag för beslut och åtgärder. Medborgarskap är uppenbart en viktig del i begreppet ”identitet”. Det är Sverigedemokraternas mening att dubbla eller flerdubbla medborgarskap ska registreras hos folkbokföringen och visas vid förfrågan, även avseende svenska medborgare med fler medborgarskap.

Herr talman! Sverigedemokraterna är kritiska till förslaget att inskränka möjligheten för äldre som bor på äldreboende att välja var de ska vara folkbokförda. Som Svenska kyrkan mycket riktigt påpekar är det för många i den äldre generationen viktigt att kunna känna en trygghet när det handlar om vilken församling man är folkbokförd i, inte minst när det gäller frågan om gravplats.

Sverigedemokraterna instämmer i Sveriges Pensionärsförbunds yttrande och framhåller att folkbokföringen av äldre personer med särskilt boende helst ska beslutas efter att man har hört med den äldre själv eller i förekommande fall med en anhörig eller god man.

Herr talman! Därmed yrkar jag bifall till reservationerna 1, 5 och 6.

Anf. 33 JACOB JOHNSON (V):

Herr talman! I det här betänkandet föreslås förändringar i hur vi som bor i Sverige ska folkbokföras som bryter mot en månghundraårig tradition. Folkbokföringen ska inte längre knytas till Svenska kyrkans församlingar utan till de 290 kommuner som vi genom demokratiska politiska beslut har delat in Sverige i. Det är en naturlig utveckling nu när kyrkan har skiljts från staten och då allt fler inte är medlemmar i Svenska kyrkan, antingen därför att de betraktar sig som ej troende, som jag själv, eller därför att de har en annan religionstillhörighet. Visserligen går väl inte så många och funderar på var man är folkbokförd – det kan ibland kännas lite coolt att vara bokförd i Heliga Trefaldighets församling, som jag är, även om jag knappt vet vad Heliga Trefaldighet betyder – men det är absolut mer korrekt att folkbokföras i den kommun där man bor.

Den här förändringen har engagerat hembygdsforskare och andra som av helt förståeliga och legitima skäl vill säkerställa att det ska vara möjligt att jämföra den gamla församlingstillhörigheten med olika personers hemvist i dag och i framtiden. Därför är det bra att, som det föreslås i betänkandet, utöver folkbokföring i den kommun där man bor ska varje individ knytas till ett så kallat distrikt som ska vara detsamma som den församling i Svenska kyrkan som fanns vid millennieskiftet för 13 år sedan, det vill säga då Svenska kyrkan och staten skiljdes åt. På detta sätt kan vi bevara det immateriella kulturarvet, som det sägs i betänkandet.

Vänsterpartiet står alltså bakom huvudförslaget i betänkandet när det gäller folkbokföring på kommun kompletterad med en distriktstillhörighet, även om det återstår en del överläggningar om vilken exakt benämning distriktet ska få. Vi förutsätter att det samråd som ska ske mellan Lantmäteriet, Skatteverket, SCB, Svenska kyrkan, Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet, Institutet för språk och folkminnen, SKL och Sveriges Hembygdsförbund löser dessa namnfrågor på ett bra sätt.

Herr talman! Även om den ändrade folkbokföringen från Svenska kyrkans församlingar till kommunerna är huvudförslaget i betänkandet behandlas där även ett antal andra frågor. Jag ska uppehålla mig något vid de två reservationer i ärendet som Vänsterpartiet har.

Jag kan börja med reservation nr 7, som jag passar på att yrka bifall till. Det handlar om att vi anser att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett lagförslag om dubbel folkbokföring av barn som bor växelvis hos sina föräldrar. Enligt SCB bor i dag tre barn av tio växelvis hos sina föräldrar, och antalet barn som bor växelvis ökar alltmer. Det är rimligt att båda föräldrarna har samma rättigheter gentemot det allmänna eftersom föräldrarna rent faktiskt har delat vårdnads- och boendeansvar för barnen. Det kan gälla frågor som bostadsbidrag, förskole- eller skolplats med mera. Jag noterar att remissinstanserna Diskrimineringsombudsmannen och Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer är av samma uppfattning och att Rädda Barnen, Malmö kommun och Försäkringskassan anser att frågan bör utredas vidare. Försäkringskassan skrev till exempel i sitt remissyttrande: Nuvarande regler inom socialförsäkringen medför negativa konsekvenser för den förälder som barnet inte är folkbokfört hos. Han eller hon kan till exempel inte få del av bostadsbidraget på samma villkor som den förälder som barnet är folkbokfört hos. Även inom andra områden kan folkbokföringen ha betydelse som vid information till föräldrar från skola och barnomsorg. Informationen går oftast bara till den förälder som barnet är folkbokfört hos trots att barnet bor lika mycket hos båda föräldrarna.

Vänsterpartiet anser här att regeringen bör återkomma med ett förslag hur barn ska kunna folkbokföras hos båda sina föräldrar. Jag ser att trots att utskottet avstyrker detta förslag skriver i alla fall regeringen lite kryptiskt att det kan finnas anledning att återkomma till frågan längre fram – en brasklapp om att regeringen kan komma att ändra sig.

Herr talman! Vänsterpartiet har en gemensam reservation, reservation nr 8, tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet vad gäller skyddade personuppgifter. Christina Oskarsson och Tina Ehn har båda utvecklat motiveringen för denna reservation i sina anföranden nyss, så jag kan i stort begränsa mig till att instämma i vad föregående talare har sagt. Utskottet hänvisar till att frågan bereds inom Regeringskansliet och

att resultatet kommer att redovisas inom kort. Men, ursäkt mig, Folkbokföringsutredningen föreslog redan 2009 att det fanns behov att reglera förfarandet för Skatteverkets prövning av en enskilds behov av skydd mot våld, hot eller annan förföljelse, inte minst mot bakgrund av att antalet människor i behov av skyddade personuppgifter har ökat kraftigt. År 1988 fanns det 1 600 personer med skyddade personuppgifter. Till hösten 2008 hade antalet stigit till drygt 11 000, alltså en ökning med över 700 procent. Det handlar således om ett stort antal personer, och i dag är de antagligen ännu fler. Då behöver dagens oreglerade praxis regleras på ett rättssäkert sätt, bland annat med möjlighet att överklaga Skatteverkets beslut att upphäva sekretessmarkeringen.

Frågan behandlades för övrigt nyligen här i riksdagen i betänkandet *Skatteförfarande och folkbokföring*. Då uttalade utskottet att det är mycket viktigt att reglerna om skydd för folkbokföringens uppgifter om våldsutsatta personer har en ändamålsenlig utformning och att de tillämpas på ett sätt som gör att personer som tvingas begära skydd kan känna sig trygga. Det handlar bland annat om det som justitietskottet uppmärksammat om skyddsbehov på grund av mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld.

Vi är nog ganska eniga i utskottet om behovet av ett bättre regelverk för dessa viktiga frågor, men jag finner regeringens långbänk oacceptabel. Lådorna i Regeringskansliet måste öppnas och ett förslag presenteras senast våren 2014 för riksdagen.

Anf. 34 MARIA ABRAHAMSSON (M):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i skatteutskottets betänkande nr 25 och avslag på reservationerna.

I det här betänkandet finns det tio reservationer från Socialdemokraterna, Vänstern, Miljöpartiet och Sverigedemokraterna. Det är en ganska spretig bukett, men på en punkt har S, V och MP skrivit ihop sig, och det gäller, som vi hört här, reservation 8 om skyddade personuppgifter. Och jag kan bara hålla med reservanterna om att frågan om skyddade personuppgifter verkligen är viktig, för även om det många gånger är praktiskt att våra personuppgifter som huvudregel är offentliga inom den statliga förvaltningen, inklusive Skatteverkets folkbokföring, underlättar offentligheten för illasinnade personer att leta upp adresser i syfte att förfölja och hota och i värsta fall döda någon. Ofta är det kvinnor som drabbas.

I reservationen från S, V och MP hänvisas mycket riktigt till Folkbokföringsutredningens förslag om skärpta regler för sekretessmarkeringar, med mera. Den här utredningen var klar 2009. Som vi hört i kammaren är reservanterna kritiska mot att ingenting har hänt och vill därför att regeringen senast under våren 2014 återkommer med förslag till riksdagen. Men nu förhåller det sig, dess bättre, så att Justitiedepartementet redan har låtit en utredare se över regelverket för skyddet av personuppgifter, inklusive myndigheternas rutiner för sekretesshantering av känsliga uppgifter. Uppdraget har haft sin utgångspunkt både i Folkbokföringsutredningens och i Stalkningsutredningens förslag.

När justitieministern informerade om den här saken vid riksdagens frågestund den 2 maj var den utredning hon talade om redan klar och på väg till trycket. Detta betyder rimligen att ett förslag som tillgodoser reservanternas önskemål kan ligga på riksdagens bord inom kort. Mot

den bakgrunden känns det både onödigt och tråkigt, som ett spel för gallerierna rent av, att S, V och MP har valt att reservera sig mot utskottets förslag.

Herr talman! Den mest kontroversiella frågan i det här betänkandet är väl annars förslaget om att införa en enhetlig begravningsavgift. Men den reformen är nödvändig och en konsekvens av att Svenska kyrkan sedan skiljandet från staten har slagit samman ca 1 000 församlingar. Det går i ett hastigt tempo, och utvecklingen fortsätter.

Församlingsindelningen är därmed inte längre den fasta grund för uttag av rätt begravningsavgift som den en gång har varit. Folkbokföringen flyttas därför nu till kommunerna. Den ordningen gör det också möjligt för staten att via Kammarkollegiet bestämma en för landet enhetlig nivå på begravningsavgiften.

Här finns en reservation från Socialdemokraterna. Den här gången välkomnar man faktiskt regeringens reform – regeringen har gjort något som är bra – men socialdemokrater vore ju inte socialdemokrater om man inte samtidigt ville avslå propositionen. Och det yrkar man också i den del som gäller den enhetliga begravningsavgiften, eftersom reformen ännu inte kan omfatta Stockholms och Tranås kommuner. Det är två kommuner som sedan 1800-talet är beviljade undantag från kyrkans huvudmannaskap för begravningsverksamhet.

Regeringen vill få med Stockholms och Tranås kommuner, men det hinns inte med till den 1 januari 2016, då reformen föreslås träda i kraft. Frågan om hur Stockholm och Tranås ska kunna inlemmas i systemet måste först utredas.

I riksdagen finns det inga partier som uttalat är emot införandet av en enhetlig begravningsavgift. Däremot har det hörts en del kritiska röster i kommuner och inom Svenska kyrkan.

Herr talman! Jag tycker att alla invånare i Sverige måste ha rätt till en fungerande begravningsverksamhet till samma kostnad, oavsett var man bor och oavsett var man dör.

Högsta begravningsavgiften i landet betalar man i värmländska Tranviks och Blomskogs församlingar. Där är avgiften nära 1,1 procent av den beskattningsbara inkomsten. Det motsvarar 3 249 kronor per år för en person med en månadsinkomst på 25 000 kronor, att jämföra med de 480 kronor per år som jag betalar i begravningsavgift på min inkomst.

Om reformen inte genomförs kommer invånarna i ekonomiskt svaga kommuner att fortsätta betala upp till 13 gånger mer i begravningsavgift än andra för i princip samma service. Men detta bekymrar alltså inte Socialdemokraterna som låter det bästa bli det godas fiende när de vill skjuta på reformen bara för att de inte har garantier för att Stockholms och Tranås kommuner kommer med redan den 1 januari 2016.

Systemet har blivit instabilt genom kyrkans alla sammanslagningar av församlingar. Därför införs en stabilare ordning nu som möjliggör en rättvis och enhetlig begravningsavgift.

I regeringens modernisering av begravningsavgiften ingår flera olika moment.

För det första ska folkbokföringen inte längre ske i kyrkliga församlingar utan i kommuner. För det andra ska indelningen ske i distrikt, det vill säga i en sekulär motsvarighet till församlingsindelningen. För det

tredje ska Kammarkollegiet bestämma en för landet enhetlig nivå på begravningsavgiften.

Jag ska inte fortsätta att trötta er med alla teknikaliteter utan konstaterar att momenten hänger ihop. Men vad jag särskilt vill påpeka är att det inte går att införa en enhetlig avgift utan att modernisera systemet i övrigt. Kammarkollegiet kan inte centralt fastställa en avgiftsnivå så länge som den kyrkliga församlingsindelningen gäller.

Det här har Sverigedemokraterna inte förstått när de i sin reservation kräver avslag på propositionen i de delar som innebär att folkbokföringen inte längre ska ske i församling, för med bevarad församlingsindelning kan det inte heller bli någon avgiftsutjämning i landet, som jag redan har antytt. I praktiken yrkar alltså Sverigedemokraterna avslag på propositionen i sin helhet, till skillnad från Socialdemokraterna som i alla fall förstår hur det hela hänger ihop.

Några ord vill jag också säga till släktforskarna. Jag har noterat kritiken från det hållet, och jag har också noterat att kritiken har tystnat, för regeringen säger klart och tydligt i propositionen att uppgifter om rikets historiska indelning ska bevaras såväl av historiska och kulturella skäl som för forskningsändamål. Här sker alltså ingen ändring när kyrkans församlingsindelning ersätts av distrikt, eftersom dessa ska motsvara Svenska kyrkans sockengränser och församlingsindelning såsom den såg ut fram till utgången av 1999, då kyrkan skildes från staten.

Socialdemokraterna och Miljöpartiet har en reservation om just namnfrågan. Det har vi också hört här förut. Distrikten som ska ersätta Svenska kyrkans församlingar ska ju faktiskt heta något, och innan regeringen beslutar om distriktens namn säger regeringen att man ska inhämta förslag från Svenska kyrkan, Lantmäteriet, släkt- och hembygdsföreningar med flera.

Herr talman! S och MP vill här göra ett avsteg från den gängse normgivningsfördelning mellan riksdag och regering som bland annat innebär att riksdagen stiftar lagar medan det ingår i regeringens kompetens att utfärda föreskrifter. Namn på kommuner eller, som i detta fall, namn på distrikt är typiskt sådant som ligger under regeringens så kallade normgivningskompetens.

MP och S yrkar alltså att riksdagen ska ges möjlighet att granska namnförslagen innan regeringen beslutar om benämningarna på distrikten. Man hänvisar till riksdagens regionala spridning och menar att riksdagens inblandning skulle stärka förslagets legitimitet. Jaha?

Min fundering så här avslutningsvis kan inte bli någon annan än i vilka fler namnfrågor Socialdemokraterna och Miljöpartiet anser att riksdagen bör kopplas in. Ska till exempel Lantmäteriet fråga riksdagen innan man bestämmer sig för att namnge orter, berg och dalar på kartor? Ska riksdagen kopplas in innan kommuner får ändra eller byta namn? Om det skapas nya domstolar som ska få namn efter geografiska platser, ska riksdagen då komma in och ha synpunkter på detta? Jag ser gärna att jag får svar på det.

(Applåder)

Anf. 35 TALMANNEN:

Jag vill fästa kammarens uppmärksamhet på att vi bland åhörarna har en delegation från Tjeckiens parlament under ledning av dess talman Miroslava Němková.

I would like to greet the delegation from the parliament of the Czech republic under leadership of the speaker of the chamber of deputies, her excellency Miroslava Němková, and warmly welcome them to the Swedish parliament.

Anf. 36 CHRISTINA OSKARSSON (S) replik:

Herr talman! Det var mycket kritik mot oss socialdemokrater, Maria Abrahamsson. Men jag vill börja med att säga att när regeringen kommer med något som är bra ställer vi oss naturligtvis bakom det. Sedan kan Maria Abrahamsson tolka det utifrån vad hon själv tycker.

Jag har några frågor. Först och främst gäller det varför ni inte har kommit med något förslag när det gäller skyddad identitet och myndigheternas hantering av uppgifter. Jag tog i mitt anförande upp frågan att vi nu väntar på det här förslaget, som tydligen är klart för tryckning. Jag lyssnade också på frågestunden den 2 maj när Maria Abrahamsson ställde denna fråga till Beatrice Ask, och jag uppfattade inte svaret på riktigt samma sätt som Maria Abrahamsson beskriver, att förslaget skulle kunna komma så väldigt fort. Men det är vi naturligtvis otroligt tacksamma för, för vi anser inte att den här otryggheten för personer som har spärmarkeringar ska få fortgå. Jag ställde frågan om man inte skulle kunna göra så att man inte tar bort några spärmarkeringar förrän det här förslaget kommer, eftersom vi vet att myndigheterna har svårt att hantera det här. Och det har utredningen också klart talat om. Det var en fråga som jag har.

Sedan var det väldigt mycket annat, bland annat detta att vi begär att riksdagen ska få se över namnfrågan när det gäller distriktsindelningen. Det tycker vi är väldigt viktigt. Det handlar inte om att vi ska göra det i alla olika lägen framöver. Men just i det här fallet tycker vi att det är viktigt att riksdagen, som är vald utifrån geografisk tillhörighet, i stället för regeringen, som inte är det, ska kunna få ha detta att säga till om.

Anf. 37 MARIA ABRAHAMSSON (M) replik:

Herr talman! När det gäller de skyddade identiteterna och varför det inte har gått snabbare i Regeringskansliet att få fram dessa förslag är jag den första att instämma i att det är beklagligt. Jag vet också att justitieministern instämmer i det. Här är vi alltså helt överens. Nu går det dock desto fortare, vilket är bra.

Ledamoten vill att jag på stående fot ska ge besked om inte myndigheterna kan få behålla sekretessmarkeringarna tills förslaget om skärpning av sekretessmarkeringar finns i riksdagen. Jag kan dock inte ge det beskedet här och nu; jag är ledsen. Jag önskar också att vi får det åtgärdat på ett bra och smidigt sätt. Risken är dock att det inte är så enkelt som ledamoten beskriver, för då skulle det kanske ha varit genomfört.

Jag förstår att Socialdemokraterna och Miljöpartiet tycker att det är jätteviktigt att riksdagen ska få gå in och ha synpunkter och bestämma namn innan regeringen beslutar. Det vore dock ett avsteg från normgiv-

ningskompetensparagrafen, alltså lagrummet i regeringsformen, 8 kap. 7 §.

Det är möjligt att vi ska ta lätt på att vi har en sådan kompetens reglerad, vad riksdagen respektive regeringen har för huvuduppgifter. Jag vet dock inte om jag tycker att just detta förslag aktualiserar den frågan på den nivån så som Socialdemokraterna och Miljöpartiet tycker.

Anf. 38 CHRISTINA OSKARSSON (S) replik:

Herr talman! Jag begärde inte av Maria Abrahamsson att hon här och nu skulle säga att alla spärrmarkeringar ska få vara kvar. Men Maria Abrahamsson kommer från ett av regeringspartierna och skulle kunna ta diskussionen med regeringen om att det vore lämpligt att behålla spärrmarkeringarna tills det nya förslaget kommer från tryckeriet för att åtminstone hjälpa till att öka skyddet för dessa utsatta personer.

När det gäller begravningsavgifterna avstyrker vi förslaget så länge inte Stockholms och Tranås kommuner kommer att ingå. Det finns ett starkt skäl till det. Vi lyssnar på Svenska kyrkan som har varit väldigt tydliga med att det inte kommer att bli en rättvis, enhetlig begravningsavgift om inte Tranås och Stockholms kommuner ingår.

Precis som Maria Abrahamsson sade är det stora skillnader i uttaget av begravningsavgift, och Stockholms kommun har den lägsta avgiften. Vi har lite olika summor. Maria Abrahamsson säger att hon betalar 400 kronor i Stockholm, men jag har uppgift om 195 kronor per månad. Det är en avsevärt lägre summa än man betalar i andra delar av landet.

Om man inte får med både Stockholm och Tranås i detta kommer det inte att bli en rättvis begravningsavgift. Därför anser vi att vi först ska utreda så att de kan vara med och sedan införa en enhetlig begravningsavgift – något som vi också tycker är bra.

Anf. 39 MARIA ABRAHAMSSON (M) replik:

Herr talman! Jag kan inte riktigt förstå med Socialdemokraternas resonemang om begravningsavgiften. Varför ska alla de människor som i dag betalar orättvist hög begravningsavgift, i förhållande till kommuner med bättre ekonomi, behöva vänta i två och ett halvt år eller längre innan de får en reduktion av kostnaden?

Ni gör er till fiender till systemet när ni har en chans att hjälpa människor och sänka deras begravningsavgift genom att säga ja men inte vill det. Om inte alla får det likadant från början ska ingen ha det bättre än den filosofi som går igen.

Ni vill behålla sekretessmarkeringarna tills förslaget om skyddade personuppgifter kommer till riksdagen. Enligt departementet kan vi vänta detta förslag inom kort. Promemorian har lämnat tryckeriet, och ett färdigt förslag borde rimligen kunna komma i början av nästa år.

Jag kan säga varken ja eller nej till att behålla sekretessmarkeringarna till dess. Jag måste kontrollera hur det förhåller sig. Det ni säger låter enkelt och rimligt, men det behöver som sagt kontrolleras. Jag tror inte att departementet är okunnigt om denna fråga, och det finns skäl till att det är på det ena eller andra sättet.

Anf. 40 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! I dag sätter vi med antagandet av propositionen och utskottsutlåtandet punkt för ett mycket långt utredningsarbete om folkbokföring och församlingsverksamhet. Jag har suttit i skatteutskottet i snart tre mandatperioder, och i åtminstone tio år har denna fråga diskuterats och utretts i olika sammanhang. Jag tror att det därför är klokt att vi i dag sätter punkt.

Eftersom Jacob Johnson redogjorde för att han inte är medlem i Svenska kyrkan vill jag ta tillfället i akt att säga att man kan ha olika synpunkter på detta. Själv stod jag under 33 år utanför Svenska kyrkan. Jag gick ur på min 21-årsdag, som då var myndighetsåldern, eftersom Svenska kyrkan tillhörde staten. Jag gick dock med igen den 1 januari 2000 när Svenska kyrkan fick sin självständighet. Man kan alltså ha olika synpunkter på hur man agerar.

Herr talman! Det finns mycket att säga om denna proposition. Maria Abrahamsson har gått igenom väl många av de saker som har med folkbokföringen att göra.

Här finns det som alltid kommer att vara kontroversiellt, nämligen hur vi ska hantera de människor som behöver särskilt skydd mot andra när det gäller offentligheten. Propositionen är ett bra steg på denna väg. Allt är inte utrett ännu, och vi kommer aldrig att kunna komma till någon exakt lösning där alla de som behöver skydd kommer att få skydd. Vi kommer att få återkomma till denna fråga, för det kommer ständigt nya hot mot enskilda människor, inte minst mot kvinnor. Det är därför oerhört angeläget att se till att inte våldsmän av olika slag får möjlighet att trakassera dem.

Jag vill ta upp en del som inte har berörts så mycket, nämligen frågan om begravningsavgifterna. Det är, herr talman, en liten del i propositionen som har behandlats ytterst lite i olika sammanhang eftersom man efter Svenska kyrkans åtskillnad från staten år 2000 har kommit att betrakta begravningsavgifterna som något som av goda skäl inte hör till skatteväsendet. Genom denna reform tar vi ytterligare ett steg och skiljer på detta.

Samtidigt reglerar vi en annan sak, nämligen hur höga begravningsavgifter som får tas ut. Det går tillbaka till Begravningsutredningens betänkande SOU 2009:79 *Några begravningsfrågor*. Utredningen leddes av dåvarande hovrättspresidenten i Jönköping, Kathrin Flossing, som vid det här laget är välbekant i andra sammanhang.

Utredningen konstaterade att det då fanns 787 kyrkliga huvudmän för begravningsverksamheten. Alla inser att 787 kyrkliga huvudmän är oöverskådligt; det blir för många. Det var grunden till att utredningen föreslog att man i varje kommun skulle ha endast en huvudman. Det reglerades med begravningsombud och allt möjligt, men jag ska inte gå in på alla detaljer.

Regeringen har efter remissbehandlingen gått ett steg längre och säger att vi ska införa begravningsavgift helst i alla de 290 kommunerna. Men nu blir det bara 288 kommuner, eftersom Stockholm och Tranås fortfarande står utanför systemet.

Kommunerna här i Stockholms län, ofta kallade lågskattekommuner, vill säkert sända en tacksamhetens tanke till Socialdemokraterna, som vill undanta de kommunerna. Det är lite lustigt att höra det med tanke på

den debatt som var i gång mellan Lars Johansson, Peter Persson och statsrådet Norman, där man gick till attack mot lågskattekommunerna för att de har så låg skatt. Men i dag vill man särskilt värna dem genom att skjuta upp förslaget för lågskattekommunerna.

Christina Oskarsson var inne på detta. Det handlar om ganska mycket pengar. Man kan läsa i *Några begravningsfrågor* från 2009 och se de exakta siffrorna, eftersom det har varit diskussion om dem. De står här. För det som är en medelinkomsttagare, vad det nu är, var det en skillnad mellan 198 kronor i begravningsavgift i Stockholm och 2 376 kronor i den församling i norra Värmland som Maria Abrahamsson nämnde. Det är en betydande skillnad.

Det skulle vara frestande för mig, som boende i den här regionen, att rösta för Socialdemokraternas förslag. Men av solidaritet med dem som betalar 2 376 kronor, vilket jag tycker är en hög begravningsavgift, tycker jag att det vore klokt att få förslaget att träda i kraft omedelbart.

Jag skulle vilja säga: När Socialdemokraterna nu vill gynna sådana som jag och andra som råkar bo i den här kommunen borde man tänka till, eftersom man missgynnar en stor del av den befolkning som råkar bo utanför Stockholms län. Det är alltså inte helt solklart vad man vill när det gäller fördelningspolitik i det här avseendet.

Herr talman! Jag vill sluta med något som har varit det mest diskuterade under de här tio tolv åren, nämligen det släktforskningsproblem som har uppmärksamats. Jag håller med Maria Abrahamsson om att det har upphört totalt genom det förslag till reform som vi har nu. Jag tror att det är bra att man låser detta till den församlingsindelning som var den 31 december 1999.

Jag noterar allra sist, herr talman, att regeringen uttalar att ”de merkostnader som kan uppkomma för det allmänna till följd av de olika förslag som lämnas ... ryms inom befintliga resursramar”. Det tycker jag är roligt, inte minst mot bakgrund av att Skatteverket vid något tillfälle, vid en uppvaktning i skatteutskottet, uppskattade att kostnaderna skulle uppgå till 50 miljoner kronor. Så mycket tjänar vi i alla fall på den här reformen.

Anf. 41 KARIN NILSSON (C):

Herr talman! När man kommer in så här sent i debatten är det klart att det blir mycket upprepningar.

Betänkandet har rubriken *Folkbokföringen i framtiden*, men mycket av den diskussion som har föregått dagens behandling här i kammaren har verkligen handlat om dåtiden.

I ett tidigare förslag till proposition från regeringen som var på väg fram till riksdagen förra året föreslogs en ny distriktsindelning som strikt skulle följa kommungränserna utan att ta hänsyn till de historiska kyrkliga församlingsgränserna. Det fick många att reagera, eftersom det hade varit ett hot mot den unika källserie som Sverige har samlat på sig i mantalslängder sedan medeltiden och som är en helt oslagbar skatt för forskning i historia, medicin, ekonomi och samhällsvetenskap.

Folkbokföringsuppgifterna har också efterfrågats för hembygds- och släktforskning, med mängder av utövare som är beroende av att uppgifterna hänger samman historiskt och är lätta att ta del av utan krav på ekonomiska insatser.

Jag var inte heller ensam inom Centerpartiet om att reagera och agera så att vi lyckades få propositionen återkallad förra året. I dagens debatt kan jag därför med gott samvete yrka bifall till förslaget till distriktsindelning, eftersom förslaget ska motsvara församlingsindelningen som den såg ut i december 1999, före det att flera kyrkliga församlingar slogs samman.

Dessutom framgår det av det nya förslaget att Lantmäteriet – vilket har upprepats tidigare – ska få i uppdrag att i samråd med Skatteverket, Statistiska centralbyrån, Svenska kyrkan, Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet, Institutet för språk och folkminnen, Sveriges Kommuner och Landsting samt Sveriges Hembygdsförbund lämna förslag på benämning av de olika distrikten. En utgångspunkt för namnsättningen ska vara benämningen på de församlingar som fanns den 31 december 1999.

Jag tror att alla dessa inblandade organisationer och myndigheter klarar av det uppdraget utan att vi i riksdagen tar upp namnfrågan på nytt.

Till alla som skrivit till mig och ringt mig om denna fråga: Även om vi i framtiden kommer att folkbokföras i ett distrikt motsvarande kommunen kommer vår geografiska hemvist, motsvarande sockenområdets historiska och geografiska omfattning och namn, att finnas med bland de sökbara uppgifterna.

Nu verkar det som att vi alla kan andas ut och se fram emot en folkbokföring som hänger samman från dåtid och nutid till framtiden.

Herr talman! En annan fråga i detta betänkande gäller begravningsavgifterna, som också har tagits upp av föregående talare. När distriktsindelningen, som handlar om att lossa bandet från de kyrkliga församlingarna, genomförs påverkas också frågan om begravningsavgifterna.

Dagens system bygger på att en person kan hänföras till en kyrklig församling där begravningsavgiften påförs. Kammarkollegiet bestämmer avgifterna utifrån den beskattningsbara inkomsten för dem som bor inom församlingen.

Regeringen föreslår nu att Kammarkollegiet i stället ska besluta om en enhetlig avgift för hela den begravningsverksamhet som bedrivs under Svenska kyrkans huvudmannaskap. När det gäller Stockholm och Tranås är det inte församlingarna utan kommunerna som är huvudmän för begravningsverksamheten.

Med tanke på den urbanisering och den demografiska utveckling med en åldrande befolkning som finns i många delar av landet är den framtida begravningsavgiftens storlek beroende av att regeringen lyckas knyta landets största tillväxtkommun, Stockholm, till systemet med en enhetlig avgiftssats. Det är vi nog alla överens om. I annat fall kommer den i många fall redan höga kommunalskatten på mindre orter att fortsätta att tyngas med en jämförelsevis hög begravningsavgift.

Att inlemma Stockholm och Tranås i ett enhetligt avgiftssystem utreds för närvarande på Regeringskansliet. Både förslaget om distriktsindelningen och förslaget om begravningsavgifterna kräver omfattande författningsändringar som kommer att ta tid att få på plats. Det här föreslås därför inte träda i kraft förrän januari 2016.

Till dess förutsätter jag att arbetet med att skapa ett enhetligt system för begravningsavgifterna som inkluderar Stockholm och Tranås är fixat eller i vart fall mycket långt kommet.

Herr talman! När det gäller frågan om skyddade personuppgifter i folkbokföringen har skatteutskottet hämtat in ett yttrande från justitieutskottet. Justitieutskottet har i sin tur fått information från Justitiedepartementet om att det pågår ett arbete med att se över situationen för personer som riskerar att utsättas för brott. Man konstaterar också att rutinerna vid myndigheternas hantering av sekretessmarkerade uppgifter måste bli mycket bättre och ser mycket allvarligt på Folkbokföringsutredningens uppgift om att det råder en stor vilshenhet bland myndigheterna kring regelverket om sekretessmarkerade uppgifter.

Man hänvisar också till att arbetet med denna översyn beräknas vara färdigt inom kort. Som det verkar på tidigare inlägg handlar det i stort sett bara om att trycksvärtan ska torka. Det är väl mycket snart på gång.

Herr talman! Jag anser att regeringen har varit lyhörd för olika synpunkter och förslag till förbättringar av propositionen och vill därför avsluta med att yrka bifall till utskottets förslag och avslag på motionerna.
(Applåder)

Anf. 42 LARS GUSTAFSSON (KD):

Herr talman! När det gäller folkbokföringen har denna fråga handlat mest om själva möjligheten att släktforska inom folkbokföringen och tidigare på sockenbegreppet. Det har framförts en hel del oro till oss alla, skulle jag tro, från skribenter, från brevskrivare och även från människor som har ringt.

Det gjordes en ändring av distriktsindelningen som samtidigt gör att detta registreras i folkbokföringsdatabasen och i det statliga personadressregistret. Den nya indelningen skapar således inte detta problem för dem som ska efterforska släktled. Jag har förstått att detta är en växande sysselsättning som intresserar många, och det kan alltid vara roligt att veta varifrån man kommer. Kanske man också kan få reda på vart man är på väg.

Nu ska Lantmäteriet redovisa församlingsindelningen som den var vid millennieskiftet – den 31 december 1999. Jag tror att det kan bli en bra och positiv utveckling. Skulle det behövas förändringar får man återkomma i ärendet.

När det sedan gäller begravningsavgiften sker det förändringar när man flyttar över kostnader. Ett skattedistrikt ger ganska bra underlag för att klara en låg begravningsavgift, medan andra har högre kostnad per invånare. Å andra sidan måste man också hitta någon rimlighet i avvägningen när det gäller hur mycket man ska betala för samma tjänst oavsett var man bor. Jag tror ändå att det är rätt väg som vi går genom att Svenska kyrkan skildes från staten för 13 år sedan.

En annan fråga som har tagits upp i en reservation handlar om skyddad identitet och skyddade personuppgifter. Det är klart att det är viktigt att man hittar sätt att skydda människors personuppgifter så att människor inte kan bli förföljda och så vidare. Men det allvarligaste tycker jag är att det finns människor som sysselsätter sig med att förfölja andra människor. Här har vi nog en moralisk uppgift att tala om att vi i samhället inte accepterar att man trakasserar och förföljer människor så att de av denna orsak måste byta personnummer. Det medför en massa andra komplikationer för de personer som måste söka skydd eftersom de inte

för evigt är garanterade att någon inte skulle kunna uppsöka dem igen. Vi vet flera personer som tyvärr har fått ändra uppgifter flera gånger.

Vi måste ha respekt för varandra i samhället. Oavsett hur irriterade vi är kan vi inte bete oss på ett visst sätt. Det är inte acceptabelt att man tror sig kunna göra hur som helst i samhället utan att samhället riktigt reagerar. Vi vet att det inte bara handlar om personuppgifter utan också om respekten för andra människors liv och egendom. Just i dagarna är det kanske inte så uppenbart att detta fungerar hela vägen.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 43 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S):

Herr talman! Som ledamot av konstitutionsutskottet kan jag inte låta bli att delta även i denna debatt om folkbokföring och begravningsavgift.

Nu är vi framme vid den proposition, den debatt och det beslut som aviserades förra gången vi diskuterade detta utifrån ett motionsbetänkande. Det var den 13 mars, vilket inte är så länge sedan.

När jag läser propositionen har jag samma kritik. Jag tycker att detta borde ha skett i ett större samråd med Svenska kyrkan. Vi ser i skrivelsen att det inte har skett. Det är den departementspromemoria som har legat till grund för detta som har gått så att säga rakt igenom.

Vi håller fast vid kritiken att detta förslag inte skulle komma förrän man hade samtliga huvudmän med. Vi tycker inte att det är rätt att man bara tar Svenska kyrkan som huvudman och Svenska kyrkans organisation och församlingar som ska ingå i detta förslag och i detta läge undanta Tranås och Stockholm.

Jag blir lite förvånad när jag hör Maria Abrahamsson och Gunnar Andrén. Maria Abrahamsson säger att vi inte ska låta folk vänta i två och ett halvt år. Gunnar Andrén säger att vi ska låta detta träda i kraft omedelbart. Men det ska ju inte träda i kraft omedelbart. Det ska träda i kraft den 1 januari 2016. Folk får vänta i två och ett halvt år. Det är inte mer med det.

Men under denna tid borde vi ha kunnat ha denna utredning på plats. Den hade egentligen kunnat börja redan för ett år sedan då den första departementspromemorian kom. Då hade man kunnat påbörja arbetet med att få med Stockholm och Tranås.

Det är inte så, Gunnar Andrén, att vi värnar lågskattekommunerna. Tvärtom vill vi ha med alla. Och den kommun som har den största skattekraften är Stockholm. Precis som Maria Abrahamsson har sagt här har Stockholm den lägsta begravningsavgiften i hela landet. Varför ska inte den med så att man får ett utjämningsystem som gör att det blir rättvist över hela landet?

Ingen kommer ifrån att bli begravd. Har man en inkomst får man också betala för det, både utifrån vad församlingen har bestämt och utifrån den inkomst man har. Vi tycker att detta ska utjämnas, åtminstone det förstnämnda. Jag antar att det ska vara inkomstbaserat även i fortsättningen. Vi vill definitivt inte värna några lågskattekommuner, utan vi vill ha med den som har störst skattekraft och som faktiskt kan bidra i detta system så att alla kan få en lägre avgift.

Det finns historiska skäl till knytningen till Svenska kyrkan. Det är inte mer än 13 år sedan som Svenska kyrkan skildes från staten. Det

fanns en överenskommelse om att det skulle ske samråd och dialog. Men jag tycker inte att det har skett.

När det gäller lokaliseringsskäl är varje begravningsplats, med få undantag, lokaliserad kring en kyrka. Stockholm är ett undantag. Man har inte begravningsplatserna runt om i innerstan.

Tranås hade sina historiska skäl i och med att kyrkan låg sex kilometer utanför tätorten. Tätorten etablerades när järnvägen kom. På vintern blev det besvärligt att begrava människor sex kilometer utanför samhället. Det finns alltså skäl till att detta har skett. Men vi har hanterat detta genom begravningslagen.

Karin Nilsson säger att det är så besvärligt med förordningen och att man behöver så lång tid på sig för att titta på detta. Men jag tror att det är ett arbete som pågår i början. När man börjar titta på lagstiftningen tittar man parallellt på förordningen. Jag tror inte att det kan vara ett skäl till att man väntar två och ett halvt år med införandet och undantar Tranås och Stockholm. I så fall kan jag se att skälet är att man har satt denna tidpunkt så långt fram att man ändå ska försöka få med Tranås och Stockholm, om jag ska se med god vilja på regeringens sätt att tänka. Men då tycker jag att vi kunde ha lugnat oss med detta för att kunna se helheten. Det är också där som Svenska kyrkans omfattande kritik ligger. Om vi ska med tycker vi att alla andra också ska med.

Vi från S-sidan har skrivit en reservation. Jag beklagar faktiskt att KU:s presidium valde att inte yttra sig i denna fråga. Jag vet att man fick det via skatteutskottet, och man hanterade det på kanslinivå. Men presidiet valde att inte göra det. Jag beklagar det eftersom jag tycker att begravningslagen hör till konstitutionsutskottet. Det hade varit bra om vi hade tittat lite grann på den.

Nu är vi klara för beslut i eftermiddag, och därmed yrkar jag bifall till reservation 4.

Anf. 44 MARIA ABRAHAMSSON (M) replik:

Herr talman! Jag vill till Helene Petersson säga att jag blandade ihop dessa år. Jag är medveten om att lagstiftningen träder i kraft den 1 januari 2016. När jag sade två och ett halvt år kanske jag syftade på utredningen om huruvida Stockholms och Tranås kommuner ska ingå i systemet. Den kommer kanske att ta lite tid. Med tanke på att undantaget har funnits sedan 1880 är det ingenting man ändrar över en natt.

Om vi tillåter oss att anta att utredningen inte är klar så att Stockholms och Tranås kommuner inte kan inlemmas i begravningsavgiftssystemet den 1 januari 2016, utan lagstiftningen i övrigt träder i kraft för de kommuner som ingår i systemet, är det väldigt många människor i landet som kommer att få sin begravningsavgift sänkt tack vare enhetligheten.

Många med lägre inkomster kommer till ett lägre pris att ha rätt till samma service och tjänst i samhället den dagen deras liv slocknar. Varför ska de inte få den rätten då, utan varför ska de behöva vänta till att regeringen har utrett färdigt huruvida Stockholms och Tranås kommuner ska ingå och kan ingå i systemet?

Ni brukar från socialdemokratisk sida vara väldigt kritiska mot att det tar lång tid. Ni talar om att utredningar inte sjösätts, och när de väl lämnar sina förslag så kommer inga förslag från regeringen. Här finns det ett förslag för absolut största delen av Sverige om att detta ska träda i kraft

Anf. 45 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik:

Herr talman! Vi vill ha ett enhetligt system för hela landet. Marie Abrahamsson sade att vi nu inför ett system för hela landet. Nej, vi inför inte ett system för hela landet. Vi inför ett utjämningsystem förutom för Tranås och Stockholms kommuner.

Att det inte är färdigt tror jag har med viljan att göra. Det är fortfarande två och ett halvt år till dess det ska träda i kraft. Även om Maria Abrahamsson nu ändrar sig var det inte så hon sade. Du sade: Låt inte folk vänta i två och ett halvt år. Det är väl bra att det rättas till om det var ett syftningsfel.

När departementspromemorian kom för ett år sedan sade man precis samma sak som man säger i dag i propositionen. Nu har ett år försvunnit genom detta. Jag antar att man inte har tillsatt någon utredning. Det har man mig veterligen inte gjort. Kanske Maria Abrahamsson har svar på frågan om utredningen är tillsatt. Man har ju förspillt ett år.

Nu säger man: Det kanske kan fixa sig, men det är inte säkert. Det är fråga om tre och ett halvt år. Yttrandefrihetskommittén satt i fyra år med de komplicerade grundlagsfrågorna. Här gäller det att skriva en förordning. Att lägga in Tranås och Stockholm i systemet kan inte vara så komplicerat att det kan behöva tre och ett halvt års utredningstid.

Anf. 46 MARIA ABRAHAMSSON (M) replik:

Herr talman! Jag får påminna Helene Petersson om hur det gick för Yttrandefrihetskommittén. Alla reserverade sig utom kommitténs ordförande. Det var inget lyckat resultat.

Helene Petersson uppehåller sig vid att Socialdemokraterna vill ha ett enhetligt system och allt detta. Det vill också jag och regeringen. Regeringen skriver i propositionen att den avser att utreda hur man ska inlemma Stockholms och Tranås kommuner i systemet. Man vill detta. Avsikten är klar.

Jag har inte fått något datum för att det ska tillsättas någon utredning. Det brukar bli offentliga uppgifter när man tillsätter utredningar. Det finns regeringsprotokoll och annat. Vi vill ha systemet från och med den 1 januari 2016 därför att det har en rättvisande profil.

Det har i mycket en fördelningspolitisk profil som egentligen borde tilltala Socialdemokraterna. Det är någonting lurtt. Jag upplever att Helene Petersson här försöker att misstänkliggöra mig. Jag tycker att det är någonting lurtt med att Socialdemokraterna säger nej till denna möjlighet att införa en för så gott som alla kommuner i Sverige enhetlig begravningsavgift.

Hur kan man tycka att människor som i dag betalar höga begravningsavgifter för samma tjänst som andra betalar mycket mindre pengar för i andra delar ska vänta ytterligare? Jag begriper inte det. Uppriktigt sagt är det Socialdemokraterna som blir svaret skyldigt.

(Applåder)

Anf. 47 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik:

Herr talman! Jag vill göra ett tillrättaläggande när det gäller Yttrande-
frihetskommittén. Det var ordföranden som reserverade sig, inte ledamö-
terna i kommittén.

(MARIA ABRAHAMSSON (M): Det var bara han som var för
förslaget.)

Det var ordföranden som reserverade sig. Skillnaden är kanske också
att vi hanterade komplicerade grundlagsfrågor. Det är lite mer speciellt
än att ändra i detta.

Tydligen har denna bit gått att göra ganska fort. Det har inte varit
några komplikationer. Varför är komplikationerna så mycket större att få
med Tranås och Stockholm?

Maria Abrahamsson säger att vi brukar vara för rättvisa. Ja, det är
precis det vi är. Rättvisan ligger i när vi får med alla. Det är exakt samma
sak som att ni inte kommer fram med något när det gäller det kommunala
utjämningsystemet. Stockholm kommer att få betala mer till de andra
kommunerna, och det vill man inte.

Jag tror att det är samma princip här. Det är motstånd från Stock-
holms kommun att den ska inlemmas i systemet. Det är därför regeringen
får problem med detta. Det är vad jag tror.

Rättvisa får du inte förän alla är med. Ska vi ha ett enhetligt system
som omfattar alla ska Tranås och Stockholm också vara med.

Man har förspillt ett och ett halvt år i utredningsskedet från den första
promemorian. Man borde ha kunnat komma ganska bra långt.

Anf. 48 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Herr talman! Stockholms och Tranås kommuner, som är huvudmän
för begravningsverksamheterna inom sina förvaltningsområden, omfattas
inte av förslaget. Regeringen avser dock att utreda hur även avgifterna
för begravningsverksamheterna i Stockholms och Tranås kommuner kan
inlemmas i systemet med en enhetlig begravningsavgiftssats. Det är
regeringens förslag. Det är också utskottsmajoritetens förslag, och det är
vad som gäller.

Sannolikheten för att man skulle komma att skjuta på detta beroende
på att Stockholms kommun inte kommer att biträda förslaget och vilja
ingå är betydande. Jag har en uppställning över de genomsnittliga skatte-
satserna i landet. Detta skulle betyda att människor i följande län i ge-
nomsnitt – vi har 787 huvudmän, så det är lite olika på olika håll – även
efter 2016, om detta inte skulle träda i kraft, skulle få högre avgifter än
vad de skulle få annars. Det är Södermanlands län, Jönköpings län, Kro-
nobergs län, Kalmar län, Gotlands län, Blekinge län, Skåne län, Värm-
lands län, Örebro län, Dalarnas län, Gävleborgs län, Västernorrlands län,
Jämtlands län, Västerbottens län och Norrbottens län.

I alla dessa områden kommer människor med det nuvarande förslaget
att få sänkt begravningsavgift. Det är också en viktig del av detta. Jag
kan däremot som boende i denna region vara bekymrad för att skattesat-
sen kommer att i genomsnitt höjas ungefär 14 öre i denna region. Detta
drabbar inte bara höginkomsttagarna. De kan kanske stå ut med detta.

Men det är väldigt många människor som har låga inkomster också i den här regionen. Vi får ta den smällen.

Prot. 2012/13:113
29 maj

Anf. 49 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik:

Herr talman! Det är fortfarande tal om ett utjämningsystem som inte ska omfatta hela Sverige. Det är vad vi tycker är problematiskt. Det kommer upp samma diskussion när vi talar om det kommunala utjämningsystemet. Stockholm vill inte vara med. Ska riksdagen tillåta Stockholm att inte vara med? Jag har väldigt svårt att se det.

Det sägs att människor kommer att få sänkt avgift. Ja, det kommer de att få. Men de kommer kanske att få en ännu mer sänkt avgift när vi får in Stockholm. Jag tror att vi kan bortse från Tranås. Där ligger avgiften ungefär som i medelförsamlingarna. Det innebär inte någon tillförsel eller bortförrel av pengar.

Men det är Stockholm det är fråga om. Fortfarande menar jag att det finns tid. Det finns tid att tillsätta denna utredning och se till att det läggs fram ett totalt förslag som omfattar hela Sverige. Det är rättvisa för Socialdemokraterna.

Anf. 50 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Herr talman! Vad som är rättvisa kan man alltid diskutera; det har vi lärt oss här, till exempel när det gäller fastighetsskatt. Vad som är rättvisa i ett ögonblick kan vara mindre rättvist i ett annat, så låt oss lämna det argumentet.

Däremot tror jag att det är viktigt att vi får en enhetlig begravningsavgift i hela landet. Jag tror att det är en klok linje som regeringen har valt när man inte kan få med Stockholms stad på detta i nuvarande situation. Det är i första hand av konstitutionella skäl som man inte kan göra detta. Då är det klokt att man ser till att nästan alla andra kommuner – 288 av de 290 kommunerna i landet – kommer att omfattas av detta. De vet vad som gäller från den 1 januari 2016, och man kan säga att det i genomsnitt kommer att bli sänkt avgift i alla de län som jag räknade upp.

Herr talman! Låt mig allra sist ta upp en annan aspekt, som inte är polemisk och som jag glömde i mitt inledningsanförande. Det finns en enda aspekt i sammanhanget som är något problematiskt, nämligen den att genom den konstruktion som vi nu får kommer man inte längre att ha någon kostnadspress på sig i de enskilda församlingarna. De kan nästan bortse från vad det kommer att kosta i och med att det blir en utjämning i hela landet. Det gör att de enskilda församlingarna möjligen kommer att bortse från vikten av att ha en rationell begravningsverksamhet. Men jag hoppas att det inte blir så. Detta är någonting som myndigheten, Kammarkollegiet, får arbeta med framöver så att verksamheten inte blir för ekonomiskt vidlyftig.

Anf. 51 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik:

Herr talman! Desto viktigare är det då att ha en närmare dialog och ett samråd med Svenska kyrkan.

Vi här i riksdagen har genom begravningslagen gett Svenska kyrkan i uppdrag att hantera begravningsverksamheten. Det har man skött på ett bra sätt. Det var problem i början i och med att man inte visste hur man skulle hantera de andra religionernas olika önskemål när det gäller be-

*Folkbokföringen
i framtiden*

gravningar. Men man har skött det på ett ypperligt sätt. Vad jag har kunnat läsa mig till finns det inget som man vill ändra i detta, utan det är fortfarande Svenska kyrkan som ska hantera det. Därför måste dialogen ske.

Det är bra när Gunnar Andrén säger att det inte går att få med Stockholm. Det är precis det jag tror att det hänger på, och nu känner jag att jag också har fått det bekräftat. Man är motståndare till att gå med i detta, för man ser att de egna församlingsmedlemmarna, eller kommuninvånarna i detta fall, får en höjd skatt. Då sätter man sig på bakhasorna. Då ser man inte till hela landet.

Konstitutionella skäl talas det om. Det skulle i så fall vara kommunernas självbestämmande som det görs inskränkningar i. Men det har vi ju gjort också på andra områden. Kommunerna bestämmer inte allting. De får inte göra precis som de vill, ta ut vilka avgifter som helst och så vidare. Vi har en del att säga till om här, och det får beslutas i lag även om kommunernas självbestämmande är högt – och det tycker vi också att det ska vara. Men jag tycker inte att det är något skäl i detta fall.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 17 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.04 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

16 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 23 maj

JuU18 FN:s internationella brottmålstribunaler – avveckling och restfunktioner

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU19 Ett mer tillförlitligt fastighetsregister

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU22 Jobbstimulans inom det ekonomiska biståndet

Punkt 1 (En ny bestämmelse om jobbstimulans)

1. utskottet

2. res. 1 (V)

Votering:

291 för utskottet

17 för res. 1

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 97 M, 20 MP, 19 FP, 19 C, 19 SD, 17 KD

För res. 1: 17 V

Frånvarande: 12 S, 10 M, 5 MP, 5 FP, 4 C, 1 SD, 2 V, 2 KD

Gustav Blix (M) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 3 (Utökade möjligheter att anvisa den som får försörjningsstöd till praktik)

1. utskottet

2. res. 2 (MP)

3. res. 3 (V)

Förberedande votering:

22 för res. 2

17 för res. 3

272 avstod

38 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Huvudvotering:

274 för utskottet

19 för res. 2

18 avstod

38 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 99 M, 19 FP, 20 C, 19 SD, 17 KD

För res. 2: 19 MP

Avstod: 1 MP, 17 V

Frånvarande: 12 S, 8 M, 5 MP, 5 FP, 3 C, 1 SD, 2 V, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KrU10 Politik för det civila samhället, folkbildning och trossamfund

Punkt 4 (Tillgång och stöd till allmänna samlingslokaler)

1. utskottet

2. res. 2 (S, V)

Votering:

193 för utskottet

117 för res. 2

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 M, 19 MP, 19 FP, 20 C, 19 SD, 17 KD

För res. 2: 100 S, 17 V

Frånvarande: 12 S, 8 M, 6 MP, 5 FP, 3 C, 1 SD, 2 V, 2 KD

Punkt 5 (Avgifter för idrottsaktiviteter)

1. utskottet

2. res. 3 (S, V)

Prot. 2012/13:113
29 maj

Votering:
193 för utskottet
116 för res. 3
40 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 M, 20 MP, 18 FP, 20 C, 19 SD, 17 KD

För res. 3: 99 S, 17 V

Frånvarande: 13 S, 8 M, 5 MP, 6 FP, 3 C, 1 SD, 2 V, 2 KD

Punkt 8 (Hbtq-frågor inom idrotten)

1. utskottet

2. res. 4 (MP)

Votering:

289 för utskottet

21 för res. 4

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 98 M, 19 FP, 20 C, 19 SD, 17 V, 17 KD

För res. 4: 1 S, 20 MP

Frånvarande: 12 S, 9 M, 5 MP, 5 FP, 3 C, 1 SD, 2 V, 2 KD

Punkt 10 (Äldres tillgång till idrott och fysisk aktivitet i hela landet)

1. utskottet

2. res. 7 (SD)

Votering:

273 för utskottet

19 för res. 7

18 avstod

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 98 M, 19 MP, 19 FP, 20 C, 17 KD

För res. 7: 19 SD

Avstod: 1 MP, 17 V

Frånvarande: 12 S, 9 M, 5 MP, 5 FP, 3 C, 1 SD, 2 V, 2 KD

Punkt 13 (Gemensamt ansvar för folkbildning)

1. utskottet

2. res. 9 (S)

Votering:

210 för utskottet

100 för res. 9

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 20 MP, 19 FP, 20 C, 19 SD, 17 V, 17 KD

För res. 9: 100 S

Frånvarande: 12 S, 9 M, 5 MP, 5 FP, 3 C, 1 SD, 2 V, 2 KD

Punkt 14 (Mångkulturalistisk verksamhet)

1. utskottet

2. res. 10 (SD)

Votering:

291 för utskottet

19 för res. 10

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 98 M, 20 MP, 19 FP, 20 C, 17 V, 17 KD

För res. 10: 19 SD

Frånvarande: 12 S, 9 M, 5 MP, 5 FP, 3 C, 1 SD, 2 V, 2 KD

Punkt 20 (Skärpta krav på trossamfund för att få statsbidrag)

1. utskottet

2. res. 15 (SD)

Votering:

289 för utskottet

19 för res. 15

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 97 M, 20 MP, 19 FP, 20 C, 16 V, 17 KD

För res. 15: 19 SD

Frånvarande: 12 S, 10 M, 5 MP, 5 FP, 3 C, 1 SD, 3 V, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KrU11 Kulturskaparnas villkor och kultur i den offentliga miljön

Punkt 1 (Strategi för kulturskaparnas villkor)

1. utskottet

2. res. 1 (S, V)

Votering:

192 för utskottet

116 för res. 1

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 M, 20 MP, 19 FP, 20 C, 19 SD, 17 KD

För res. 1: 99 S, 17 V

Frånvarande: 13 S, 10 M, 5 MP, 5 FP, 3 C, 1 SD, 2 V, 2 KD

Cecilia Dalman Eek (S) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats som frånvarande.

Punkt 4 (Utvärdering av enprocentsregeln)

1. utskottet
2. res. 4 (S, MP, V)

Votering:

173 för utskottet

137 för res. 4

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 19 FP, 20 C, 19 SD, 17 KD

För res. 4: 100 S, 20 MP, 17 V

Frånvarande: 12 S, 9 M, 5 MP, 5 FP, 3 C, 1 SD, 2 V, 2 KD

Punkt 6 (Biblioteksersättnings förhandlingsordning)

1. utskottet
2. res. 6 (S, MP, V)

Votering:

173 för utskottet

137 för res. 6

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 19 FP, 20 C, 19 SD, 17 KD

För res. 6: 100 S, 20 MP, 17 V

Frånvarande: 12 S, 9 M, 5 MP, 5 FP, 3 C, 1 SD, 2 V, 2 KD

Punkt 7 (Musikarkiv)

1. utskottet
2. res. 7 (SD)

Votering:

290 för utskottet

19 för res. 7

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 98 M, 20 MP, 19 FP, 20 C, 17 V, 17 KD

För res. 7: 19 SD

Frånvarande: 13 S, 9 M, 5 MP, 5 FP, 3 C, 1 SD, 2 V, 2 KD

Punkt 11 (Fristäder)

1. utskottet
2. res. 9 (S, MP, V)

Votering:

173 för utskottet

137 för res. 9

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 19 FP, 20 C, 19 SD, 17 KD

För res. 9: 100 S, 20 MP, 17 V

Frånvarande: 12 S, 9 M, 5 MP, 5 FP, 3 C, 1 SD, 2 V, 2 KD

Övriga punkter
Kammaren biföll utskottets förslag.

FöU9 Bemanningen av marinens och flygvapnets stående insatsförband

1. utskottet
2. res. 1 (M, FP, C, KD)
3. res. 2 (SD)

Förberedande votering:

153 för res. 1

19 för res. 2

138 avstod

39 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

156 för utskottet

154 för res. 1

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 20 MP, 19 SD, 17 V

För res. 1: 98 M, 19 FP, 20 C, 17 KD

Frånvarande: 12 S, 9 M, 5 MP, 5 FP, 3 C, 1 SD, 2 V, 2 KD

UU19 Interparlamentariska unionen (IPU)

Kammaren biföll utskottets förslag.

17 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

NU18 Ingreppande mot marknadsmissbruk vid handel med grossistenergi produkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU19 Olagligt statsstöd

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU23 Granskning av meddelande om smart lagstiftning

Kammaren biföll utskottets förslag.

Utskottets utlåtande lades till handlingarna.

JuU21 Kränkande fotografering

Punkt 1 (Kränkande fotografering)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

291 för utskottet

19 för res. 1

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 98 M, 20 MP, 19 FP, 20 C, 17 V, 17 KD

För res. 1: 19 SD

Frånvarande: 12 S, 9 M, 5 MP, 5 FP, 3 C, 1 SD, 2 V, 2 KD

Punkt 2 (Tidsbegränsning och uppföljning av lagstiftningen)

1. utskottet

2. res. 2 (S)

3. res. 3 (MP, V)

Förberedande votering:

100 för res. 2

37 för res. 3

173 avstod

39 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Huvudvotering:

173 för utskottet

100 för res. 2

37 avstod

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 19 FP, 20 C, 19 SD, 17 KD

För res. 2: 100 S

Avstod: 20 MP, 17 V

Frånvarande: 12 S, 9 M, 5 MP, 5 FP, 3 C, 1 SD, 2 V, 2 KD

JuU25 Förstärkt straffrättsligt skydd vid grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning

Punkt 1 (Förstärkt straffrättsligt skydd vid grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

290 för utskottet

19 för res. 1

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 98 M, 19 MP, 19 FP, 20 C, 17 V, 17 KD

För res. 1: 19 SD

Frånvarande: 12 S, 9 M, 6 MP, 5 FP, 3 C, 1 SD, 2 V, 2 KD

Punkt 2 (Uppföljning av höjt straffminimum)

1. utskottet

2. res. 2 (MP, V)

Votering:

273 för utskottet

37 för res. 2

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 98 M, 19 FP, 20 C, 19 SD, 17 KD

För res. 2: 20 MP, 17 V

Frånvarande: 12 S, 9 M, 5 MP, 5 FP, 3 C, 1 SD, 2 V, 2 KD

Punkt 3

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU22 En ny kameraövervakningslag

Punkt 2 (Kameraövervakningslagens tillämpningsområde)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

291 för utskottet

19 för res. 1

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 98 M, 20 MP, 19 FP, 20 C, 17 V, 17 KD

För res. 1: 19 SD

Frånvarande: 12 S, 9 M, 5 MP, 5 FP, 3 C, 1 SD, 2 V, 2 KD

Punkt 3 (Kameraövervakning i militärt syfte)

1. utskottet

2. res. 2 (MP, V)

Votering:

273 för utskottet

37 för res. 2

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 98 M, 19 FP, 20 C, 19 SD, 17 KD

För res. 2: 20 MP, 17 V

Frånvarande: 12 S, 9 M, 5 MP, 5 FP, 3 C, 1 SD, 2 V, 2 KD

Punkt 6 (Kameraövervakning i och utanför butiker m.m.)

1. utskottet

2. res. 5 (MP, V)

3. res. 6 (SD)

Förberedande votering:

38 för res. 5

19 för res. 6

253 avstod

39 frånvarande

Kammaren biträdde res. 5.

Peter Persson (S) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

254 för utskottet

38 för res. 5

18 avstod

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 98 M, 19 FP, 20 C, 17 KD

För res. 5: 20 MP, 1 SD, 17 V

Avstod: 18 SD

Frånvarande: 12 S, 9 M, 5 MP, 5 FP, 3 C, 1 SD, 2 V, 2 KD

Punkt 7 (Kameraövervakning i allmänna transportmedel och parkeringshus)

1. utskottet

2. res. 7 (MP, V)

Votering:

272 för utskottet

37 för res. 7

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 97 M, 19 FP, 20 C, 19 SD, 17 KD

För res. 7: 20 MP, 17 V

Frånvarande: 12 S, 10 M, 5 MP, 5 FP, 3 C, 1 SD, 2 V, 2 KD

Oskar Öholm (M) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 9 (Kameraövervakning för att förebygga brott vid skogs- och lantbruk)

1. utskottet

2. res. 9 (S, SD)

Votering:

191 för utskottet

119 för res. 9

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 98 M, 20 MP, 19 FP, 20 C, 17 V, 17 KD
För res. 9: 100 S, 19 SD
Frånvarande: 12 S, 9 M, 5 MP, 5 FP, 3 C, 1 SD, 2 V, 2 KD

Punkt 10 (Kameraövervakning på idrottsarenor)

1. utskottet
2. res. 10 (S)
Votering:
209 för utskottet
100 för res. 10
40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 97 M, 20 MP, 19 FP, 20 C, 19 SD, 17 V, 17 KD
För res. 10: 100 S
Frånvarande: 12 S, 10 M, 5 MP, 5 FP, 3 C, 1 SD, 2 V, 2 KD
Rune Wikström (M) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 11 (Kameraövervakning i skolor)

1. utskottet
2. res. 11 (SD)
Votering:
291 för utskottet
19 för res. 11
39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 100 S, 98 M, 20 MP, 19 FP, 20 C, 17 V, 17 KD
För res. 11: 19 SD
Frånvarande: 12 S, 9 M, 5 MP, 5 FP, 3 C, 1 SD, 2 V, 2 KD

Punkt 12 (Kameraövervakning i brottsförebyggande syfte)

1. utskottet
2. res. 13 (SD)
Votering:
189 för utskottet
19 för res. 13
101 avstod
40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 98 M, 19 MP, 19 FP, 20 C, 17 V, 16 KD
För res. 13: 19 SD
Avstod: 99 S, 1 MP, 1 KD
Frånvarande: 13 S, 9 M, 5 MP, 5 FP, 3 C, 1 SD, 2 V, 2 KD

Punkt 13 (Kameraövervakning av platser dit allmänheten inte har tillträde)

1. utskottet
2. res. 14 (S, MP, V)

Votering:

173 för utskottet
137 för res. 14
39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 19 FP, 20 C, 19 SD, 17 KD

För res. 14: 100 S, 20 MP, 17 V

Frånvarande: 12 S, 9 M, 5 MP, 5 FP, 3 C, 1 SD, 2 V, 2 KD

Punkt 14 (Bevarandetid för material från kameraövervakning)

1. utskottet
2. res. 15 (SD)

Votering:

290 för utskottet
19 för res. 15
40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 97 M, 20 MP, 19 FP, 20 C, 17 V, 17 KD

För res. 15: 19 SD

Frånvarande: 12 S, 10 M, 5 MP, 5 FP, 3 C, 1 SD, 2 V, 2 KD

Punkt 18 (Uppföljning av den nya lagstiftningen)

1. utskottet
2. res. 17 (MP, V)

Votering:

273 för utskottet
37 för res. 17
39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 98 M, 19 FP, 20 C, 19 SD, 17 KD

För res. 17: 20 MP, 17 V

Frånvarande: 12 S, 9 M, 5 MP, 5 FP, 3 C, 1 SD, 2 V, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU35 Riksrevisionens årsredovisning 2012

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU25 Folkbokföringen i framtiden

Punkt 1 (Avslag på propositionen i de delar som innebär att folkbokföring inte längre ska ske i församling)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

291 för utskottet

19 för res. 1

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 98 M, 20 MP, 19 FP, 20 C, 17 V, 17 KD

För res. 1: 19 SD

Frånvarande: 12 S, 9 M, 5 MP, 5 FP, 3 C, 1 SD, 2 V, 2 KD

Punkt 2 (Folkbokföring på fastighet, lägenhet och i kommun)

1. utskottet

2. res. 2 (S, MP)

Votering:

172 för utskottet

120 för res. 2

19 avstod

38 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 M, 19 FP, 20 C, 17 V, 17 KD

För res. 2: 100 S, 20 MP

Avstod: 19 SD

Frånvarande: 12 S, 8 M, 5 MP, 5 FP, 3 C, 1 SD, 2 V, 2 KD

Punkt 3 (Hanteringen av begravningsavgifterna)

1. utskottet

2. res. 4 (S)

Votering:

210 för utskottet

100 för res. 4

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 20 MP, 19 FP, 20 C, 19 SD, 17 V, 17 KD

För res. 4: 100 S

Frånvarande: 12 S, 9 M, 5 MP, 5 FP, 3 C, 1 SD, 2 V, 2 KD

Punkt 4 (Avregistrering från folkbokföringen)

1. utskottet

2. res. 5 (SD)

Votering:

290 för utskottet

19 för res. 5

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 98 M, 20 MP, 18 FP, 20 C, 17 V, 17 KD

För res. 5: 19 SD

Frånvarande: 12 S, 9 M, 5 MP, 6 FP, 3 C, 1 SD, 2 V, 2 KD

Anna Steele (FP) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 5 (Personer som bor på äldreboenden)

1. utskottet

2. res. 6 (SD)

Votering:

291 för utskottet

19 för res. 6

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 98 M, 20 MP, 19 FP, 20 C, 17 V, 17 KD

För res. 6: 19 SD

Frånvarande: 12 S, 9 M, 5 MP, 5 FP, 3 C, 1 SD, 2 V, 2 KD

Punkt 6 (Barn som bor lika mycket hos båda sina föräldrar)

1. utskottet

2. res. 7 (V)

Votering:

291 för utskottet

19 för res. 7

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 98 M, 20 MP, 19 FP, 20 C, 19 SD, 17 KD

För res. 7: 2 S, 17 V

Frånvarande: 12 S, 9 M, 5 MP, 5 FP, 3 C, 1 SD, 2 V, 2 KD

Carina Adolfsson Elgestam och Tomas Eneroth (båda S) anmälde att de avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 7 (Skyddade personuppgifter)

1. utskottet

2. res. 8 (S, MP, V)

Votering:

173 för utskottet

136 för res. 8

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 97 M, 19 FP, 20 C, 19 SD, 17 KD

För res. 8: 99 S, 20 MP, 17 V

Frånvarande: 12 S, 10 M, 5 MP, 5 FP, 3 C, 1 SD, 2 V, 2 KD

Punkterna 8 och 9

Kammaren biföll utskottets förslag.

18 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

Proposition

2012/13:156 Erkännande och verkställighet av utevarodomar inom Europeiska unionen

Motioner

med anledning av prop. 2012/13:152 Studiemedel i en globaliserad värld
2012/13:Ub19 av Rossana Dinamarca m.fl. (V)
2012/13:Ub20 av Carina Herrstedt (SD)

med anledning av framst. 2012/13:RB4 Medgivande för Riksbanken att delta i Internationella valutafondens (IMF:s) finansieringslösning till förmån för låginkomstländer
2012/13:Fi16 av Sven-Olof Sällström (SD)

19 § Anmälan om interpellation

Anmäldes att följande interpellation framställdes

den 29 maj

2012/13:452 Resultatet av sjukförsäkringsreformen

av *Shadiye Heydari* (S)

till statsrådet Ulf Kristersson (M)

Interpellationen redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 4 juni.

20 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 29 maj

2012/13:546 Byggnad av studentbostäder

av *Anna-Lena Sörenson* (S)

till statsrådet Stefan Attefall (KD)

2012/13:547 Dröjsmål med att utforma arbetsgivarintyg

av *Maria Stenberg* (S)

till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

2012/13:548 Yrkeskompetensbevis för förare av tung lastbil

av *Krister Örnfjäder* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 4 juni.

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 29 maj

2012/13:511 Försäljningen av apoteken

av *Lennart Axelsson* (S)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

2012/13:519 Underbehandling av benskörhet

av *Agneta Luttröpp* (MP)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

**2012/13:521 Jämställdhetsintegrering av regeringens politik avse-
ende hälso- och sjukvård**

av *Eva-Lena Jansson* (S)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

2012/13:526 Själv mord bland unga med aktivitetsersättning

av *Catharina Bråkenhielm* (S)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

2012/13:527 Skatteflykten till Färöarna

av *Christina Oskarsson* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

2012/13:528 Färöarnas fartygsregister och nordiskt samarbete

av *Christina Oskarsson* (S)

till statsrådet Ewa Björling (M)

2012/13:531 Regelverk som rör ordningsvakter

av *Lars Eriksson* (S)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2012/13:532 Fågeldöd i fisknät

av *Jens Holm* (V)

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

2012/13:534 Identitetskapning för enskilda firmor

av *Kent Härstedt* (S)

till näringsminister Annie Lööf (C)

**2012/13:535 Bristande transparens i AP-fondernas köp av jord-
bruksmark**

av *Jens Holm* (V)

till statsrådet Peter Norman (M)

2012/13:536 Teckenspråk och moderna språk i nya gymnasieskolan

av *Gunilla Svantorp* (S)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2012/13:537 Granskningskommission

av *Lena Olsson* (V)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2012/13:538 Landsbygdsprogrammet

av *Eva Sonidsson* (S)

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

2012/13:540 Skatt på biosyntetiska drivmedel

av *Johan Löfstrand* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

Prot. 2012/13:113
29 maj

2012/13:541 Svenskt deltagande i projektet BEPS
av *Peter Persson* (S)
till finansminister Anders Borg (M)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 4 juni.

22 § Kammaren åtskildes kl. 16.35.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdet början till och med 13 §
anf. 25 (delvis) och
av talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

ANDERS NORIN

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Avsägelse.....	1
3 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen, m.m.....	1
4 § Anmälan om inkommen granskningsrapport från Riksrevisionen	1
5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
6 § Hänvisning av ärenden till utskott	2
7 § Förnyad bordläggning.....	3
8 § Ingreppande mot marknadsmissbruk vid handel med grossistenergiprodukter.....	3
Näringsutskottets betänkande 2012/13:NU18	3
(Beslut fattades under 17 §.).....	3
9 § Olagligt statsstöd.....	3
Näringsutskottets betänkande 2012/13:NU19	3
(Beslut fattades under 17 §.).....	3
10 § Granskning av meddelande om smart lagstiftning	3
Näringsutskottets utlåtande 2012/13:NU23	3
(Beslut fattades under 17 §.).....	3
11 § Kränkande fotografering	4
Justitieutskottets betänkande 2012/13:JuU21	4
Anf. 1 ELIN LUNDGREN (S).....	4
Anf. 2 MARIA FERM (MP)	5
Anf. 3 RICHARD JOMSHOF (SD).....	6
Anf. 4 LENA OLSSON (V)	8
Anf. 5 JOHAN LINANDER (C)	8
Anf. 6 ANTI AVSAN (M)	11
Anf. 7 JOHAN PEHRSON (FP).....	12
Anf. 8 CAROLINE SZYBER (KD).....	14
Anf. 9 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S).....	15
Anf. 10 ANTI AVSAN (M) replik	17
Anf. 11 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik.....	17
Anf. 12 ANTI AVSAN (M) replik	18
Anf. 13 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik.....	18
(Beslut fattades under 17 §.).....	18
12 § Förstärkt straffrättsligt skydd vid grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning	18
Justitieutskottets betänkande 2012/13:JuU25	18
Anf. 14 AGNETA BÖRJESSON (MP).....	18
Anf. 15 RICHARD JOMSHOF (SD).....	19
Anf. 16 LENA OLSSON (V)	20
Anf. 17 ANNIKA DUÅN (S).....	20
Anf. 18 CAROLINE SZYBER (KD).....	22
Anf. 19 PIA HALLSTRÖM (M).....	23
Anf. 20 JOHAN PEHRSON (FP).....	24

Anf. 21 JOHAN LINANDER (C).....	26
(Beslut fattades under 17 §.)	28
13 § En ny kameraövervakningslag	28
Justitieutskottets betänkande 2012/13:JuU22.....	28
Anf. 22 ELIN LUNDGREN (S).....	28
Anf. 23 MARIA FERM (MP).....	29
Anf. 24 RICHARD JOMSHOF (SD).....	31
Anf. 25 LENA OLSSON (V).....	32
Anf. 26 PATRICK RESLOW (M).....	34
Anf. 27 JOHAN PEHRSON (FP).....	37
Anf. 28 JOHAN LINANDER (C).....	38
Anf. 29 CAROLINE SZYBER (KD).....	41
(Beslut fattades under 17 §.)	42
14 § Riksrevisionens årsredovisning 2012	42
Finansutskottets betänkande 2012/13:FiU35	42
(Beslut fattades under 17 §.)	42
15 § Folkbokföringen i framtiden	42
Skatteutskottets betänkande 2012/13:SkU25	42
Anf. 30 CHRISTINA OSKARSSON (S).....	42
Anf. 31 TINA EHN (MP)	45
Anf. 32 THORALF ALFSSON (SD).....	46
Anf. 33 JACOB JOHNSON (V)	48
Anf. 34 MARIA ABRAHAMSSON (M).....	50
Anf. 35 TALMANNEN	52
Anf. 36 CHRISTINA OSKARSSON (S) replik.....	53
Anf. 37 MARIA ABRAHAMSSON (M) replik	53
Anf. 38 CHRISTINA OSKARSSON (S) replik.....	54
Anf. 39 MARIA ABRAHAMSSON (M) replik	54
Anf. 40 GUNNAR ANDRÉN (FP).....	54
Anf. 41 KARIN NILSSON (C).....	56
Anf. 42 LARS GUSTAFSSON (KD)	58
Anf. 43 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S).....	59
Anf. 44 MARIA ABRAHAMSSON (M) replik	60
Anf. 45 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik	61
Anf. 46 MARIA ABRAHAMSSON (M) replik	61
Anf. 47 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik	61
Anf. 48 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik.....	62
Anf. 49 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik	62
Anf. 50 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik.....	63
Anf. 51 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik	63
(Beslut fattades under 17 §.)	64
Ajournering.....	64
Återupptagna förhandlingar	64
16 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 23 maj	64
JuU18 FN:s internationella brottmålsribunaler – avveckling och restfunktioner	64
CU19 Ett mer tillförlitligt fastighetsregister.....	64
SoU22 Jobbstimulans inom det ekonomiska biståndet	64

KrU10 Politik för det civila samhället, folkbildning och trossamfund	65
KrU11 Kulturskaparnas villkor och kultur i den offentliga miljön	67
FöU9 Bemanningen av marinens och flygvapnets stående insatsförband	69
UU19 Interparlamentariska unionen (IPU)	69
17 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	69
NU18 Ingripande mot marknadsmissbruk vid handel med grossistenergiprodukter	69
NU19 Olagligt statsstöd	69
NU23 Granskning av meddelande om smart lagstiftning	69
JuU21 Kränkande fotografering	70
JuU25 Förstärkt straffrättsligt skydd vid grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning	70
JuU22 En ny kameraövervakningslag	71
FiU35 Riksrevisionens årsredovisning 2012	74
SkU25 Folkbokföringen i framtiden	75
18 § Bordläggning	77
19 § Anmälan om interpellation	77
20 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	77
21 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	78
22 § Kammaren åtskildes kl. 16.35	79

